UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA KRAJINSKO ARHITEKTURO

Sara NOVAK

USMERITVE ZA RAZVOJ SMUČIŠČA KANIN Z ZALEDJEM

MAGISTRSKO DELO
Magistrski študij - 2. stopnja

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA KRAJINSKO ARHITEKTURO

Sara NOVAK

USMERITVE ZA RAZVOJ SMUČIŠČA KANIN Z ZALEDJEM

MAGISTRSKO DELO
Magistrski študij - 2. stopnja

GUIDELINES FOR DEVELOPMENT OF THE SKI RESORT KANIN AND ITS SURROUNDINGS

M. SC. THESIS
Master Study Programmes

Ljubljana, 2016

Magistrsko delo je zaključek magistrskega študijskega programa 2. stopnje Krajinske arhitekture.

Študijska komisija Oddelka za krajinsko arhitekturo je za mentorja magistrskega dela imenovala prof. dr. Mojco Golobič in za recenzenta doc. mag. Matejo Kregar Tršar.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednica: prof. dr. Ana Kučan
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta
Oddelek za krajinsko arhitekturo

Član: prof. dr. Mojca Golobič
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta
Oddelek za krajinsko arhitekturo

Član: doc. mag. Mateja Kregar Tršar
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta
Oddelek za krajinsko arhitekturo

Datum zagovora:

Podpisana izjavljam, da je magistrsko delo rezultat lastnega raziskovalnega dela. Izjavljam, da je elektronski izvod identičen tiskanemu. Na univerzo neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravici shranitve avtorskega dela v elektronski obliki in reproduciranja ter pravico omogočanja javnega dostopa do avtorskega dela na svetovnem spletu preko Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete.

Sara Novak

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD Du2

DK UDK 711.163: 711.559: 796.92 (497.4 Kanin) (043.2)

KG smučarsko središče/adrenalinski športi/poligoni/prenova/valorizacija/ponovna oživi tev/turizem/turistična ponudba

AV NOVAK, Sara

SA GOLOBIČ, Mojca (mentorica)

KZ SI-1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101

ZA Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo

LI 2016

IN USMERITVE ZA RAZVOJ SMUČIŠČA KANIN Z ZALEDJEM

TD Magistrsko delo (Magistrski študij - 2. stopnja)

OP X, 74, [5] str., 8 pregl., 26 sl., 1 pril., 57 vir.

IJ sl

JI sl/en

AI V nalogi so predstavljene usmeritve za nadaljni razvoj smučišča Kanin z zaledjem. Ukvarja se z vprašanjem na kakšen način oblikovati oziroma najbolj optimalno v prostor umestiti možne športne dejavnosti. Ne samo na smučišču, ampak tudi na celotnem kaninskem pogorju. Sestavljena je iz treh sklopov. V prvem sklopu je poudarek na opisu območja ter opisuje zgodovinski razvoj ter družbeno ozadje območja. Na podlagi teh raziskav se v drugem sklopu ukvarja predvsem z vprašanjem, katere dejavnosti so primerne za umestitev v ta prostor in pa kakšne so njihove prostorske zahteve. Nadalje sta predstavljena dva primera dobre prakse. Prvi se navezuje predvsem na podobnost klimatskih in prostorskih razmer. Predstavljen je tudi kot dober primer odličnega izkoristka naravnih danosti ter dobre promocije v svetu. Drugi primer pa se navezuje predvsem na varnost na smučišču ter informiranje obiskovalcev, ki se podajo na smuko izven urejenih terenov. Rezultat naloge je predstavljen tako v besedi, kot tudi v obliki kart oziroma zemljevidov, pri čemer se upošteva prej ugotovljene prostorske zahteve, njegovo glavno sporočilo pa je kako z minimalnimi posegi v prostor maksimalno izkoristiti in obogatiti obravnavan prostor.

KEY WORDS DOCUMENTATION

ND Du2

DC UDK 711.163: 711.559: 796.92 (497.4 Kanin) (043.2)

CX ski resort/adrenaline sports/polygon/renovation/valorisation/revival/tourism/tourist attractions

AU NOVAK, Sara

AA GOLOBIČ, Mojca (supervisor)

PP SI-1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101

PB University od Ljubljana, Biotechnical Faculty, Departmento of Landscape Arhitecture

PY 2016

TI GUIDELINES FOR DEVELOPMENT OF THE SKI RESORT KANIN AND ITS SURROUNDINGS

DT M. Sc. Thesis (Master Study Programmes)

NO X, 74, [5] p., 8 tab., 26 fig., 1 ann., 57 ref.

LA sl

AL sl/en

AB What is presented in the thesis are guidelines for further development of the Kanin ski resort and its surroundings. It deals with the question of how to design and organize different sports activities in a way that would be most suitable for this area, with the focus not only on the existing ski resort, but also on the whole of Kanin mountain range. It consists of three sections. The first part focuses on the description of the area, describes its historical development and social background. On the basis of this research, the second section deals primarily with the question of which activities are appropriate to be included in the region, and what are their requirements regarding the space needed. Furthermore, it presents two examples of good practice. The first one pertains mainly to the similarity of climate and spatial conditions. It is also presented as a good example of excellent utilization of natural resources, as well as an example of a company with a great advertising strategy. In the second example the main focus is on safety on the slopes, and on how to inform visitors about the dangers when skiing on off-piste terrain. The results of the research are presented both in words as well as in the form of several maps, taking into account the previously identified space requirements, and all the while trying to enrich the studied area and get the the most out of it.

KAZALO VSEBINE

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA III
KEY WORD DOCUMENTATION IV
KAZALO VSEBINE V
KAZALO SLIK VII
KAZALO PREGLEDNIC IX
KAZALO PRILOG X

1 UVOD 1
1.1 METODA DELA 2

2 KANIN IN BOVEC 3
2.1 ALPSKI TURISTIČNI CENTER BOVEC – NAČRT IN IZVEDBA 3
2.2 RAZVOJ IN DANAŠNJE STANJE ŠIRŠEGA OBMOČJA SMUČIŠČA 5
2.2.1 Razvoj poselitve in infrastrukture ter današnje stanje 5
2.2.2 Naravne danosti kaninskega pogorja in bovške kotline 9
2.2.3 Podnebne razmere 12
2.2.4 Varstvo narave 12
2.2.5 Družbeno ekonomske in upravne okoliščine 13

3 OPREDELITEV PROSTORSKIH PROBLEMOV IN POTENCIALOV KANINSKEGA POGORJA 16
3.1 NAKLON IN OGROŽENOST ZARADI PLAZOV 16
3.2 VPLIV KLIMATSKIH RAZMER NA OBRATOVANJE SMUČIŠČA 17
3.3 PODLAGA IN VPLIV GEOLOGIJE 18
3.4 VODOTOKI TER KRAŠKI POJAVI 19
3.5 OVIRE ZARADI PORAŠČENOSTI TERENA 20
3.6 DOSTOP DO OBMOČJA 20
3.7 VAROVANJE TER VPLIVI NA OKOLJE 21
3.8 TRENUTNO STANJE DRUŽBENE ZAVESTI 23
3.9 TURIZEM DANES IN USMERITEV V PRIHODNOSTI 23

4 MOŽNOSTI ZA ŠIRITEV IN RAZVOJ ZIMSKE PONUDBE NA KANINSKEM POGORJU 26

4.1 ALPSKO SMUČANJE IN DESKANJE 26
4.2 TURNA SMUKA 27
4.3 SMUKA IZVEN UREJENIH TERENOV (ang. ''Freeride'') 29
4.4 SMUKA PROSTEGA SLOGA (ang. ''Freestyle'') 34
4.5 NORDIJSKO SMUČANJE IN POHODNIŠTVO 35

5 PROSTORSKI POTENCIALI ZA RAZVOJ POLETNIH ŠPORTOV 36
5.1 GORSKO KOLESARSTVO 39
5.2 POHODNIŠTVO IN NARAVNE ZNAMENITOSTI 40
5.2 JAMARSTVO 41
5.3 ALPINIZEM 43

6 SWOT ANALIZA 46

7 PRIMERI DOBRE PRAKSE 48
7.1 MT. HOOD 48
7.2 VERBIER 49
7.3 PRIMERJAVA IZBRANIH SMUČARSKIH SREDIŠČ S SMUČIŠČEM KANIN 51

8 PREDLOG REŠITVE 52
8.1 KONCEPT 52
8.2 ANALIZA TERENA TER UMESTITEV DEJAVNOSTI NA POGORJU 54
8.2.1 Zimski športi 54
8.2.2 Poletni športi 62
8.4 PREDLOG USMERITVE SMUČIŠČA KANIN 62

9 RAZPRAVA IN SKLEPNA MISEL 67

10 POVZETEK 70

11 VIRI 71

ZAHVALA
PRILOGE

KAZALO SLIK

Slika 1: načrt starega predloga izgradnje ATC Bovec (Debelak in sod., 1972) 4

Slika 2: obstoječa infrastruktura na smučišču Kanin (podloga: Arhiv ..., 2015) 7

Slika 3: širša okolica občine Bovec in prikaz glavnih prometnih povezav 8

Slika 4: prikaz glavnih prometnih povezav (podloga: Arhiv ..., 2015) 8

Slika 5: smučišče Kanin z okoliškimi vrhovi 10

Slika 6: prikaz možnosti plazu glede na naklon pobočja (Dorward, 1990) 17

Slika 7: prikaz zavarovanih območji na smučišču Kanin in bližnji okolici (podloga: Arhiv ..., 2015) 22

Slika 8: obstoječe smučišče na Kaninu (slovenska stran smučišča) (podloga: Arhiv ..., 2015) 28

Slika 9: nevarna območja v bližini obstoječega smučišča Kanin (podloga: Arhiv ..., 2015, vir podatkov; Jamarska karta ..., 2011) 30

Slika 10: oris obstoječih tras za turno smuko v neposrednji bližini smučišča (podloga: Arhiv ..., 2015) 33

Slika 11: obstoječe pohodniške poti, primerne tudi za zimsko pohodništvo. Izpostavljene so predvsem tiste, ki so neposredno vezane tudi na smučišče, saj lahko del poti opravimo z gondolo. (podloga: Arhiv ..., 2015) 37

Slika 12: prikaz obstoječih kolesarskih poti. (podloga: Arhiv ..., 2015) 40

Slika 13: prikaz pohodniških poti v okolici smučišča na Kaninskem pogorju ter oznaka lokacij naravnih znamenitosti. (podloga: Arhiv ..., 2015) 41

Slika 14: prikaz lokacij jam ter oznaka nekaterih večjih, bolj znanih brezen ali jam (podloga: Arhiv ..., 2015, vir podatkov; Jamarska karta kaninskega pogorja, 2011) 42

Slika 15: alpinistične smeri na Kaninskem pogorju (podloga: Arhiv ..., 2015) 44

Slika 16: lokacija gore Hood 48

Slika 17: lokacija vasice Verbier 49

Slika 18: primer karte smučišča z oznako nevarnih območij (Freeride map ..., 2016) 50

Slika 19: diagram časovne opredelitve dejavnosti skozi leto 53

Slika 20: analiza terena glede na zahteve alpskega smučanja 56

Slika 21: analiza terena glede na zahteve smuke izven urejenih terenov; širše območje obstoječega smučišča 57

Slika 22: analiza terena glede na zahteve smuke izven urejenih terenov; neposredna bližina obstoječega smučišče 58

Slika 23: analiza terena glede na zahteve smuke prostega sloga 59

Slika 24: analiza terena glede na zahteve zimskega pohodništva 60

Slika 25: sintezna karta omejitev in priložnosti za zimske aktivnosti 61

Slika 24: zimska valorizacija in predlog umestitve zimskih dejavnosti 64

Slika 25: poletna valorizacija ter pregled obstoječih dejavnosti na pogorju in v dolini 65

Slika 26: prikaz spomladanske sezone ter kombinacija dejavnosti na gori z dejavnostmi v dolini 66

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: možnost plazu glede na naklon pobočja 39

Preglednica 2: prostorske zahteve in pripis ocen za alpsko smuko 40

Preglednica 3: prostorske zahteve in pripis ocen za turno smuko 44

Preglednica 4: prostorske zahteve in pripis ocen za smuko izven urejenih terenov 46

Preglednica 5: prostorske zahteve in pripis ocen za smuko prostega sloga 48

Preglednica 6: prostorske zahteve ter pripis ocen za nordijsko smuko ter pohodništvo 50

Preglednica 7: SWOT analiza 59

Preglednica 8: primerjava smučušča Kanin s smučiščem Mt. Hood (ARSO 2015, Snow report ..., 2016) 63

KAZALO PRILOG

Priloga A Analiza ankete namenjene turističnim agencijam v Bovcu

1 UVOD

Smučišče Kanin je edino visokogorsko smučišče v Sloveniji. Trenutno ne obratuje zaradi finančno-tehničnih problemov. Kljub temu predstavlja velik potencial za nadaljnji razvoj smučarske ponudbe v Sloveniji. Zaradi svoje lege in vremenskih pogojev je edino smučišče, ki lahko ponudi spomladansko smuko. S ponovnim zagonom smučišča bi slovensko smučarsko sezono podaljšali za vsaj dva meseca in vsem, ki se intenzivno ukvarjajo s smučarskimi športi, omogočili spomladanske treninge na slovenskih tleh.

Kanin je bil leta 2013 ocenjen tudi kot smučišče z največ zapadlega snega na svetu. Zaradi tega je zanimiv tudi za vse, ki se ukvarjajo s smučanjem po neurejenih terenih in s turno smuko. Ima velik potencial in zanimanje za smuko na Kaninu se tudi v tujini povečuje, predvsem med smučarji prostega sloga. Glede na to bi v predlogu ureditve preko analize terena poiskala nove možnosti širitve območij, ki bi omogočale ne samo alpsko smučanje, ampak tudi druge oblike smuke ter vzpostavitev varnostnih ukrepov, ki bodo omogočali varno smuko zunaj urejenih terenov.

Seveda ima Kanin tudi v poletnem času možnost širitve in razvoja. Zaradi svoje geološke sestave predstavlja edinstven visokogorski pojav. Med drugim se na Kaninu nahaja ogromen jamski sistem. Dostop in obisk jam je zaradi njihove geometrije zelo težak, zato za obisk širše javnosti zaenkrat niso primerne. Kljub temu bi lahko uredili njihove vhode, jih pravilno označili ter pripravili vodene oglede za izkušene jamarje, ki bi se želeli spopasti z njimi. Poleg jam je kaninsko pogorje zanimivo tudi zaradi zgodovinskega ozadja. Na omenjenem ozemlju še danes najdemo ostanke iz prve svetovne vojne, ki prostor močno zaznamujejo in imajo potencial postati ena glavnih turističnih atrakcij. Nenazadnje pa je Kanin privlačen tudi za vse, ki se ukvarjajo z gorskim kolesarstvom, saj ima odličen teren za oblikovanje prog vse do doline.

Z ureditvijo smučišča bi Kanin z Bovcem spremenili v turistično območje s celoletno ponudbo adrenalinskih športov. Bovec že sedaj ponuja cel spekter poletnih športnih aktivnosti, kot so na primer rafting, soteskanje, kajak, rečni bob, kolesarjenje, pohodništvo, ribolov, zip line (spust vrvi v plezalnem pasu). Pozimi bi v ospredje stopilo smučišče Kanin, poleti bi obiskovalcu omogočili pestro ponudbo poletnih športov, spomladi in jeseni, ko se smučarska sezona končuje in poletna začenja, pa bi s prepletom obeh sklenili celoletni krog.

V svoji nalogi bom opredelila probleme in potenciale smučišča in predlagala rešitev, ki bo najbolj primerna glede na ugotovljene pomanjkljivosti obstoječega stanja. Podala bom predlog usmeritve tako v zimskem času, kot tudi v poletni sezoni.

1.1 METODA DELA

Kot vsako raziskovalno delo se tudi moje začne s pregledom literature. Pri pregledu bom dala poudarek predvsem na iskanje virov s področja smernic in razvoja smučarskih središč v Evropi, zgodovinskega razvoja smučišča Kanin, ozadja zapletov pred zaprtjem, pregled literature na področju smučarskega in deskarskega prostega sloga, opredelitev pogojev za izvajanje smuke izven prog ter upoštevanje izbranih primerov dobre prakse v tujini. Primere bom preučila in iz ugotovljenega izluščila tiste segmente, ki bi jih lahko uporabili pri načrtovanju Kaninskega smučišča.

V nadaljevanju bom zbrala kartografske podatke o prostoru. Skozi analizo fizičnega prostora in pregleda literature na izbrano temo bom opredelila probleme in potenciale območja preko SWOT analize. Z zgoraj naštetimi metodami bom prostor lahko vrednotila in oblikovala okvirne smernice za nadaljnjo prenovo. Pripravila bom tudi karte analiz, ki bodo uporabljene kot podlaga za oblikovanje predloga (zavarovana območja, relief, vegetacija, karta potencialov in problemov ipd.). Za dobro razumevanje prostora bom opravila inventarizacijo zimskih in poletnih športnih aktivnosti na Kaninu, v mestu Bovec in okolici. Ugotovitve bom prikazala tudi grafično s karto, na kateri bodo prikazane lokacije le teh in v katerem letnem času so aktualne. Za analizo terena se bom omejila na obstoječe smučišče in njegovo neposredno okolico. Zajela bom tista območja, ki se tematsko ali fizično povezujejo s smučiščem.

Zaradi boljšega razumevanja trenutnega stanja bom opravila tudi intervijuje z:

- Janko Humar, direktor LTO
- Mirjam Gorkič, zavod RS za vastvo narave
- Martin Martinec, soustanovitelj podjetja Alliance

Predvideni rezultati naloge so naslednji:

- Izdelava karte, ki prikazuje letni program aktivnosti (sklenjen krog), vključno z novimi predlogi. Kdaj in kje so športne dejavnosti možne in katere se medseboj lah ko povezujejo.
- Karta, ki prikazuje zimski program aktivnosti na smučišču. Kam bodo različne športne dejavnosti umeščene in možnosti povezovanja med teptanimi progami in različnimi poligoni.
- Končni tloris, kjer je prikazan predlog prenove smučišča v zimskem in poletnem obdobju.

2 KANIN IN BOVEC

2.1 ALPSKI TURISTIČNI CENTER BOVEC – NAČRT IN IZVEDBA

"Alpski turistični center Bovec je ime daljnoročnega, homogenega in celovitega turističnega projekta, ki temelji na smotrni in z varovanjem okolja usklajeni izrabi vrhunskega naravnega turistično-rekreacijskega potenciala Zgornjega Posočja"(Debelak in sod., 1972).

Ideja za oblikovanje Alpskega turističnega centra Bovec, na kratko ATC Bovec, se je formirala konec 60. let. Takrat so se odločali o dolgoročni usmeritvi regije. Na eni strani v smer izkoriščanja vodnih energetskih virov Soče in na drugi strani k varstvu osnovnih prvin okolja. Odločili so se za usmeritev v varstvo, posledično pa se je oblikoval projekt ATC Bovec, kot ekonomsko nadomestilo za "izgubljeni" dobiček pri izkoriščanju vodnih virov za pridobivanje energije Zgornje Soče. Pred projektom ATC Bovec se je regija na področju turizma razvijala predvsem v poletnih mesecih, saj za poletno turistično ponudbo niso potrebovali večjih investicij. Po nekajletnih študijah se je izkazalo, da ima Bovška kotlina s Kaninom možnost razvoja tudi v zimskem času, kar bi znatno doprineslo ne samo bovški regiji, ampak tudi celotnemu razvoja turizma v Sloveniji. Cilj opravljene študije s strani Urbanističnega inštituta Slovenije je bil oceniti oz. opredeliti področja z visokim potencialom za razvoj smučarskih središč v Sloveniji. Izkazalo se je, da ima Bovec s Kaninom dobro predispozicijo za umestitev zimskega turističnega programa in tudi za nadaljnji razvoj in dopolnitev že obstoječe poletne ponudbe. "Best possibilities for winter recreation in the region of Bovec are on the mountain range of Kanin, which represesents in the Slovene Alps one of the best places with optimal possibilities for the development of the winter tourist trade" (Debelak in sod., 1972). Smučarski center Kanin ima možnost medsebojnega sodelovanja večih turističnih centrov, kot so Bohinj, Kranjska Gora in nenazadnje tudi Slovenska obala, saj je dostop do morja relativno hiter. Najbolj perspektivna pa je povezava z italijanskim smučarskim središčem Sella Nevea, ki Kanin zaokroži v celostni in konkurenčni smučarski center.

Koncept zasnove ATC Bovec temelji na dveh glavnih turističnih sezonah, poletni in zimski, ki se spomladi in jeseni s svojo ponudbo dejavnosti dopolnjujeta. Potencial za sklenjen krog celoletne turistične ponudbe je bil viden že v raziskavah takratnih načrtovalcev. Zimska sezona je temeljila predvsem na smuki na Kaninu, medtem ko je poletna izkoriščala lepote reke Soče in Soške doline. Predvidena dolžina zimske sezona naj bi bila od januarja do aprila z možnostjo podaljšanja v december, maj in junij. V poletnih mesecih v ospredje stopijo dejavnosti v dolini, ki pa naj bi predvideno trajale dva meseca, julij in avgust. Kaninsko smučišče je v poletni sezoni sekundarnega pomena, primeren bolj za pohodništvo in izlete. Poleg kopalnih aktivnosti so predvideli tudi vrsto drugih rekreacijskih programov (ribištvo, kolesarjenje, golf, jamarstvo itd.).

Glavno turistično središče celostne ponudbe ATC Bovec je bilo načrtovano med obstoječim naseljem Bovec ter spodnjo postajo krožne kabinske žičnice. Predvideno je bilo dovolj veliko območje za vse servisne in parkirne površine oziroma objekte, potrebne za delovanje gostinskih in spalnih obratov. Nov center naj bi predstavljal matico turističnega centra, umeščen v sklopu hotelske cone "Radulje". Konec šestdesetih. let je bil razpisan natečaj, na katerem je zmagal predlog z imenom "Dvori", ki je bil oblikovan pod vodstvom Marjana Bežana, Marka Mušiča ter Nives Starc. Njihov predlog je bil obravnavan kot osnovno izhodišče nadaljnjega načrtovanja.

Glavna os kompleksa poteka po osrednji ulici, na katero se navezujejo različni programski sklopi. Eden pomembnejših vozlišč je prostor pred vstopom v krožno kabinsko žičnico, ki služi tudi glavni prostor za sprejem obiskovalcev. Sprejemni prostor je s parkiriščem in avtobusno postajo povezan s peš potmi. Od tukaj nas pot vodi v prvi del hotelskega kompleksa, opremljenega z razglednimi točkami in info centri. Na glavno os se navezujejo tudi lokali, restavracije in nočni klubi. Celotni predlog je bil razdeljen na dve fazi izgradnje. V prvi bi se zgradil osrednji del s krožno kabinsko žičnico, parkiriščem, en del glavne turistične ulice, na koncu katere bi se umestil sklop dveh hotelov. V drugi fazi bi se spalne kapacitete še povečale, povečala bi se tudi storitvena ponudba (novi ogrevani bazeni, kino, amfiteater na prostem itd.).

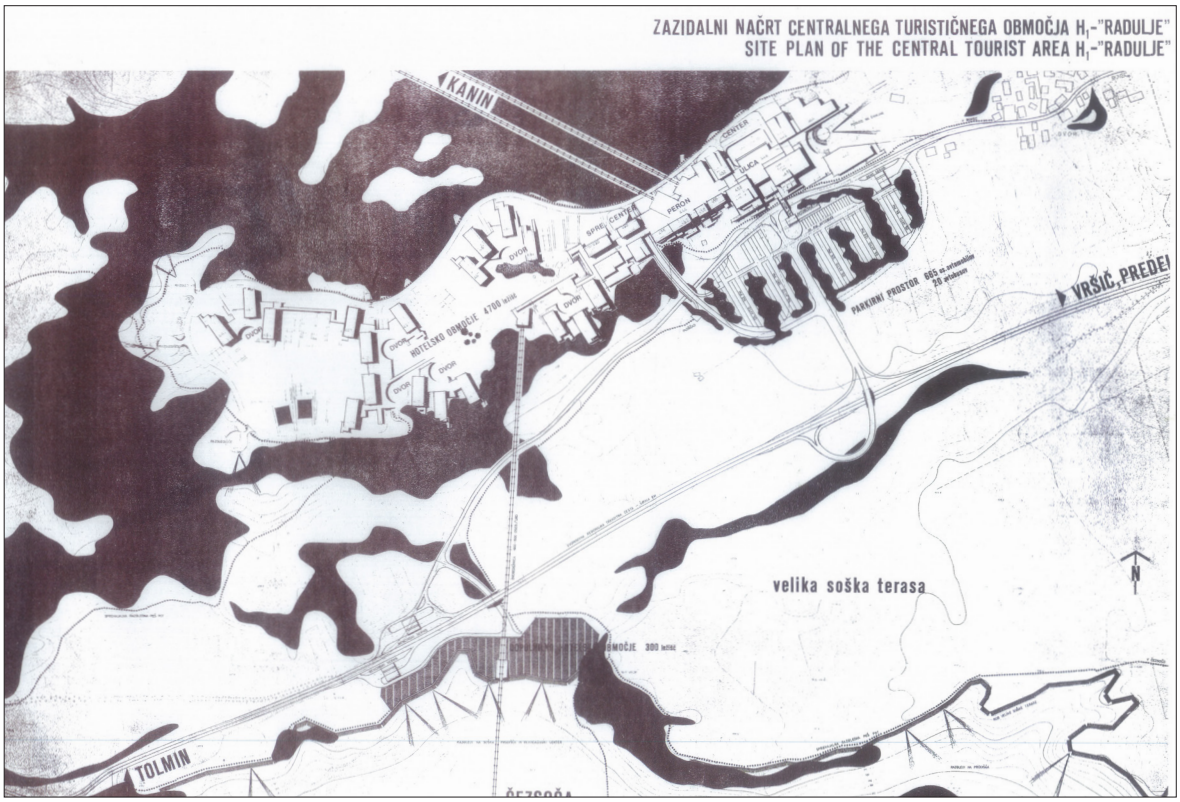

Slika 1: načrt starega predloga izgradnje ATC Bovec (Debelak in sod., 1972)

Poleg turističnega centra pod vznožjem Kanina so načtovali tudi organiziran in varen dostop do višje ležečih smučarskih prog na Kaninu. Dostop bi bil omogočen z dvema krožnima žičnicama s kapaciteto 2 x 900 oseb na uro. S prenovo takrat še makadamske ceste na Kanin pa bi omogočili dostop do srednje postaje krožno kabinske žičnice. Načrtovanje novih povezav tudi v dolini bi prav tako pripomoglo k boljši prostorski organizaciji, zato so predlagali vzpostavitev boljših povezav med vasjo Čezsoča in Bovcem in boljši dostop do vseh rekreacijskih površin vzdolž reke Soče. Bovška kotlina namreč ponuja bogato okolje z gozdovi, travniki in kristalno čisto vodo reke Soče, ki je tudi danes ena redkih alpskih rek z naravno strugo. Območje tako v poletnem kot tudi v zimskem času ponuja velik spekter možnih aktivnosti. V zimskem času, ko kopanje v reki ni mogoče, je bila predvidena tudi ureditev manjšega smučišča pri vasi Čezsoča, primerna za učenje smuke, ali pa alternativa smučišču Kanin v primeru slabega vremena. Za dopolnitev poletne ponudbe je bila predlagana tudi izgradnja obsoškega rekeacijskega območja Čezsoči, ki vključuje umetno jezero, restavracijo in parkirni prostor ter obnova športnega letališča na Bovškem polju. Sezona na smučišču Čezsoča bi se lahko podaljšala z uporabo umetnega snega. Že takrat je bila predvidena tudi povezava smučišča Kanin in Sella Nivea na italijanski strani, kar bi seveda Kaninu prineslo dodatno vrednost, samo smučišče pa bi se po velikosti že lahko primerjalo z marsikaterim smučiščem v tujini.

2.2 RAZVOJ IN DANAŠNJE STANJE ŠIRŠEGA OBMOČJA SMUČIŠČA

Vsak del naše zemlje v osnovi oblikujejo trije dejavniki: geološki procesi, podnebne spremembe in zgodovina človeštva. Vsak od njih v prostoru pusti svoj odtis, mu da značaj, prepoznavnost in obliko. V naslednjih poglavjih so opisani glavni akterji treh dejavnikov, ki so obravnavani prostor oblikovali v Kaninsko pogorje z okolico.

2.2.1 Razvoj poselitve in infrastrukture ter današnje stanje

Razvoj infrastrukture na Kaninu se je začel s postavitvijo planinske koče s takratnim imenom Canin Hütte leta 1895. Med prvo svetovno vojno je bil objekt poškodovan in leta 1922 tudi prenovljen. Zadnja prenova se je zgodila leta 1952, ko so kočo pod okriljem Jugoslavije prenovili bovški planinci. Dobila je tudi novo ime, pod katerim jo poznamo še danes, koča Petra Skalarja. Zaradi še ene naravne nesreče so dom kasneje prestavili na drugo lokacijo, ter ga ponovno zgradili. Po desetih letih gradnje so leta 1983 odprli planinski dom Petra Skalarja, ki na tem mestu stoji še danes. Planinski Dom, ki ga domačini imenujejo kar Kaninska koča, je postal odlična izhodiščna točka za turno smuko. Tudi danes nudi veliko turnih smeri, ki so bile v zadnjih letih od izgradnje smučišča rahlo pozabljene. Tudi prejšnja koča, ki je leta 1972 zgorela, je bovčanom dala možnost za smuko in turno smuko. Veliko se jih je tukaj naučilo smučati, organizirali so različna tekmovanja in seveda uporabljali kočo kot

izhodiščno točko planinskih in turnih izletov. Eno zelo znanih tekmovanj je tradicionalni med društven prvomajski veleslalom, katerega so prvič organizirali po odprtju novega planinskega doma leta 1983. Planinski dom je danes odprt le med poletno sezono in sicer od začetka julija do sredi septembra med vikendi in prazniki. Za zagon zimske sezone bi planinski dom potreboval veliko število obiskovalcev, da bi pokril stroške obratovanja. Ker je nekoliko odmaknjen od samega smučišča, je obisk doma pozimi težaven, kar pa še ne pomeni, da njegovo obratovanje v zimskem času ne bi doprineslo k celostno oblikovani zimski ponudbi. Njegova pozicija je idealna za daljše turne izlete, saj je lahko izhodiščna točka za turo, ki nas pripelje vse do vznožja Bohinjskega jezera. S prenovljenim smučiščem in razširjeno ponudbo turne smuke bi Kanin postal priljubljena destinacija ne samo Slovencev, ampak tudi tujih turistov.

Kot smo že prej omenili v poglavju 2.1, so v šestdesetih letih začeli načrtovati izgradnjo smučarskega središča na Kaninu. Izgradnja smučišča se je začela med leti 1971 in 1973. Takrat so zgradili najpomembnejši objekt za razvoj bovškega zimskega turizma, krožno kabinsko žičnico. Prav tako se je v teh letih zgradila prva etapa smučarskega sistema na Kaninu za 2100 smučarjev. Načrtovali so še izgradnjo dveh dodatnih sedežnic in dveh vlečnic, ter samopostrežne restavracije na zgornji postaji krožno kabinske žičnice. Danes na Kaninskem smučišču (skupaj z italjanskim smučiščem Sella Nevea) stoji 12 naprav, med drugim tudi najdaljša krožno kabinska žičnica v Sloveniji, ki obiskovalca pripelje iz Bovca (436 m) na osrednji del smučišča (2200 m). Poleg tega so bile zgrajene še 4 sedežnice, 5 vlečnic ter 1 nihalka. Ker slovenska stran smučišča trenutno ne obratuje, so zaradi neuporabe objekti potrebni temeljite obnove in pregleda. Trenutno je krožno kabinska žičnica v prenovi, v prihajajoči zimski sezoni načrtujejo tudi ponovno odprtje smučišča.

Znotraj zgornje postaje krožno kabinske žičnice se nahaja tudi restavracija, ki je trenutno zaprta. Restavracija še danes velja za navišje ležečo v Sloveniji. V času obratovanja je bila pogosto obiskana, tudi zaradi odlične kulinarične ponudbe. Njihova filozofija je bila zdrava in uravnotežena prehrana, ki temelji na slovensko pridelanih surovinah. Restavracija bi lahko v obnovljeni krožnokabinski žičnici prevzela vlogo osrednjega servisnega objekta, ki bi obiskovalcu nudil prostor za počitek, obed ter vse potrebne informacije o obisku pogorja.

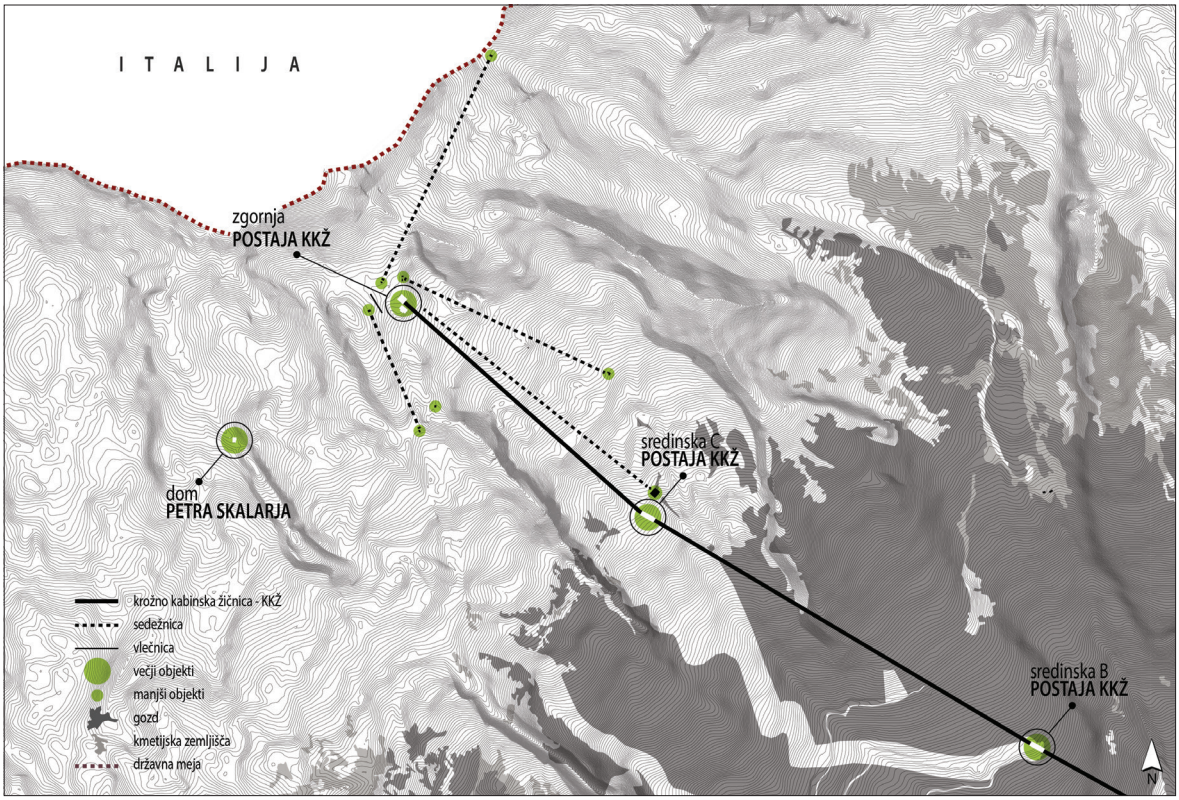

Slika 2: obstoječa infrastruktura na smučišču Kanin (podloga: Arhiv ..., 2015)

Mesto Bovec leži v dolini Soče, ki velja za eno najlepših alpskih dolin v Evropi. Že v času Rimljanov je tu mimo potekala ena od glavnih povezovalnih rimskih cest imenovana Norik. Cesta je bila pomembna trgovska pot in je potekala preko prelaza Predel. Med seboj je povezovala Oglej z današnjo avstrijsko Koroško. Prvi zapis o naselju je zabeležen leta 1174, status mesta pa je dobil leta 1951. Mesto danes šteje 1612 prebivalcev. Zgradbe in infrastruktura so relativno nove, saj ga je v začetku dvajsetega stoletja prizadel hud požar. Večinski del zgradb je bil porušen tudi med prvo svetovno vojno. Po vojni so mesto obnovili, pri čemer so poskušali ohraniti izgled mesta pred vojno. Bovec in okoliške vasi so tako grajene v avtohtonem alpskem stilu s pridihom mediterana.

Naselje se nahaja v dolini, ki jo iz skoraj vseh strani obdajajo visoka gorovja. Ker je mesto nastalo v sredini doline, je dostop do njega težaven, a vseeno možen iz petih smeri: preko Kranjske Gore in prelaza Vršič, preko Trbiža in prelaza Predel, preko Nove Gorice in Soške doline, preko prelaza Tanamea iz italjanske strani ter preko Tolmina in Škofje Loke (Kunaver, 1994). Na prvi pogled veliko dostopov, vendar je vredno poudariti, da je pri vseh kar nekaj višinskih razlik. Pri dveh od petih možnosti pa moramo prečkati mejo. Zato pot, kljub relativno majhni razdalji (141 km), od Ljubljane do Bovca traja v povprečju 2 uri in 30 minut. Vožnja z avtobusnom pa še skoraj dvakrat dlje.

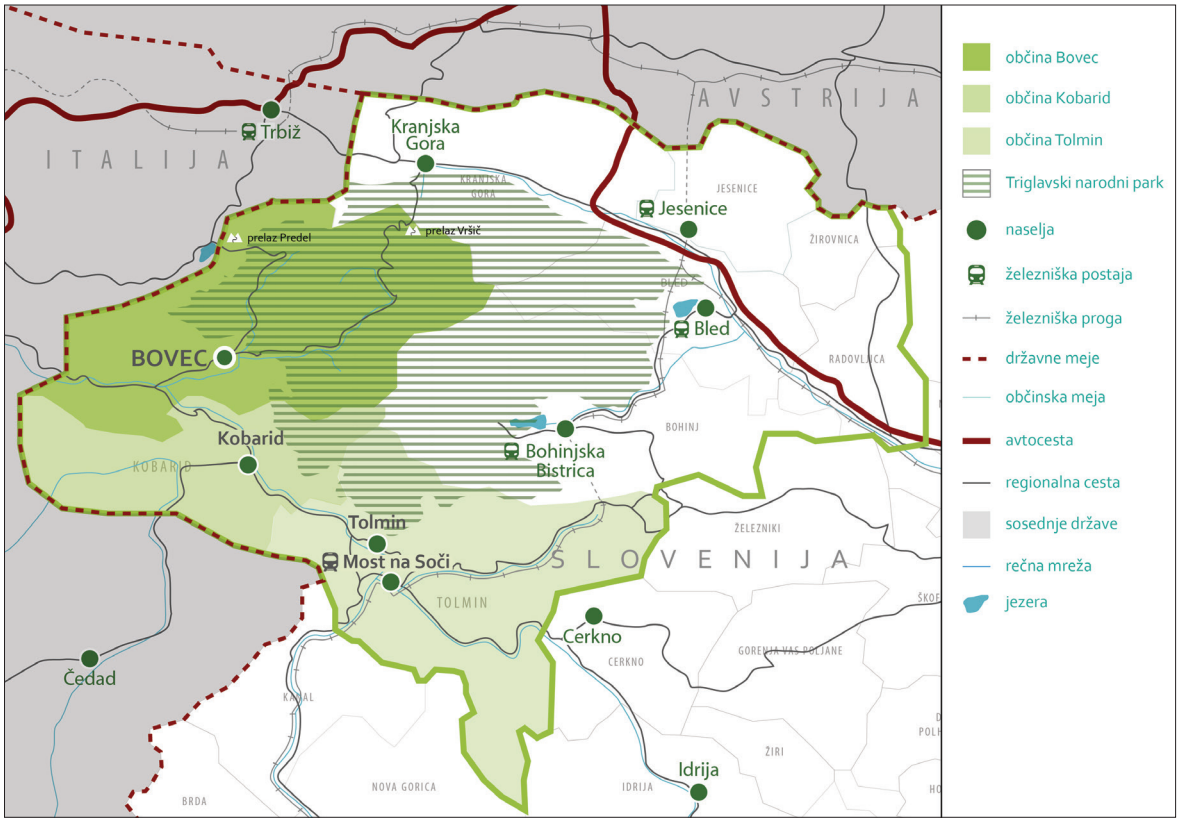

Slika 3: širša okolica občine Bovec in prikaz glavnih prometnih povezav

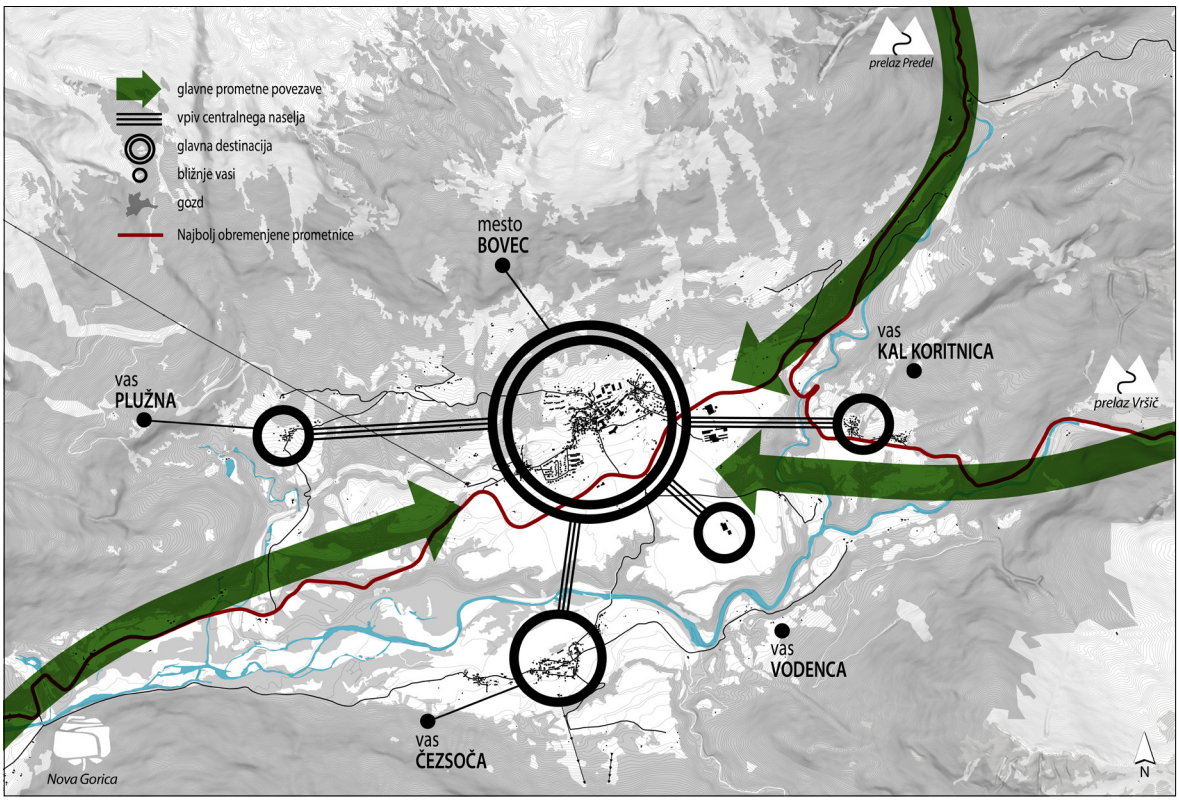

Slika 4: prikaz glavnih prometnih povezav (podloga: Arhiv ..., 2015)

2.2.2 Naravne danosti kaninskega pogorja in bovške kotline

Bovška regija je močno zaznamovana s strmimi pobočji in ozkimi dolinami. Dolino Soče oblikujeta reki Soča in Koritnica, ki spadata med sestavne elemente krajinske slike. Na višini 360 m nadmorske višine struga reke Soče vijuga mimo gore Polovnik in Javorščček na jugu ter Svinjaka, bolj znanega pod imenom ‘‘Bovški Matterhorn’’ na vzhodu. Na vznožju Bovške kotline se Soča in Koritnica združita in umirita. Struga se razširi, reka pa iz gora prinaša in odlaga večje količine belega proda. Tako se ustvari krajina z otoki belega proda, ki močno zaznamuje celotno regijo.

Tako kot je reka Soča eden glavnih gradnikov današnje podobe regije, je tudi Kaninsko pogorje eden izmed pomembnejših sestavin. ‘‘Kaninsko pogorje je južni del Zahodnih Julijskih Alp in leži severno od Bovške kotline. Tako ga imenujemo na slovenski strani s splošno sprejetim geografskim imenom, čeprav ga ni na nobenem zemljevidu. Najpogosteje enostavno govorimo o Kaninu, mislimo pa na pogorje v celoti.’’ (Kunaver in sod., 2011).

Oblika samega pogorja je izrazito podolgovata, v dolžino 10 km, po širini pa več kot 4 km. Delimo ga na štiri višinske pasove. V prvem pasu med 400 in 500 m nadmorske višine najdemo več manjših zaselkov, večino naselij ter tudi nekaj samotnih domačij. Naslednji pas na zahodnem delu sega do 1800 m, na vzhodnem pa le do 1300 – 1500 m nadmorske višine. Tukaj najdemo pas s precej enakomerno nagnjenimi pobočji, ki se na zgornji meji pasu zlijejo v kaninske planote. Te uvrščamo v tretji pas, ki zajema višine med 1800 m do 2100 m. Zadnji in tudi najvišji pas pa zajema mejni kaninski greben. Le redki vrhovi izstopajo iz višine grebena, eden takih je vrh Visoki Kanin, ki je tudi najvišji del mejnega grebena in predstavlja severnozahodni kot Kaninskega pogorja. Sam vrh Visokega Kanina leži v središču treh grebenov, ki se nadaljujejo proti vhodu, jugu ter proti severozahodu na italjansko stran.

Proti severozahodu se greben nadaljuje čez Vrh Krnice (2441 m), Čez Prevalo (2041 m), na koncu pa še čez vrh Grubje (2240 m) in Žrd (2324 m). Po južni strani se nadaljuje preko Malega Kanina (2571 m), vrha Laške Planje (2448 m), Velike Babe (2148 m), Male Babe (1978 m) ter Skutnika (1721 m). Zadnji grebenski krak proti vzhodu je najdaljši greben, ki poteka preko Srednjega Vršiča (2543 m). Tam je urejena tudi planinska pot med žičnico in glavnim vrhom, Prestreljnik (2499 m), pod katerim se nahajajo tudi Prestreljniški podi in zgornja postaja žičnice, Prevala (2067 m), Lopa (2402 m), Hudi Vršič (2344 m) ter Velika Črnelska Špica (2332 m).

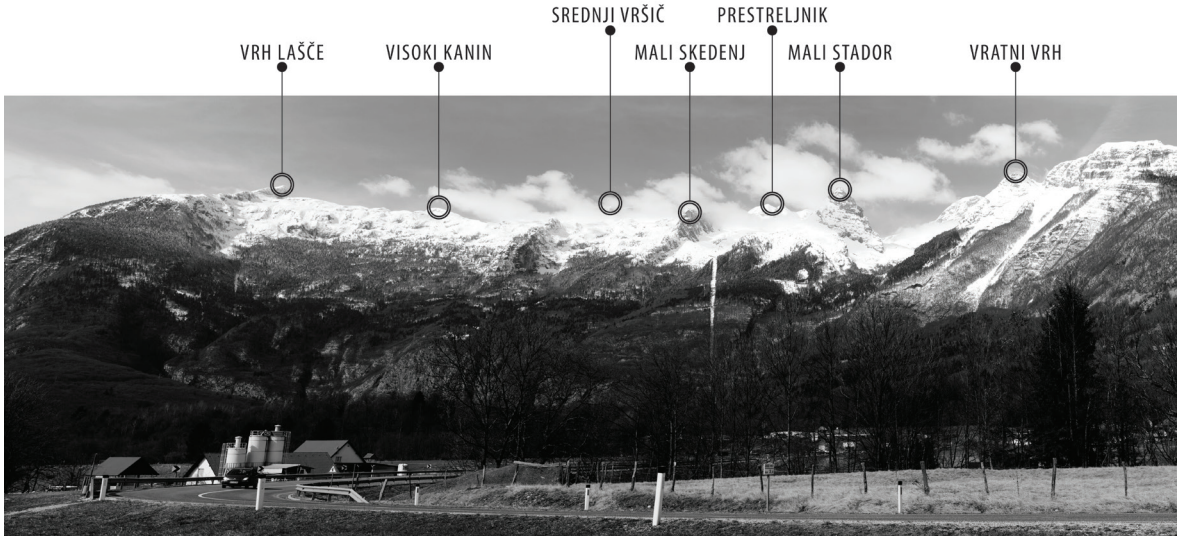

Slika 5: smučišče Kanin z okoliškimi vrhovi

Če smo zgoraj opisali potek treh pomembnejših smeri glavnih grebenov, moramo sedaj izpostaviti tudi pomembne planote. Eni od najbolj znanih in tudi največjih sklenjenih visokogorskih kraških planot so Kaninski podi. Umeščeni so med dve manjši planoti in sicer rahlo nagnjeno planoto Baban ter med Prestreljeniške pode. Segajo od 1800 m do 2300 m nadmorske višine. Druga največja kaninska planota je Goričica, ki je za približno 150 m nižje od Kaninskih podov. Ta je zaradi nižje nadmorske višine bolj poraščena, po večini z ruševjem, zaradi česar je tudi težje prehodna v primerjavi z ostalim pogorjem.

Pobočja, ki nas postopoma pripeljejo do Bovške kotline, so južna pobočja Kaninskega pogorja in so v večini položna. Pobočne odseke pod robom prej omenjenih planot medseboj ločujejo ozki grebeni ali "skednji", ki potekajo vzporedno z naklonom pobočij. Za nas pomembna pobočja so pobočje Skripi, kjer se nahaja žičnica in glavni del kaninskega smučišča, Dolina Krnice, ki poteka od Prevale (2067 m) vse do vznožja gorovja, ter Planina Krnice. Poleg teh lahko omenimo še pobočje Baban, ki se nahaja najbolj zahodno med grebenom Ruše ter Malim in Velikim Babanskim skednjom (1963 m, 2121 m), pobočje Gozdec z začetkom pri Pečeh (1800 m) in zaključkom pri spodnjem delu Kaninskih podov, pobočje Poljanca, ki so kot podaljšek južnega roba Gozdeca ter pobočje Rombona pod planoto Goričica in vrhom Rombona.

Posebnosti Kaniskega pogorja so predvsem kaninski skednji, ozke skalnate ostroge z vzporednim naklonom samega pobočja. Ta pojav je edinstven in ga ni možno najti drugje v slovenskem visokogorskem svetu. Celotno pogorje je zaznamovano s sklanatim terenom, melišči, kraško razjedenimi sklanatimi ploščami ter globeli (doli). Veliko pojavov je nastalo v času ledene dobe, oziroma zaradi posledic, ki jih je le ta pustila. Zaradi poroznosti kraške krajine je veliko vode odtekalo tudi v notranjost gora in oblikovalo kraška brezna.

Moč vode ne ustvari samo manjša brezna, ampak so njeni učinki lahko veliko močnejši. Na Kaninskem pogorju je voda, poleg brezen, razpok in drugih kraških pojavov ustvarila tudi čudovite jamske sisteme, med njimi tudi največjo jamsko vertikalo na svetu (Vrtiglavica, 643 m). "Najpomembnejši odkritji od leta 1995 dalje sta Vrtiglavica in Brezno pod Velbom, ki sta najglobji vhodni vertikali na svetu in spadata med ekstremne jamarske dosežke." (Kunaver in sod., 2011). Zaradi geometrije jamskih sistemov je veliko sistemov težko dostopnih in prehodnih, zato skoraj neprimernih za komercialno rabo. Vse jame veljajo za velike dosežke na področju slovenskega jamarstva in bi lahko marsikateremu izkušenemu jamskemu navdušencu predstavljale zanimiv izziv.

Vsekakor pa Kanin ni zanimiv samo pod zemljo, tudi na površju najdemo ogromno privlačnih naravnih pojavov, kot so slap Boka, kraška izvira Nemčlje oziroma Možnice ter Gijuna, množični pojavi lašt ter drugih reliefnih znamenitosti.

Površje, kot ga poznamo danes, je posledica dolgotrajnih geoloških in podnebnih procesov, ki so pripeljali do nastanka glavnih kamninskim gradnikov obravnavanega območja. Glavni kamnini, ki sestavljata Kaninsko pogorje, sta dachsteinski apnenec in dolomit. Obe kamnini nista samo glavna gradnika Kanina, ampak tudi Julijskih Alp in Dolomitov. V zgornjem triasu se je na območju današnjega Kaninskega pogorja nahajal ocean Tetida. Zaradi relativno plitvomorskega področja so se na kaninskem območju odlagali značilni plastoviti apnenci. Kasneje se je naloženi apnenec spremenil v dolomit. Nastala sta takoimenovani glavni dolomit, ki gradi večino italjanskih Dolomitov ter pri Kaninu spodnji del skladovnice, ter dachsteinski apnenec, ki je glavni gradnik masiva Kanin in Julijskih Alp. Debela plast naloženega apnenca je tudi razlog za današnjo podobo pogorja, saj je zaradi kemičnega raztapljanja apnenca oz. zakrasevanja nastalo značilno razbrazdano površje. Na nekaterih območjih je kemično razjedanje apnenca prišlo tudi do glavnega dolomita, tako lahko v ostenju Rombona nad dolino Možnice vidimo tudi gol dolomit. V času jure so burni vulkanski izbruhi na območju današnjega Maroka zastrupili ozračje in povzročili množično izumiranje. Na območju Kanina so se pojavljala tudi močna raztezanja, kar je povzročilo poglobitev celotnega območja globoko pod gladino morja. Namesto dachsteinskega apnenca se je sedaj nalagal rdeči apnenec z izumrlimi organizmi, ki je kasneje zapolnil razpoke imenovane neptunski dajki. Dajki so nastali zaradi pogrezanja in preobračanja tektonskih blokov dachsteinskega apnenca. Nastanek današnjih gora so povzročili tektonski premiki v obdobju krede, ko sta se zadeli Jadranska mikroplošča ter Evrazijska plošča. Po mnenju B. Cerlarca naj bi Kaninsko pogorje in Bovška kotlina nastala kot posledica mešanice antiklinalno-sinklinalnih premikov ter narivov. Tudi podlaga, na kateri stoji mesto Bovec, je nastala v obdobju krede. Z gorotvornimi dogajanji so nastali značilni fliši, ki danes gradijo dno Bovške kotline. Končni izgled Kanina in okolice so oblikovali ledeniški procesi ter gravitacijski tokovi, ki so v kotlino prinesli debele nanose proda in skalovja, gorovje pa preoblikovali v podobo, kot jo poznamo danes.

2.2.3 Podnebne razmere

Na klimo najbolj vpliva pozicija Soške doline, ki se odpira proti jugu, na severu pa jo ščitijo visoka gorovja. Ta vpliv je najbolj viden pri temperaturi, saj je znatno višja kot v drugi alpskih dolinah na taki višini. Povprečna temperatura v zimskem času je v dolini -0,7˚C, poletna pa 17,7 ˚C, povprečna letna temperatura tako znaša 9,1 ˚C (ARSO, 2015). Večina padavin nastaja nad Jadranskim morjem, ki se nato pomikajo proti Julijskim Alpam. Ustavijo se prav nad gorovjem na severni strani doline, kjer se kopičijo in posledično ta tem mestu pade veliko padavin. Celotna Soška dolina ima zato letno v povprečju nad 2500 mm padavin in velja za eno najbolj mokrih delov Slovenije, tudi Evrope. Kot primer lahko navedem Kanin, kjer letno v povprečju pade 4200 mm padavin, od tega jih 2000 mm pade v obliki snega (ARSO, 2015). S snežno odejo je prekrit od sredine novembra vse do začetka junija. Le redke so zime, ki v decembru ne nudijo dovolj snežne podlage za smuko. Leta 2014 je bil uvrščen tudi v lestvico smučarskih središč z največ zapadlega snega na svetu v sezoni 2013/2014. Za razliko od Kaninskega pogorja ima Bovška kotlina zaradi mediteranskega pridiha tople klime v povprečju znatno manj snežnih dni. Prav to je ena od posebnosti regije, saj je v gorskem svetu relativno veliko snega, dolina pa je skozi celo leto praktično brez snežne odeje. Druga vremenska posebnost pa je veter. Močan severnik oz. drugače imenovan ‘‘krničar’’, ki se največkrat pojavi po prehodu hladne fronte, je velikokrat tako močan, da lahko zaustavi delovanje krožno kabinske žičnice. Najpogosteje piha navzdol po dolini Krnice in prenaša večje količine snega iz višjih v nižje lege. Prav zaradi vetra so vremenske spremembe na Kaninskem pogorju lahko zelo hitre, včasih tudi nepredvidljive. Jutra so običajno jasna, proti popoldnevu se pojavi oblačnost, ki do konca dneva zopet izgine. V popoldanskem času se velikokrat pojavijo krajše padavine, četudi je napovedano lepo vreme. Kot povsod v alpskem gorskem svetu, so tudi na Kaninskem zime vedno toplejše. Kljub temu ima še vedno vsako leto debelo snežno odejo, zato bi smučišče lahko dobro konkuriralo ostalim slovenskim smučarskih središčem, ki se v večini nahajajo na znatno nižji nadmorski višini in se iz leta v leto borijo s pomanjkanjem naravnega snega. Kaninsko smučišče je edino visokogorsko smučišče v Sloveniji in ima vse vremenske in geografske pogoje, da bi lahko nudil vsaj 5 mesecev vsakoletne smuke (Kunaver in sod., 2011).

2.2.4 Varstvo narave

Bovška kotlina ima veliko naravnih in kulturnih znamenitosti, ki so vredne ohranjanja. Kot nekaj primerov lahko naštejem: slap Boka, reka Soča, trdnjava Kluže in kar nekaj stavb z avtohtono arhitekturo, značilno za regijo.

Že v 60. letih, ko so pripravljali načrt za razvoj ATC Bovca, so se intenzivno ukvarjali z vprašanjem, na kakšen način bi zavarovali in ohranili dolino Soče. Leta 1970 so predlagali vključitev celotne zgornje doline Soče v Triglavski narodni park, spodnji del pa bi bil za-

varovan pod širšim varstvenim režimom. Zgornji tok reke Soče spada pod Triglavski narodni park. Spodnji del toka je zaščiten pod Zavarovana območje ter Naravne vrednote.

Večinski del občine Bovec je zavarovan z Naturo 2000 ter spada znotraj Triglavskega narodnega parka (v nadaljevanju TNP). Mesto Bovec ter smučišče Kanin sta sicer z naštetimi varstvenimi režimi obkrožena, vendar ne spadata niti pod Naturo 2000, prav tako ne pod TNP. Mesto je zavarovano le kot ekološko pomemebno območje ali EPO, tako kot tudi celotna občina. Pod naravne vrednote poleg Soče spada tudi celotno Kaninsko pogorje, posledično tudi celotno smučišče Kanin. Na pogorju se nahaja tudi velik jamski sistem. Vsaka do sedaj odkrita jama je zavarovana kot točkovna naravna vrednota.

Pri razvoju turizma in drugih gospodarskih panog je zelo pomembno, da upoštevamo naravne danosti in jih varujemo. Z uničenjem doline bi uničili tudi velik del turističnega potenciala, saj večinski del turistične ponudbe temelji prav na naravnih danostih.

2.2.5 Družbeno ekonomske okoliščine

Projekt ATC Bovec je v obdobju nastajanja veljal za napreden projekt, ki bi Kanin spremenil v zimsko letovišče celotne Jugoslavije in tudi njene okolice. Obiskovalcem so želeli ponuditi širok spekter zimskih dejavnosti na visokem nivoju, ki bi mestu Bovec pripeljale turiste tudi v zimskem času in gradile na prepoznavosti regije. Kljub dobro zastavljenim projektom njegova realizacija nikoli ni bila dokončno izvedena. Zaradi finančnih zapletov se je projekt hitro po pričetku zaustavil. Do leta 1973 je bila zgrajena le krožna kabinska žičnica, kar je sicer omogočalo dostop do visokogorja, vendar ni omogočalo smuke. Kasneje pa je Kanin prizadela huda naravna nesreča, ko je snežni plaz odnesel postajo krožn kabinske žičnice ter povzročil veliko materialno škodo.

"Investicijski proces je bil ustavljen, podjetje pa prisiljeno poslovati v nemogočih razmerah. Majhen obseg nočitvenih kapacitet v Bovcu in premajhno smučišče ter snežni plaz, ki je porušil leta 1975 C postajo žičnice, so bili vzroki, da podjetje ni bilo več sposobno ustvarjati pozitivnih finanačnh rezultatov. Leta 1976 je prišlo do uvedbe stečaja, ki se je s sanacijo zaključil 1978." (Germovšek, 2013). Bovec in smučišče Kanin sta doživela svoj vrhunec zimskega turizma v 80. letih, ko so dokončali Kaninsko vas in trosedežnico Skripi. Do leta 1985 se je zimski delež nočitev povečal kar za 40%. Kanin je postal znan po odličnih snežnih razmerah, obsežni ponudbi zimskih turističnih dejavnosti ter dolgi zimski sezoni, ki je takrat lahko trajala od oktobra do začetka junija. V času pred razpadom Jugoslavije je tako veljal za glavno zimsko letovišče, katerega so obiskovali turisti iz celotnega Balkana in okolice. V očeh državljanov bivše Jugoslavije je veljal za prestižno destinacijo, ki je zadovoljila potrebe marsikaterega uporabnika. Z razpadom države se je takrat 20 miljonsko prebivalstvo celotne Jugoslavije zmanjšalo na 2 miljona Slovencev. Seveda so obiskovalci še vedno pri-

hajali iz vseh bivših Jugoslovanskih republik, vendar se je obisk v relativno kratkem času drastično zmanjšal in s tem tudi letni prihodek smučišča. S podjetjem ATC Kanin je marsikatera turistična agencija prekinila poslovno poslovanje, kar je seveda še dodatno pripomoglo k zatonu smučišča. Smučišče se je od osamosvojitve neprestano borilo s finančnimi težavami, kljub težavam so iskali rešitve in si prizadevali smučišče ohraniti. Leta 2004 so dobili novo upanje z novo investicijo v sedežnico, ki je medseboj povezala Kanin ter italijansko smučišče Sella Nivea. Sedežnica je svoje obiskovalce prvič sprejela v sezoni 2009/2010.

Kanin se je od svojega prve dne delovanja spopadal z težkimi okoljskimi dejavniki, ki so smučišče ter njegove naprave velikokrat dodatno poškodovala in podjetju ATC Kanin še dodatno otežila obratovanje.

Nesreča, zaradi katere smučišče ne obratuje, le ni bila povsem naravnega značaja. Januarja 2013 sta iz nosilne vrvi krožno kabinske žičnice namreč padli dve kabini, pri čemer je prišlo do fizičnih poškodb same konstrukcije. Vzroki za nesrečo še danes niso povsem jasni, vendar je nastala škoda bila prevelika za hitro popravilo. Še istega leta je pobudo za obnovo smučišča dala družba PGI Manegment iz Andore, ki so svojo rešitev predstavili aprila 2013 na sestanku z Hypo leasingom d.o.o. v Ljubljani, ki so bili takratni lastniki krožno kabinske žičnice. Idejna zasnova PGI Manegment se na žalost nikoli ni spremenila v realnost, saj je bilo smučišče še vedno v veliki finančni stiski. Ker investitorja ni bilo, se je PGI umaknil, projekt pa zadržal zase.

Hypo leasing d.o.o. je do lastništva krožno kabinske žičnice ali v nadaljevanju KKŽ, dveh teptalcev, sistema za registracijo smučarjev, spodnjega parkirišča ter restavracije Prestreljnik prišel preko sklenjenih lizingov med družbo ATC ter Hypo v obdobju med leti 2006 – 2010. V praksi to pomeni, da so družba ATC zgoraj našteto prodali podjetju Hypo leasing d.o.o. ter vse skupaj nazaj vzeli v uporabo na lizing. ‘‘Pogodbena vrednost predmetov lizinga je bila šest miljonov evrov. Še vedno ni znano, kako je ATC porabil omenjeni denar oziroma kje je ta končal’’ (Germovšek, 2013). Kljub trudu ATC Bovec ni bil zmožen plačevati lizinga, zato je po dolgih pogajanjih Hypo leasing d.o.o. zasegel celotno infrastrukturo smučišča. Po stečaju je imela Kanin v rokah stečajna upraviteljica.

Neobratovanje smučišča je občino Bovec zelo prizadelo. Smučišče je bil eden od glavnih prihodkov v zimski turistični sezoni, mnogim lokalcem pa je nudilo zaposlitev. Po zaprtju se je brezposelnost v regiji drastično povečala, saj dela niso izgubili le uslužbenci smučišča, ampak tudi marsikateri delavec, zaposlen v drugih turističnih obratih v Bovcu in okolici. Obisk turistov je upadel. Lokalna podjetja in agencije so si v naslednjih letih močno prizadevale za obuditev zimske sezone, zato so pripravile dodatno ponudbo, ki je pripomogla k lažjemu preživetju ‘‘mrtve sezone’’. Eden takih je agencija Soča Rafting, ki pozimi obiskovalcem nudi zipline, sankanje z Mangarta ter ‘‘heli skiing’’ (smučanje s helikopterjem). Take in podobne rešitve so bile leta 2013 po okvari KKŽ pobuda tudi takratnega župana Siniše

Germovška, ki je dejal: ‘‘Trenutni položaj tako ne obeta nič dobrega za bovški in posoški turizem, zato bo treba od zdaj vso energijo usmeriti v intenzivno nadaljevanje dela na projektu prenove smučišča ter v dejavnosti za ponudbo dodatnih programov za povečanje obiska v poletni sezoni in predsezoni za obdobje, dokler na Kaninu ne bodo zgrajene nove naprave.’’ (Germovšek, 2013). Izjava je bila napisana v sklopu članka izdanega leta 2013, ko je bila situacija na Kaninu zelo zaskrbljujoča. Občina je prav tako želela rešiti situacijo, zato so se odločili za odkup smučišča. Lastništvo občine je namreč eden od glavnih pogojev, ki omogočajo vključitev v finančno perspektivo 2014 – 2024 za pridobitev nepovratnih evropskih sredstev. Tako ima danes smučišče in njegove naprave v lasti občina Bovec. Čeprav prostorsko-gospodarska probematika še ni rešena, na Kaninu obstajajo možnosti, da zaživi.

Prvi koraki k obuditvi smučišča so se zgodili jeseni 2015, ko je občina prejela 5 miljonski vložek nepovratnih državnih sredstev. Denar bodo uporabili za sanacijo krožno kabinske žičnice ter delno obuditev restavracije ob zgornji postaji.

3 OPREDELITEV PROSTORSKIH PROBLEMOV IN POTENCIALOV KANINSKEGA POGORJA

Kot je bilo opisano v prvem poglavju, Bovec s Kaninom vsekakor ponuja edinstveno turistično destnacijo, ki pa danes temelji predvsem na adrenalinsko-športni ponudbi.

Kadar načrtujemo nov poseg v prostor, je na prvem mestu pregled in nabor informacij o prostoru. Ko govorimo o prostorskih podatkih, se osredotočamo predvsem na topografijo, klimo, vegetacijo, pedologijo in geologijo območja, vode, živalstvo ter druge podatke kot so zavarovana območja, ekonomsko ozadje, promet itd. Za predlog prenove ter kasneje tudi širitve športne ponudbe na Kaninskem pogorju sta pomembena predvsem topografija in klimatske razmere. Omenjena faktorja najbolj vplivata na to, ali bo smučišče lahko obratovalo in nam povesta kje so najbolj optimalni pogoji za širitev dejavnosti.

3.1 NAKLON IN OGROŽENOST ZARADI PLAZOV

Pri topografiji se bomo osredotočili predvsem na naklon podočja, nadmorsko višino, relief ter osončenost. Kaninsko pogorje ima zelo razgiban teren, na nekaterih mestih tudi s skoraj vertikalnimi pobočji. Prostorski problemi, ki se tukaj pojavljajo, so predvsem mikroreliefni krajški pojavi, kot so luknje, vrtače in razpoke. Taki in podobni pojavi so nevarni prevsem pozimi, saj jih debela snežna odeja zakrije in jih obiskovalec lahko hitro spregleda. Zaradi kraškega značaja na pogorju najdemo tudi ozke uvale s strmimi pobočji, kjer je velika nevarnost plazov in manjših snežnih vdorov. Poleg lukenj in manjših razpok so se na nekaterih mestih oblikovali tudi večji vertikalni jamski sistemi, ki zaradi svoje geometrije zahtevajo posebno varovanje ter obisk pod strokovnim vodstvom.

Snežni plazovi se najbolj pogosto pojavljajo na pobočjih z naklonom med 30 in 45 stopinj (Dorward, 1990), tako na golih pobočjih kot tudi na poraščenih. Poleg naklona je pomembna tudi usmerjenost slemen oziroma grebenov. Nevarnost plazov je bolj pereča na severni strani slemena kot na južni, saj snežna odeja tam dlje časa ostane nesprijeta in posledično manj stabilna. ‘‘Usmerjenost slemen je pomembna naravna pokrajinska prvina, saj vpliva na količino sončne energije, ki jo sprejme površje, in tako neposredno vpliva predvsem na procese v snežni odeji.’’ (Pavšek, 2002). Verjetnost plazenja je višja tudi na odvetrnih pobočjih, kjer veter prinaša in odlaga dodaten sneg in ustvarja neenakomerno podlago (zameti). Privetrna pobočja so tako bolj utrjena in zbita, posledično manj dovzetna za pojav plazu. Seveda je mesto razporeditve in količina odloženega snega odvisna tudi od smeri, hitrosti ter trajanje vetra (Šegula, 1986).

Plazovitost je v slovenskih alpah čisto običajen pojav, predvsem na višje ležečih pobočjih. Kaninsko pogorje uvrščamo med visokogorska gorovja, kjer navišji vrh dosega 2587 m

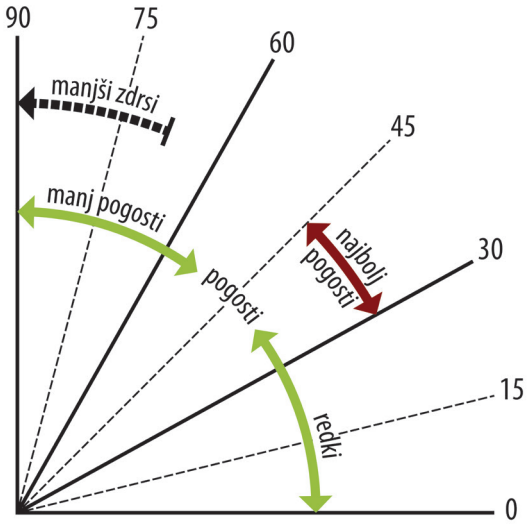

Slika 6: prikaz možnosti plazu glede na naklon pobočja (Dorward, 1990)

nadmorske višine (Kunaver, 2011). zaradi visokih in na nekaterih mestih špičastih gora je dostop do območja zelo težak. Nadmorska višina ima velik vpliv na gostoto kisika in temperaturo, kar je tesno povezano tudi s strukturo snežnih padavin ter kasneje nastale snežne odeje.

Topografija vpliva tudi na vidljivost in osončenost. Visoka gorovja lahko zastrejo pogled na določena območja, ki jih posledično ne vidimo iz doline. Prav tako vpliva na osončenost terena, kjer je pomembna tudi prej omenjena usmeritev slemen.

Slovenska stran Kaninskega pogorja gleda proti jugovzhodni strani, kar pomeni, da tako pozimi kot tudi poleti prejme več sončne svetlobe, kot na severni strani slemena. Tudi nevarnost plazov je manjša zaradi južne lege in posledično bolj strnjene snežne odeje. Snežna odeja je sicer dovolj primerna za turno smuko, predvsem v spomladanskih mesecih. Obiskovalec se na terenu srečuje z bolj perečimi problemi, kot so vrtače, uvale in vertikalne razpoke. Zato je na Kaninu priporočljivo, da se pri npr. turni smuki izogibamo sumljivim konkavnim oblikam terena (Poljanec, 2003).

Kljub jugovzhodni legi ima Bovec v povprečju malo sončnih dni glede na ostale regije po državi. Zaradi pogostega slabega vremena in visokih gora, ki mečejo senco, so v Bovcu velikorat brez sončnih žarkov, predvsem v zimskih mesecih. V povprečju je sončnih dni v enem letu le osemdeset, na Kaninu še nekoliko manj (1645,5 ur) (Debelak, 1972).

Protiplazovna zaščita je na Kaninskem pogorju, predvsem pa v okolici smučišča ključnega pomena. Trenutni sistem protiplazovne zaščite, ki se uporablja na Kaninu, je sistem namernega proženja snežnih plazov. Postavljeni sta dve postaji. Ena se nahaja v bližini Prestreljnika, druga pa v bližini Prevale. Poleg že vzpostavljenega sistema je potrebna tudi primerna oznaka in zaščita brezenj ter lukenj, katerih pa na kaninskem ni malo. Oznake morajo biti vidne tudi v zimskih mesecih, zato je pri postavitvi potrebno upoštevati tudi zimsko snežno odejo, ki je lahko visoka tudi več metrov.

3.2 VPLIV KLIMATSKIH RAZMER NA OBRATOVANJE SMUČIŠČA

Pri ocenjevanju in opisovanju klimatskih razmer nekega območja se osredotočamo predvsem na temperaturna nihanja, padavine, veter, mikroklimo ter snežne razmere, kot smo omenili v poglavju o topografiji, je klima tesno povezana tudi z nadmorsko višino ter usmeritvijo slemen in grebenov. Višje kot se povzpemo, nižje so temperature, gostota zraka in kisika pa se manjša. Posledično se niža tudi vlažnost zraka, saj mrzlo ozračje težje zadržuje vodo v zraku (Dorward, 1990). Na Kaninu je vlažnost zraka relativno visoka glede na nadmorsko višino. Ta pojav je tesno povezan z geografsko lego gorovja, saj se nahaja blizu morske obale, ki bovški kotlini prinaša vplive mediteranskega podnebja. Prav zaradi tega ima regija relativno mile zime z veliko dežja v dolini, na pogorju pa se dež spremeni v sneg, kar Kaninu vsako leto omogoča dolgo zimsko sezono z zadostno količino zapadlega snega.

Ko govorimo o usmeritvi grebenov, je le ta vedno večjega pomena, višje kot se povzpemo. Pri visoki nadmorski višini je južna lega pobočja zelo pomembna. Razlika v temperaturi med severno in južno ležečimi podočji ter med konkavnimi in konveksnimi oblikami terena se drastično veča z naraščanjem nadmorske višine (Dorward, 1990). Tako ima slovenska stran Kaninskega pogorja prednost, kadar se pogovarjamo o številu sončnih in ‘‘toplih’’ zimskih dni, ter slabost, kadar se pogovarjamo v snežni odeji. Na južnih legah se sneg hitro ojuži, kar je npr. pri smuki izven urejenih terenov lahko nezaželjen pojav. Odprti in neporaščeni tereni so izpostavljeni soncu, snežna odeja pa je posledično zbita in trda. V poletnih dneh je južna lega dobrodošla, saj je tako več sončnih in toplih dni primernih za npr. pohodništvo in alpinizen.

Vreme in klima v visokogorju je lahko zelo nepredvidljiva. Tudi Kanin slovi po hitrih preobratih iz sončenega vremena v oblačno ali celo sneg. V zimskem času so ti preobrati pogosti, kar lahko predstavlja neugodne razmere za smuko. Moramo pa se zavedati, da brez slabega vremena in padavin tudi snežna odeja ne more nastati. Veliko slabega vremena in padavin nam hkrati omogoča hiter začetek sezone, ter debelo snežno plast skozi celo zimo. Padavine na Kaninu so pogoste in v večini primerih tudi zelo intenzivne, kar pomeni hiter preobrat tudi pri snežnih razmerah. Možnost za rekordne debeline snežne odeje so idealne, zato je preventiva in pripravljenost na ekstremne pogoje ključnega pomena.

3.3 PODLAGA IN VPLIV GEOLOGIJE

Geološka podlaga nekega območja nam veliko pove o nastanku gora, njeni zunanji podobi ter o stabilnosti tal. ‘‘Vsaka krajina ima svojo družino zemeljskih oblik, ki so posledica preoblikovanja matične podlage, njena stratifikacija ter pozicija, zgodovina nastanka, vulkanskega ali ledeniškega, erozija, klimatske razmere ter vegetacijski pokrov.’’ (Lynch in Livingston, 1995). Geološki nastanek gora in njihov izvor so preplet večih dejavnikov, od

geološkega obdobja, v katerem je gorovje nastalo, do klime, stopnje erozije ter termalnega delovanja, ki skupaj oblikujejo lokalno prepoznavne zemeljske oblike. Geologija in geomorfologija nekega območja sta dobra pokazatelja problemov zaradi kamninske sestave, na katere bi lahko naleteli, prav tako pa s poznavanjem geološkega ozadja hitro prepoznamo na površju vidne posledice metamorfnih procesov kamnin (Dorward, 1990). Kanin je iz geološkega vidika zanimiv predvsem zaradi same sestave kamnin ter njihove preobrazbe. Je obsežen in poldogovat gorski masiv, njegova oblika pa še posebej odraža geološke razmere v tem delu Julijskih Alp (Kunaver, 1982). Kamninska sestava nudi trdno podlago, hkrati pa kraški in glaciokraški pojavi oblikujejo terene, težko najdene kjerkoli drugje na svetu. Prav zaradi tega je Kanin pogosto obiskan v poletnem času, ko snežna odeja skopni, obiskovalci pa lahko občudujejo in preučujejo geološke pojave in sestavo kamnin, vidnih na površju. Tudi to je eden od elementov, ki lahko predstavlja potencial za razvoj poletnega turizma na gori. Kaninsko pogorje lahko opišemo tudi kot enega glavnih gradnikov krajinske slike, ki skupaj z dolino Soče oblikujeta značilno podobo bovškega in sta zato vredna posebne obravnave ter premišljenega in odgovornega upravljanja.

3.4 VODOTOKI TER KRAŠKI POJAVI

Vodotoke in njihovo obliko določajo predvsem topografija, vegetacija, prst in padavine. Znanje o vodotokih in elementih, ki nanje vplivajo, je pomembno predvsem pri vrednotenju in interpretaciji hidroloških vzorcev v prostoru (Dorward, 1990). Najbolj vpliven in prepoznaven vodotok na bovškem je reka Soča z vsemi pritoki. Soča definira podobo doline in bovški kotlini nudi njeno prepoznavno obliko. Iz vidika trenutne rabe je reka skoraj v celoti izkoriščena in v poletnem času zasičena s športno-turističnimi aktivnostmi. Manj obremenitve je v zimskem času, ko se dogajanje na reki umiri. V spomladanskem času višina vode naraste in na nekaterih mestih obstajajo tudi možnosti poplav. Zato je v dolini potrebno prepoznati poplavna območja in jih tudi primerno upoštevati pri oblikovanju prostora in načrtovanju dejavnosti.

Tudi na pogorju je voda pomemben element, ki oblikuje njegovo površje. Vodna erozija je oblikovala mnogo kraških pojavov, med drugim žlebiče v vzporednih progah na pobočjih (Kunaver, 1982). Prav zaradi izredne zakraselosti imata voda in Kaninsko pogorje prav poseben odnos. Zaradi prepustnosti tal površinska voda v visokogorju hitro izgine in se pojavi šele globoko spodaj v obliki mnogih izvirov. Tako na nižjih legah pogorja najdemo mnogo slapov in izvirov, med najbolj znamenitimi slap Boka pri Žagi. Voda na kaninskem oblikuje mnogo naravnih znamenitosti, ki so ranljive predvsem ob večjih posegih v prostor. Vsa zemeljska dela lahko vplivajo na potek podzemnih voda, kar lahko posledično spremeni, onesnaži ali pa celo uniči eno od mnogih podzemnih vodnih žil.

3.5 OVIRE ZARADI PORAŠČENOSTI TERENA

Gozdna meja na Kaninskem pogorju poteka med 1400 in 1500m nadmorske višine, kar je za tako velik gorski masiv relativno nizko (Lovrenčak, 1986). na območju današnjega smučišča in njegove neposredne okolice vegetacija med Malim Stadorjem in Vratnim vrhom ustvari manjši zeleni kljun, ki se najvišje zažre v drugače skalnato pobočje. Na smučišču vegetacije praktično ni, ponekod lahko zasledimo le zaplate travnatih pobočji ali skale, poraščene z mahovi. Vegetacija za popravilo in širitev smučišča načeloma ne predvstavlja večjega izziva, razen v nižjih lega, kjer se proga spusti pod gozdno mejo. Na takih območjih je potrebna zaščita debel in odstranitev vegetacije na trasi, kjer potekajo urejene proge. Gozd v nižjih legah predstavlja velik potencial za ureditev pohodniških poti, katerih že danes ni malo. Med drugim dolino ščiti pred možnimi snežnimi in zemeljskimi plazovi ter oblikuje prehod med travnatimi polji v dolini in skalnatimi pobočji na gori.

3.6 DOSTOP DO OBMOČJA

Smučišče Kanin je bil dokončno zgrajeno konec sedemdesetih let. Od takrat večjih prenov žičninških naprav in servisnih objektov na smučišču ni bilo. Današnje stanje je precej zaskrbljujoče, saj so naprave in objekti zaradi zaprtja leta 2013, težkih vremenskih razmer in neurij ter slabega vzdrževanja potrebne temeljite prenove. Poškodvanih je kaj nekaj stebrov obstoječih žičnic, pretrganih poteg, vsi objekti pa so zapuščeni in za ponovno odprtje prav tako potrebni obnove. Trenutno obnovitvena dela potekajo na glavnem infrastrukturnem objektu, krožno kabinski žičnici. Obnova le-te je ključnega pomena, saj brez nje nimamo dostopa do samega smučišča. Spodnja postaja žičnice se nahaja na obrobju Bovca in nas pripelje iz doline na kar 2200 m nadmorske višine. Višje imamo na slovenski strani na voljo štiri sedežnice in eno vlečnico, preko katerih vzpostavimo povezavo z italijanskim smučiščem Sella Nevea. Na slovenski strani imamo sedem prog, skupaj z italijansko stranjo pa šestnajst. Prostorsko gledano za ponovni zagon smučišča ni večjih omejitev. Obstoječa infrasturktura optimalno izkorišča prostor in nam ponuja dobre pogoje za smuko. Z obnovo in popravilom bi smučišče lahko obratovalo, prav tako bi v poletnem času omogočili lažji dostop do visokogorja preko krožno kabinske žičnice.

Večji problem infrastrukture so bivaki in domovi. Večina jih je med zimsko sezono zaprtih, kar je tudi razumljivo, če smučišče ne obratuje. Vseeno predstavljajo potencial za razvoj gorskega turizma, tako poleti kot tudi pozimi. Obstoječe objekte lahko uporabimo kot postojanke za daljše turne izlete ali v poletnem času pohodniške podvige. Primerni bi bili tudi za organizacijo izobraževanj, delavnic ali šolskih eksurzij, kjer bi obiskovalci namesto v dolini lahko v kateremkoli letnem času prespali tudi na gori. Tudi v dolini ima Bovec na voljo veliko hotelov, penzionov ter hostlov, ki obiskovalcu nudijo prenočitev. Nekaj je takih, ki so trenutno zapuščeni, vendar bi z obnovo lahko predstavljali nove možnosti in v prihodnosti

zadostili tudi povečanju obiska v zimskem času.

Eden večjih perečih problemov bovškega je dostop in cestne povezave s širšo okolico. Ta problem ni lahko rešljiv, saj bi edino resno spremembo povzročila le izgradnja tunela. Projekt je bil že predlagan, celo pripravljen, vendar do izvedbe nikoli ni prišlo. potrebno več vlagati v boljše cestne povezave in ne toliko v povečanje spalnih kapacitet, saj bi s tem obiskovalcem nudili hitrejši dostop, bolj primeren za enodnevni izlet. Po drugi strani pa se lahko usmerimo prav v nasprotno smer s ciljem, da oblikujemo premišljeno turistično ponudbo, ki bo obiskovalca v kateremkoli letnem času privabila, ne glede na to, koliko prelazov mora premagati. Oblikovanje celotnega turističnega centra, ki svojo ponudbo gradi na spoštovanju narave, omogoča obilico aktivnosti. Obiskovalca pa bi lahko privabila, tudi če dostop do območja ni enostaven. Potemtakem je vožnja do destinacije že del izziva; panoramski pogledi, opazovanje raznolikost krajin in nato prihod v objem alpskih gora in zelenih poljan. To ‘‘slabost’’ regije lahko načrtovalcu prostora predstavlja tudi izziv. Obiskovalca pritegniti prav zaradi slikovite in razgibane poti, ki te vodi v pravljično deželo. Vsi vemo, da najboljše stvari nikoli niso lahko dostopne. Seveda je treba opozoriti na dejstvo, da taka oblika turizma ne omogoča masovnega obiska, kar pa je lahko za razvoj smučarskega centra ekonomsko slabša izbira. V poročilu ATC Bovec – detaljni načrt (Debelak in sod., 1972) sicer kot rešitev predlagajo tudi manjša letala, ki bi obiskovalca pripeljala iz Ljubljanskega letališča na letališče v Bovcu, saj sta bila že takrat oba na voljo. Ideja mogoče ni napačna, vendar je tukaj potrebna dodatna raziskava. Lahko pa bi bila to zopet nova turistična atrakcija: ‘‘Polet preko slovenskih alp v osrčje alpskega sveta’’.

3.7 VAROVANJE TER VPLIVI NA OKOLJE

Za boljše razumevanje predpisov varstva narave ter vplivov na okolje na Kaninskem pogorju, sem opravila intervju z go. Mirjam Gorkič, univ.dipl. biol. iz Zavoda RS za varstvo narave, Območna enota Nova Gorica. V naslednjem odstavku je kratek povzetek intervjuja s ključnimi informacijami glede načrtovnja novih dejavnosti v prostoru,

Kaninsko pogorje je varovano območje na podlagi predpisov iz področja varstva narave. Če izključimo smučišče Kanin, je Kaninsko pogorje zavarovano z Naturo 2000, uvrščeno med Ekološko pomembna območja, najdemo tudi veliko naravnih vrednot ter kulturne dediščine. Za načrtovanje tega prostora tako obstajajo posebna pravila in usmeritve, ki jih je pri umestitvi novih dejavnosti potrebno upoštevati. Obstoječe smučišče je že desetletja namenjen rekreativno-športni dejavnosti, zato tudi smučišče ni zavarovano z Naturo 2000, kar seveda na nek način omogoča lažje obratovanje samega kaninskega centra. pri vsaki dejavnosti, ki jo umeščamo v prostor, na prvem mestu opravimo temeljito presojo sprejemljivosti vplivov dejavnosti, predvsem v primerih, kadar posegamo oziroma širimo dejavnosti. Upoštevati moramo obstoječe stanje in glede na to ustrezno oblikovati predlog umestitve.

V primeru širitve zimskih dejavnosti na kaninskem pogorju, nastane problem predvsem pri poseganju v območja režimov varstva narave in kulturno dediščino. Turna smuka, smuka izven urejenih terenov ter zimsko pohodništvo so na primer dejavnosti, ki nimajo točno določeno predpisanih tras ali prog, na katerih se dejavnost izvaja. Prav zaradi tega lahko hitro pride do neprimerne rabe prostora. Da se temu izognemo, bi na Kaninskem pogorju lahko ranljive in hkrati tudi zanimive pojave, tako prostorske kot tudi zgodovinsko znamenite, izkoristili kot zanimivost za obiskovalce. Ranljivo območje bi se s tem zavarovali, saj bi postalo vidno in bi obiskovalca izobrazile o okolju, v katerem se nahaja. Seveda vedno obstaja možnost neprimerne rabe prostora. Tudi če dejavnost pravilno umestimo in ustrezno

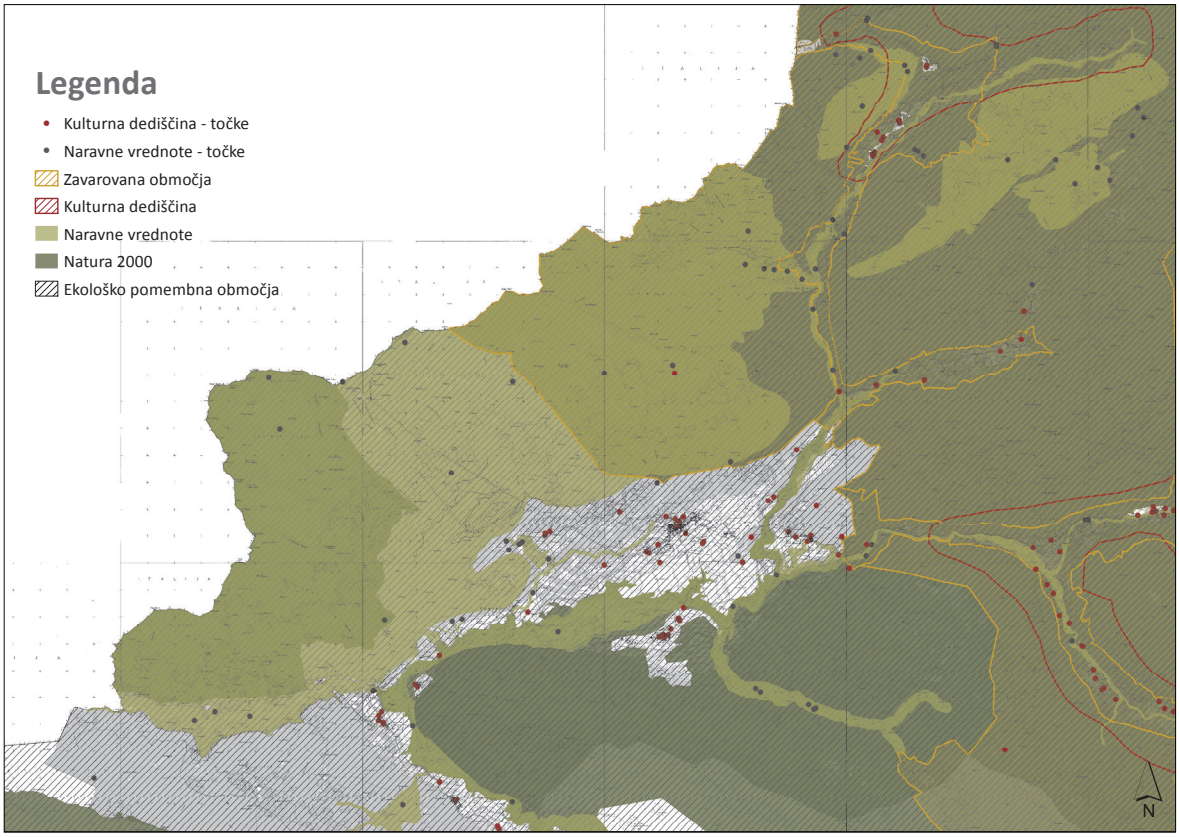

Slika 7: prikaz zavarovanih območji na smučišču Kanin in bližnji okolici (podloga: Arhiv ..., 2015)

omilimo negativne vplive na okolje, se nam dogaja nepravilna raba prostora, ki prav tako degradira in uničuje neko krajinsko prvino regije. Tako je poleg prostorskih posegov ter nadzornih oznak ranljivih območij pomembno tudi preventivno ozaveščanje in informiranje obiskovalcev.

3.8 TRENUTNO STANJE DRUŽBENE ZAVESTI

Iz prostorskega vidika ima Kanin veliko potencialov in le malo dejanskih omejitev, ki bi onemogočala razvoj zimskega turizma. Zgodba o nastanku trenutne situacije, v kateri se je znašlo kaninsko smučišče, je veliko bolj povezano z družbenimi in političnimi nesoglasij ter s pomanjkanjem kapitala. Problem, ki se ponavlja, je tudi trenutna družbena zavest lokalnega prebivalstva. Kanin je v zadnjih nekaj letih dobil zelo negativen prizvok, kar je vplivalo naa družbeno moralo domačinov. Veliko je takih, ki so nad kaninskim smučiščem obupali in se raje osredotočajo le na poletno sezono, kar je seveda razumljivo glede na dane pogoje. V turistični agenciji Avantura outdoor Agency (2015) so dejali ‘‘Naša agencija je trenutno neodvisna od smučišča, vendar, če bi se ponudila priložnost, bi premislili tudi o širitvi ponudbe. Na žalost pa je realnost čisto drugačna, kot pišejo mediji. Tukaj je glavni problem politika, zato dvomimo o dejanski realizaciji prenove. Vsekakor pa fantom, ki trenutno delajo na obnovi žičnice, želimo vse dobro.’’ Raje delujejo tam, kjer imajo dejansko nekaj vpliva, kot pa da izgubljajo čas in denar na projektih, ki niso v njihovih rokah. Nesodelovanje med državnim in privatnim sektorjem spodjeda temelje in zavira nadaljnji prostorski razvoj regije. Vendar to še ne pomeni, da Kaninsko pogorje in smučišče nista vredna ponovnega zagona. V nalogi žal ni prostora za rešitev političnih in ekonomskih dilem, ki se tukaj pojavljajo. Moja naloga je predlagati nove usmeritve, ki upoštevajo naravne danosti, interese lokalnega prebivalstva in interese obiskovalcev prostora, hkrati pa upoštevajo trende in novosti, ki se trenutno pojavljajo na področju smučarskega turizma.

3.9 TURIZEM DANES IN USMERITEV V PRIHODNOSTI

Bovec z okolico danes veliko vlaga v razvoj turizma. Prebivalci bovškega se zavedajo, da je njihova regija turistično zelo privlačna, tudi za privržence adrenalinskih športov.

Lega mesta močno vpliva na razvoj turizma in turistične ponudbe. Gre za ruralno območje, kjer je za nadaljnji razvoj turizma pomembno, da upoštevamo smernice trajnostnega turizma ter gradimo turistično ponudbo po konceptu koristi za lokalno skupnost (angl. CBT – Community-based turism). Preobrat iz t.i. ‘‘top down’’ pristopa, kjer je načrt za nadaljnji razvoj turizma oblikovan na nacionalni ali regionalni ravni, je za Bovec z okolico bolj priporočljiv t.i. ‘‘bottom up’’ pristop (Murat in Handan, 2012). S takim pristopom damo lokalnim prebivalcem možnost, da so intenzivno prisotni pri oblikovanju nadaljnjih usmeritev in aktivno sodelujejo pri načrtovanju prostora, v katerem živijo. Seveda ne smemo pozabiti, da je za uspešno doseganje ciljev potrebno tudi tesno ter učinkovito sodelovanje na vseh ravneh, tako na lokalni kot tudi nacionalni.

Na kratko lahko CBT pristop opišemo kot razvoj turizma, ki temelji na konceptu trajnostnega razvoja. Ker izhaja iz ‘‘bottom up’’ pristopa, je primeren predvsem za ruralna območja, kjer so lokalni prebivalci tisti, ki upravljajo in nadzorujejo turistični razvoj. Glavna atrakcija so običaji, kulinarika, kultura, obredi lokalnega prebivalstva itd. (UNWTO, 2015). Bovec mogoče ni mesto, kjer bi turistično ponudbo gradili zgolj na kulinariki, kulturi ter predstavitvi lokalnih običajev, je pa mesto, ki je danes znan predvsem po adrenalinskem turizmu, ki so ga tekom let oblikovale lokalne turistične agencije ter lokalno prebivalstvo, s poudarkom na zunanjih aktivnostih. Tak izbor ponudbe nima nobena regija v Sloveniji. Z dopolnitvijo zimske ponudbe na Kaninu, pa bi lahko kot celostna, adrenalinsko usmerjena turistična ponudba konkurirala tudi na tujem trgu.

Gradnja smučišča je za celostno turistično ponudbo nujno potrebna, kot to ugotavlja tudi bovška občina. Po besedah C. Avsenik je smučišče ter izgradnja nove dostavne žičnice vitalnega pomena za razvoj celovitega produkta. Kombinacija zimskih aktivnostih na gori ter poletno-pomladno-jesenskih aktivnosti v dolini, Bovec postane mesto z edinstveno ponudbo. Preplet aktivnosti v dolini z aktivnostmi na gori je možno tudi zaradi vremenskih razmer. Kljub veliki količini snežnih padavinna Kaninskem pogorju, dolina ostaja zelena z zelo ugodno in relativno toplo klimo. Seveda mora smučišče ponujati urejene proge za klasično obliko smuke, servisne objekte ter varne žičniške naprave, vendar obstaja možnost nadaljnje širitve smučišča ter njegove ponudbe. Zaradi že obstoječe ponudbe v dolinibi smučišče pridobilo na dodatni vrednosti z usmeritvijo ponudbe tudi v alternativne oblike smuke (smuka izven urejenih prog, prosti slog, turna smuka, ledno plezanje, alpinizem itd.) Poleg klasične smuke bi obiskovalcu nudili izjemno izkušnjo, saj bi z vodenimi turnimi in alpinističnimi izleti ter z izgradnjo poligonov za smuko prostega sloga, ustvarili prvi adrenalinsko-športni center v Sloveniji, katerega turistična ponudba poteka skozi celo leto. Kanin je bil pred zaprtjen že znan po odličnih terenih za smuko izven teptanih prog. Na Kaninu so organizirali tudi tekme za kvalifikacijo za svetovno znan ‘‘Freeride World Tour’’ tekmovanje. Zadnja tekma je bila organizirana leta 2011, kjer je nastopilo 90 tekmovalcev, od tega 14 slovencev. Taka in podobna tekmovanja, ki jih v preteklosti na Kaninu ni manjkalo (npr. SCI ALPINISTICA; tekmovanje v turni smuki, EMAUS: tekmovanje starodobnih smučarjev na velikonočni ponedeljek itd. (Osnove ..., 2015)), so odlična promocija smučišča, hkrati pa Kanin svojo prepoznavnost širi tudi med tuje navdušence prostega sloga. Organizacija dogodkov tako na gori kot tudi v dolini, je ključnega pomena za nadaljnji turistični razvoj območja. S pravilno koordinacijo aktivnosti v dolini in na gori bi lahko ustvarili dogodke, tabore, izlete, počitnice ter izobraževanja s posebno ponudbo namenjeno predvsem adrenalinskim navdušencem.

Zanimanje za smuko izven urejenih terenov ter turno smuko se je začelo v ZDA in Kanadi in se od tam kasneje razširilo po celem svetu. Vedno več smučarjev in deskarjev se odloča za alternativno obliko smuke. Eden od pokazateljev, da zanimanje raste, so smučarska podjetja, kot so Atomic, Fisher ter Head, ki so prej izdelovala izključno smuči za klasično alpsko smuko, sedaj pa skoraj ne obstaja smučarske znamke, ki v svoji ponudbi nima linije smuči

za prosti slog ter smuči za smuko izven urejenih terenov (Dawson, 2015).

Tudi v Evropi se zanimanje za smuko izven urejenih terenov drastično povečuje. Vedno več je uporabnikov, ki si želijo več kot samo klasično obliko smučišča. Kanin je idealen za razvoj smučišča, ki poleg klasične oblike smuke omogoča tudi varno smuko izven teptanih prog, seveda s primernimi varnostnimi protiplazovnimi ukrepi. Smuka izven terenov je zelo nevarna, še posebej za neizkušenega uporabnika. Ključnega pomena poleg varovanja je tudi ozaveščanje ljudi o nevarnostih, ki jih lahko doletijo. Zato bi lahko kaninsko smučišče nudilo kvalitetna izobraževanja na področju vseh alternativnih oblik smuke in drugih zimskih športov, kar bi lahko postala tudi nova oblika turistične ponudbe.

Kot je bilo omenjeno že v prejšnjih poglavjih, ima kaninsko pogorje tudi druge, turistično privlačne atribute. Kot primer je izpostavljeno zgodovinsko ozadje območja ter ostanki prve svetovne vojne. Veliko se jih nahaja v gorah, pri čemer bi lahko postali del zimskih ali letnih turističnih izletov. Ljudi bi tako še dodatno izobraževali in jim skozi športno aktivnost pokazali tudi kulturne in zgodovinske znamenitosti. Na vojno tematiko bi se lahko navezala tudi tema poligona za prosti slog, ki bi lahko preko tematsko oblikovanih objektov obiskovalca spomnil na prostor in njegovo zgodovino,v katerem se obiskovalec nahaja Oblikovali bi lahko muzej zgodovinski muzej na prostem, ki bi obratoval skozi celo leto. Z izgradnjo krožno kabinske žičnice pa bi bil dostop omogočen tudi tistim manj zmožnim.

4 MOŽNOSTI ZA ŠIRITEV IN RAZVOJ ZIMSKE PONUDBE NA KANINSKEM POGORJU

Kot že prej omenjeno, je Kanin najbolj primeren za razvoj zimskih športnih aktivnosti v regiji. Če ga primerjamo z ostalimi slovenskimi smučišči, je tudi v preteklosti veljal za območje z najbolj optimalnimi pogoji za razvoj smučišča. Kljub današnjim razmeram, to še vedno velja. "Največji potencial za razvoj zimskih aktivnosti v bovški regiji predstavlja Kaninsko pogorje, ki v slovenskih alpah nudi najbolj optimalne pogoje za razvoj zimskega turizma." (Debelak, 1972).

Območja, ki so primerna za različne oblike smuke, v grobem lahko razdelimo na vzhodni, osrednji ter zahodni del. Vzhodni del vključuje območje severno-vzhodnega pobočja med Sedlom in Prevalo vse do doline Krnica na eni strani in v smer italijankega smučišča Sella Nivea. Območje zajema celotno dolino Krnice, kjer je osončenost slabša, predvsem zaradi pozicije gore Stador, ki skoraj celo zimsko sezono na dolino meče senco. Smuka je tukaj zato podaljšana in traja tudi do 6 mesecev, saj se sneg običajno zelo počasi topi. To območje ima potencial za spomladansko smuko in ureditev poligona za prosti slog, ki bi lahko deloval še dolgo po zaprtju smučišča, ter se predhodno odprl v jesenskem času. Prav tako je območje idealno za smuko izven urejenih terenov. Osrednji del je široko odprt in se razprostira med Stadorjem in Krliščem. Območje zajema najvišjo točko, kjer je smuka še možna, pod vrhom Škrbine na višini 2405 m. V tem delu se nahaja večinski del trenutnega smučišča. Večina prog poteka na nadmorskih višinah med 1800 m in 2400 m. Naklon smučišča je nizek do srednje strm in omogoča postavitev relativno širokih prog. Zahodni del zajema območje Kaninskih podov in je primernen predvsem za turno smuko. Teren je za odtenek bolj strm, idealen za nekoliko bolj izkušene smučarje. Kaninski podi so znani predvsem po mnogih kraških pojavih, škrbinah in luknjah. Obiskovalcu zelo privlačni pojavi, vendar hkrati tudi potencialno nevarni. Zato je tukaj potrebno posebno varovanje in dobre označbe najbolj nevarnih območij.

V zimskem času nam pogorje omogoča velik spekter zimskih aktivnosti. V nadaljevanju vam na kratko predstavim nekaj glavnih športnih aktivnosti, njihove prednosti ter slabosti s poudarkom na njihovih prostorskih zahtevah. Poleg posameznih razpredelnic, kjer sta upoštevana naklon in osončenost, je potrebno pri vseh športih upoštevati tudi možnost in in nevarnost plazov ter potrebo po žičniških napravah in infrastrukturi, ki nam omogoča obratovanje smučišča. Spodaj je razpredelnica, ki nam obrazloži naklone, kjer je možnost plazov največja ter kje je nevarnost plazov skoraj zanemarljiva.

Preglednica 1: možnost plazu glede na naklon pobočja

	STOPINJE	OPIS	OCENA
PLAZOVI	00 – 15 stopinj	Skoraj nikoli	1
	15 – 30 stopinj	Redki	2
	30 – 45 stopinj	Najbolj pogosti	5
	45 – 55 stopinj	Pogosti	4
	55 – 65 stopinj	Manj pogosti	3
	65 – 90 stopinj	Manjši zdrsi	2

LEGENDA
ocena 1 = najbolj primerno
ocena 5 = najmanj primerno

4.1 ALPSKO SMUČANJE IN DESKANJE

Naziv alpsko smučanje se je prvič pojavil, ko so se formirala prva tekmovanja v slalomu in smuku. S tem so želeli tudi pojmovno alpsko smuko ločiti od klasične oziroma nordijske smuke (Žvan, 1996). V slovenskem prostoru je smuka v različnih oblikah prisotna že stoletja, smučarska tradicija in kultura pa močno zapisana v korenine vsakega slovenca. ‘‘Zgodba Slovencev in smučanja je tesno prepletena. Vsak med nami je gotovo na lastni koži kdaj občutil zamišljeno kolektivno identifikacijo s smučanjem – tako ali drugače.’’ (Batagelj, 2009).

Alpsko smučanje in deskanje v obsegu, ki ga bomo obravnavali, se nanaša predvsem na rekreacijsko smuko po urejenih in teptanih progah. Pri izvajanju take oblike smuke potrebujemo urejene proge in vlečne naprave oziroma vlečnice ali sedežnice, namenjene prevažanju uporabnika iz ‘‘doline’’ na vrh smučišča. Poleg infrastrukture pa je potrebno poskrbeti tudi za varnost, zato je postavitev varovalnih proti plazovnih sistemov ključnega pomena. za alpsko smuko na Kaninskem pogorju jenajbolj primerno že obstoječe smučišče Kanin. Iz prostorskega vidika so že sedaj vse potrebne zahteve za izvajanje alpskega smučanja, nujna je le celovita prenova naprav in ureditev obstoječe infrastrukture. Prostorski potencial Kaninskega pogorja za alpsko smuko so prepoznali že v času načrtovanja smučišča v šestdesetih letih. Ugotovili so, da so na območju današnjega smučiščanajbolj optimalni pogoji. Ena največjih nevarnosti so snežni plazovi, pri katerih je potrebno preventivno ukrepati in teptalne proge zaščititi pred vdorom snega, same proge pa ustrezno označiti in s tem obiskovalca pravilno usmeriti.

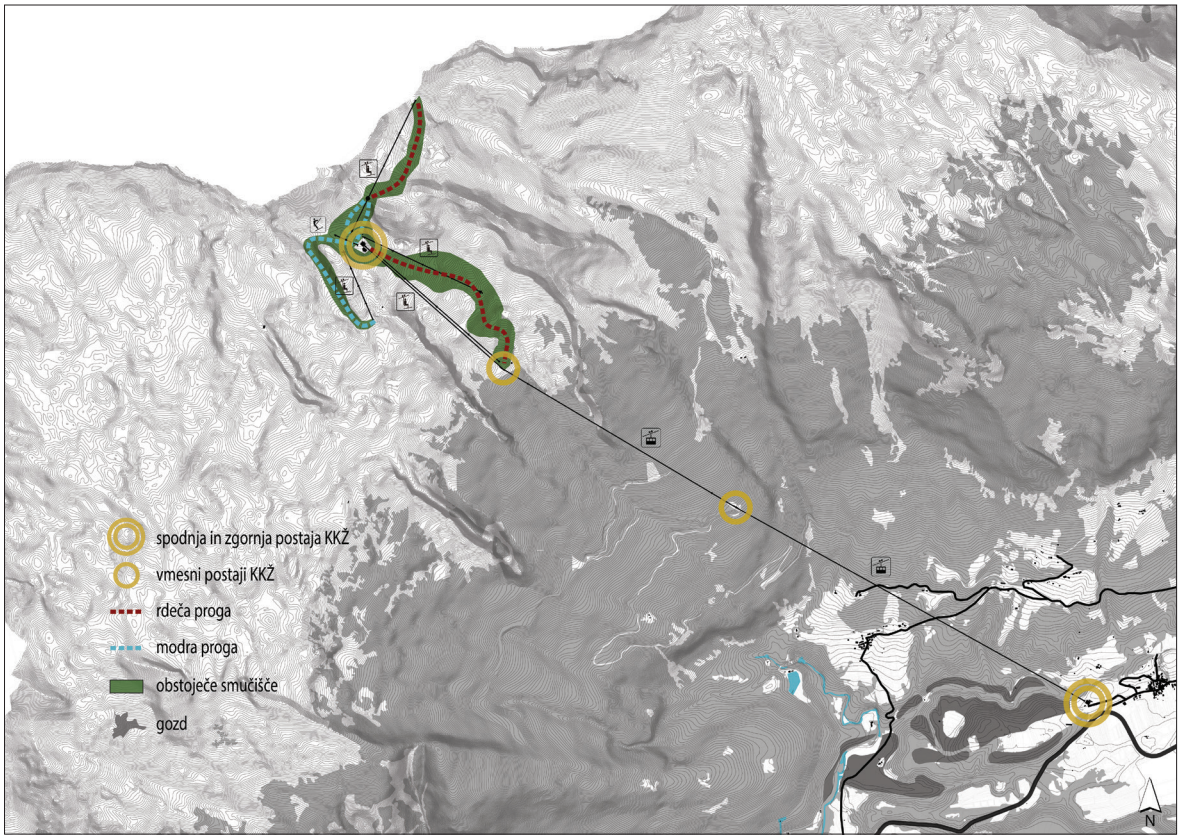

Slika 8: obstoječe smučišče na Kaninu (slovenska stran smučišča) (podloga: Arhiv ..., 2015)

Preglednica 2: prostorske zahteve in pripis ocen za alpsko smuko

stopinje / smeri neba		NAKLON						
		00 - 30	30 - 35	35 - 40	40 - 45	45 - 50	50 - 55	> 55
OSONČENOST	SV	**2**	**1**	**1**	**2**	**3**	**5**	**5**
	S	**2**	**1**	**1**	**2**	**4**	**5**	**5**
	SZ	**2**	**1**	**1**	**2**	**4**	**5**	**5**
	Z	**3**	**1**	**1**	**2**	**3**	**5**	**5**
	JZ	**4**	**2**	**2**	**3**	**3**	**5**	**5**
	J	**4**	**2**	**2**	**4**	**3**	**5**	**5**
	JV	**3**	**2**	**1**	**3**	**3**	**5**	**5**
	V	**3**	**1**	**1**	**2**	**3**	**5**	**5**

LEGENDA
ocena 1 = najbolj primerno
ocena 5 = najmanj primerno

4.2 TURNA SMUKA

Turno smučanje je oblika gibanja v gorskem svetu s pomočjo turnih smuči. Turna smuka združuje dve obliki športne aktivnosti, alpsko smučanje ter hojo s smučmi. Za razliko od alpske smuke, ki je omejena samo na urejene in teptane proge, nam turna smuka omogoča prosto premikanje po gorskem svetu. Prostorske omejitve turni smučarji načeloma ne poznajo, omejeni so lahko samo, če jim teren fizično ne omogoča prehoda. Prav zaradi svobode gibanja v gorskem svetu, je potrebno dobro poznavanje vremenskih in snežnih razmer na območju, kjer se smuka izvaja. Pri turni smuki ni zanimiv samo spust, ampak tudi pot, ki jo opravimo pred tem. Najpogosteje se izvaja spomladi, ko sta snežna odeja in vremenske razmere bolj stabilni.

Pred izgradnjo smučišča je bila turna smuka na tem območju zelo priljubljena dejavnost lokalnega prebivalstva. ‘‘Ostal je le še spomin na čase, ko so nadebudni Bovčani v nedeljo ob zori zadeli smuči na rame in se napotili na smuko v Krnico ali Čuklo’’ (Poljanec, 2003). Danes je turna smuka omejena na zahodno stran urejenga smučišča, ima pa ogromen potencial za širitev novih turnih smeri in tudi možnost navezave na širšo okolico. Zaradi zelo razgibanega kraškega terena moramo biti pri turni smuki na Kaninu posebej pozorni na luknje in brezna ter se izogibati konkavnim oblikam terena (Poljanec, 2003). Vsekakor nam to ne sme predstavljati omejitve, ampak izziv. Najbolj nevarne dele bi bilo potrebno zavarovati, ne samo za turne smučarje, enako velja tudi za smuko izven urejenih terenov.

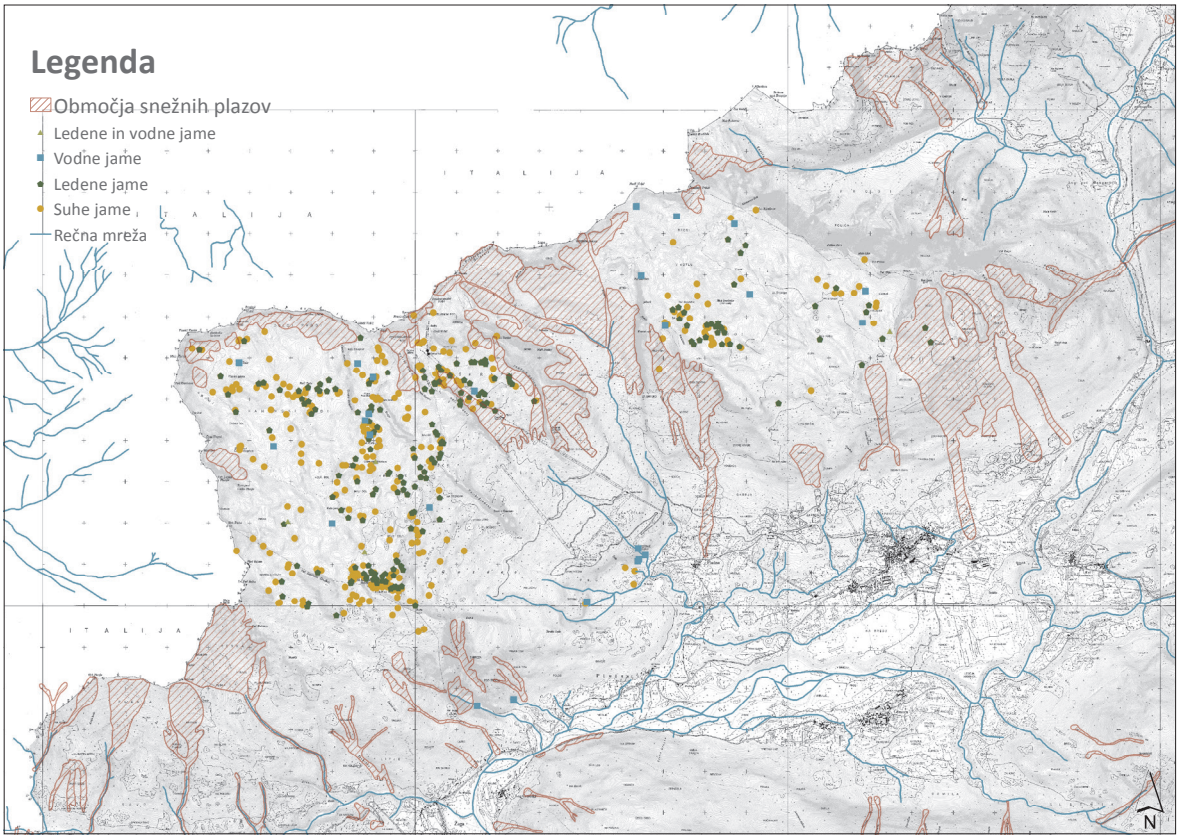

Slika 9: nevarna območja v bližini obstoječega smučišča Kanin (podloga: Arhiv ..., 2015; vir podatkov: Jamarska karta kaninskega pogorja, 2011)

Na Kaninu so tri turne smeri, ki so ljudem že danes zelo poznane (Poljanec, 2003):

- Škrbina v hudem Vršiču: težavnost smeri je zahtevna, saj je območje nevarno zarad pogostih plazov. Lega je jugovzhodna, tako kot večina slovenske strani Kanina. Ka dar je vidljivost slabša je orientacija v prostoru težka. Dolžina spusta je 1,5 km.

- Kaninski smuk: tudi druga smer spada pod zahtevnejše podvige, saj so plazovita pobočja nad Velikim grabnom in pod domom Petra Skalarja, zelo nevarna. Spust je dolg 5 km, celotna tura pa traja okoli 3 ure. Spada med klasične ture na Kaninskem pogorju. Poteka preko pobočij Kaninskih podov, ki ležijo med Vrhom Laške Planje, Visokim Kaninom in Hudim Vršičem. Možnih je več variant smuka čeznje in tudi spusta v dolino. Opisan je direktni smuk mimo koče Petra Skalarja, ki se izteče pri postaji B kaninskih žičnic. Izhodišče, 2202 m, s kabinsko žičnico se iz Bovca povzpnemo do zadnje postaje (D – Podi).

- Kaninski Podi: zadnja smer je nekoliko lažja od prvih dveh. Še vedno je ob neprimernih pogojih lahko nevarnost plazov, vendar je vzpon bolj položen. Dolžina spusta je 4,5 km, izhodišče ture na B ali C postaji krožnokabinske žičnice.

Na italjanski strani poznamo še dve smeri, Pod Vršiči, ki se nahaja na severnem pobočju med Velikim Kaninom in Prestreljenikom, ter Veliko Babo, ki se nahaja na italjanski strani gorovja med Skutnikom in Veliko Babo.

Potencial za širitev novih smeri je zelo velik. Kanin je odlična izhodiščna točka za povezavo tako z italijansko stranjo, kjer je prav tako veliko terenov za turno smuko, kot tudi širitev poti v Sloveniji. Za lažjo predstavo predpostavljamo, da so vsi obstoječi domovi in bivaki tudi v zimskem času aktivni. To bi nam omogočalo večdnevne ture, ki bi nas iz Bovca pripeljale čez celotno alpsko gorovje. V prvem študijskem semestru v šolskem letu 2015/2016 so študenti ekonomomije, arhitekture in likovne umetnosti dobili skupno nalogo oblikovati novo turistično ponudbo Bovca, Pod vodstvom prof. Dr. Tanje Dmitrović, doc. Mihe Klinarja ter doc. Primoža Jeze, so oblikovali 11 predlogov, v katerem so predstavili možne usmeritve. Ena izmed skupin je pod dobrogled vzela prav turno smuko kot novo priložnost za razvoj zimskega turizma. Znotraj naloge so oblikovali več dnevnih izletov, primernih tako za začetnike, kot tudi za tiste bolj izkušene. Spodaj je naštetih nekaj že poznanih turnih smukov na Kaninskem pogorju.

- Vrh nad Peski, 2176 m, čas vzpona - 3.30 ur, dolžina smuka – približno 3,5 km
- Nabojsova Škrbina, 1970 m, čas vzpona – 3.30 ur, dolžina smuka – približno 4 km
- Krniška Škrbina, 2180 m, čas vzpona – 3.45 ur, dolžina smuka – približno 3 km
- Škrbina Prednje Špranje, 2138 m, čas vzpona – 3.15 ur, dolžina smuka – 3 km
- Škrbina v Krajni dol, 2352 m, čas vzpona – 3.30 ure, dolžina smuka – 3,5 km
- Škrbina Prednje Špranje, 2138 m, čas vzpona – 3.30 ur, dolžina smuka – 5 km
- Vrh Strmali, 2201 m, čas vzpona – 3.30 ur, dolžina smuka – 3,5 km
- Prestreljenik, 2499 m, čas vzpona – 2.15 ur, dolžina smuka – 5 km
- Sedlo Vršič (Kanin), 2280 m, čas vzpona – 2 uri , dolžina smuka – 4 km
- Forca dei Disteis, 2201 m, čas vzpona – 3.30 ur, dolžina smuka – 2,5 km do Pecola, nato še 4 km po cesti
- Trbiška Škrbnica, 2240 m, čas vzpona – 6.30 ur, dolžina smuka – 4 km, nato še 4,5 km po cesti

- Kameni Lovec, 2071 m, čas vzpona – 2 uri, dolžina smuka – 5 km
- Plazje, 2055 m, čas vzpona – 4 ure, dolžina smuka – 4 km
- Kotovo Sedlo, 2300 m, čas vzpona – 4 ure, dolžina smuka – 4 km
- Jalovčev Ozebnik, 2380m, čas vzpona – 4 ure. dolžina smuka – 4 km
- Krn mimo jezera, 2244 m, čas vzpona – približno 9 ur, dolžina smuka – 12 km
- Lanževica, 2003 m, čas vzpona – 3.30 ur, dolžina smuka – 5 km
- Mangartsko sedlo, 2166 m, čas vzpona – 5.30 ur, dolžina smuka – 12 km
- Čez Brežice, 1980 m, čas vzpona – 4.30 ur, dolžina smuka – 5 km
- Nad Zadnjo Trento, 2117 m, čas vzpona – 4 ur, dolžina smuka – 3,5 km
- Plaski Vršac, 1866 m, čas vzpona – 3 ure, dolžina smuka – 6 km
- Rombon, 2208 m, čas vzpona – približno 6 ur, dolžina smuka – 8 km
- Krnica, 2292 m, čas vzpona – 4 ure, dolžina smuka – 4 km in še 2,5 km po cesti
- Kobariški Stol, 1673 m, čas vzpona – 5 ur, dolžina smuka – 2km in 9 km po ces ti
- Krasji Vrh, 1773 m, čas vzpona – 5 ur, dolžina smuka – 3 km in še 5 km po cesti
- Krn z juga, 2244 m, čas vzpona – 4.15 ur, dolžina smuka – 3 km [1]

1 Seznam dodan iz seminarske naloge 165 km turnih poti, predmet Razvoj in trženje novih izdelkov, Ekonomska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Mentorji: red. prof. dr. Tanja Dmitrović, doc. Miha Klinar, doc. Primož Jeza

Preglednica 3: prostorske zahteve in pripis ocen za turno smuko

stopinje / smeri neba		NAKLON						
		00 - 30	30 - 35	35 - 40	40 - 45	45 - 50	50 - 55	> 55
OSONČENOST	SV	**3**	**1**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
	S	**3**	**1**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
	SZ	**3**	**2**	**1**	**2**	**4**	**4**	**5**
	Z	**3**	**2**	**1**	**2**	**4**	**4**	**5**
	JZ	**4**	**3**	**2**	**3**	**4**	**4**	**5**
	J	**4**	**3**	**2**	**3**	**4**	**4**	**5**
	JV	**3**	**2**	**1**	**2**	**4**	**4**	**5**
	V	**3**	**2**	**1**	**2**	**4**	**4**	**5**

LEGENDA
ocena 1 = najbolj primerno
ocena 5 = najmanj primerno

Iz preglednice 3 lahko razberemo, da so najbolj primerni tereni za turno smuko tereni med naklonom 30 in 45 stopinj, ki gledajo proti severni strani neba. Ocene do številke 3 zajemajo razpon terenov, ki niso idealni, vendar še vedno primerni za smuko. Pri turni smuki najbolj strmi tereni niso najbolj primerni, saj je vzpon zelo težak, zanj pa potrbujemo tudi alpinistično opremo ter znanje alpinističnega plezanja.

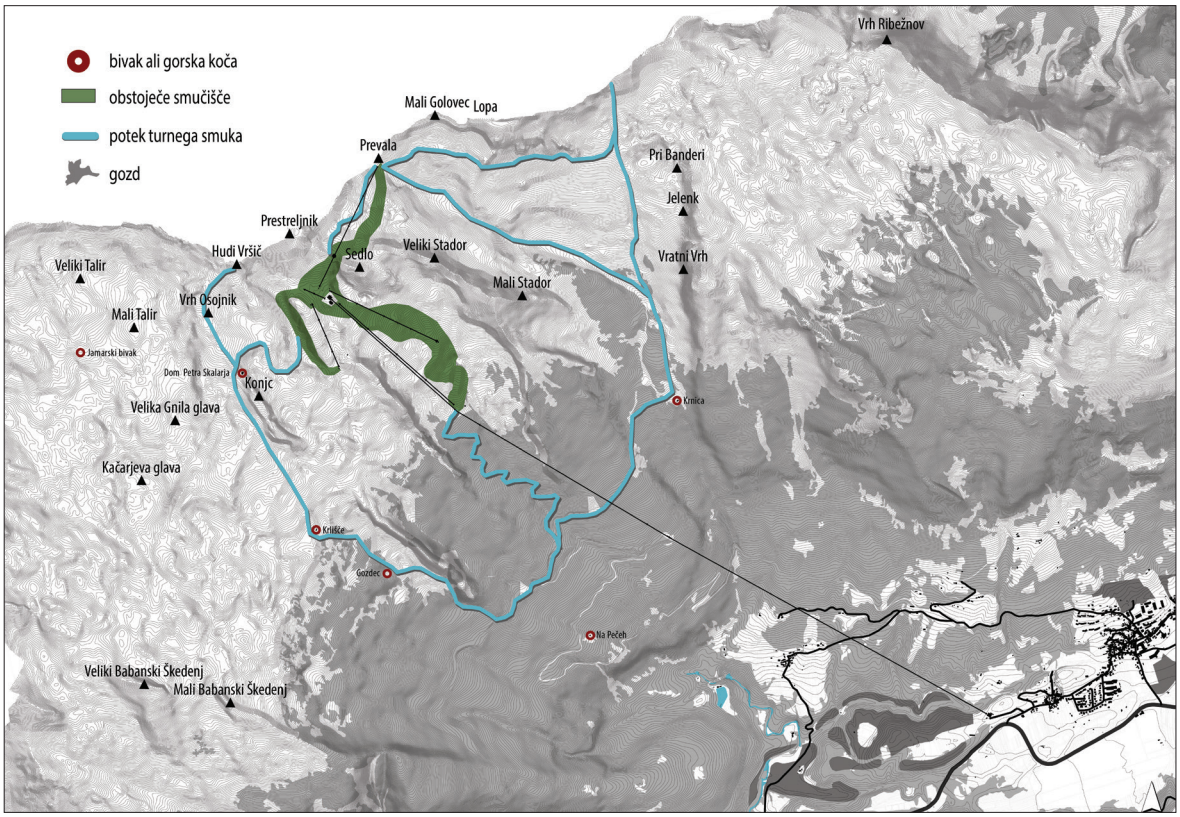

Slika 10: oris obstoječih tras za turno smuko v neposrednji bližini smučišča (podloga: Arhiv ..., 2015)

4.3 SMUKA IZVEN URENIH TERENOV (ang. "Freeride")

Smuka izven urejenih terenov ali "freeride" je oblika smuke, ki se izvaja na naravnem terenu brez dodatnih obdelav s teptelcem. Prvič se je izraz pojavil pri deskanju na snegu, kasneje so ga posvojili tudi gorski kolesarji z novo obliko kolesarstva po neurejenih poteh ter smučarji z smuko po neteptanih progah. V angleškem jeziku uporabljajo več različnih izrazov kot so "backcountry", "sidecountry", "off-piste", "big moutain" ali "extreme riding". V slovenskem jeziku ne poznamo prevoda, ki bi z eno besedo opisal to dejavnost, zato se v praksi najpogosteje uporabljajo kar angleški. Danes je smuka izven urejenih terenov tesno povezana tudi s turno smuko, hkrati pa z vlečnicami in sedežnicami na nekem smučišču. Smučarji in deskarji na snegu, ki se ukvarjajo s tako obliko smuke, za izvajanje le te najbolj pogosto uporabljajo kombinacijo naprav na smučišču in hojo po snegu, da dosežejo želen del gorovja. Praviloma so zaželjeni strmi tereni z veliko količino novozapadlega snega. Glavna ideja športne discipline je predvsem prosta smuka, brez strogo določenih pravil in omejitev.

Smučišče na Kaninu velja za eno od najbolj primernih smučišč v Sloveniji za izvajanje smuke izven urejenih terenov, še posebej v povezavi z italijansko stranjo. Zaradi vremenskih razmer, nadmorske višine ter naklona terena Kaninsko pogorje ponuja idealne pogoje. Problemi, s katerimi se tukaj srečujemo, so predvsem varnost in zaščita območij, ki so potencialno lahko smrtno nevarna. Enako kot pri turni smuki je tudi pri smuki izven urejenih terenov potrebna primerna oznaka nevarnih terenov, predvsem pa ozaveščanje in izobraževanje ljudi, glede gibanja v gorah v zimskem času.

Preglednica 4: prostorske zahteve in pripis ocen za smuko izven urejenih terenov

stopinje / smeri neba		NAKLON						
		00 - 30	30 - 35	35 - 40	40 - 45	45 - 50	50 - 55	> 55
OSONČENOST	SV	**5**	**4**	**1**	**1**	**2**	**3**	**4**
	S	**5**	**4**	**1**	**1**	**2**	**3**	**4**
	SZ	**5**	**4**	**2**	**2**	**3**	**4**	**5**
	Z	**5**	**4**	**2**	**2**	**3**	**4**	**5**
	JZ	**5**	**5**	**3**	**3**	**4**	**4**	**5**
	J	**5**	**5**	**4**	**4**	**4**	**5**	**5**
	JV	**5**	**5**	**3**	**3**	**4**	**4**	**5**
	V	**5**	**5**	**3**	**3**	**4**	**4**	**5**

LEGENDA
ocena 1 = najbolj primerno
ocena 5 = najmanj primerno

Preglednica 3 nam pove, da so za smuko izven urejenih terenov najbolj primerni tereni z naklonom med 35 in 50 stopinj, ki imajo severno, severovzhodno ali severozahodno usmer-

itev pobočij. Za razliko od turne smuke je pri smuki izven urejenih terenov zelo pomembna tudi struktura snega, zato južno ležeča pobočja niso zaželjena, saj lahko sončni žarki uničijo lahkotnost novozapadlega snega in s tem onemogočijo dobro ‘‘freeride’’ smuko. Sneg postane težek in zbit, kar pri turni smuki prav tako ni najbolj zaželjeno, vendar pa ni tako problematično, saj je za turne smučarje včasih bolj pomemben vzpon kot spust, pri ‘‘freeride’’ smučarjih in deskarjih pa gre predvsem za iskanje dobrih terenov z lahko in puhasto snežno odejo za spust.

4.4 SMUKA PROSTEGA SLOGA (ang. ‘‘Freestyle’’)

Prosti slog je relativno mlada disciplina. Gre za smučanje po posebej temu namenjenem poligonu, ki vsebuje različne skakalnice in objekte za izvajanje trikov. Izvor športa je težko določljiv, lahko pa rečemo, da se je razvil kot nadaljevanje akrobatskemu smučanju.

Za izvajanje tega športa potrebujemo poligon ali drugače povedano snežni park, kjer so nameščene skakalnice, snežni kanal, železne in plastične cevi in ograje ter drugi objekti, ki so lahko zelo poljubnih oblik. Oblikovanje poligona je danes zelo odvisno od tega, čemu dajemo poudarek. Nekatera smučišča se usmerijo bolj v velike skakalnice, spet druga v izgradnjo snežnega kanala. V Sloveniji trenutno nimamo nobenega poligona, ki bi zajemal vse oblike ovir. Snežni park je v zadnjih nekaj letih postal nepogrešljiv del smučišča. S pravilnim upravljanjem in načrtovanjem parka je ta lahko odprt tudi ob zelo majhni količini zapadlega snega, kar lahko potencialno pomeni zgodnje odprtje smučišča s ponudbo smuke prostega sloga na gori v kombinaciji z dejavnostmi v dolini.

Za postavitev poligona je pomemben predvsem ustrezen naklon in osončenost terena. Pri izgradnji skakalnic potrebujemo veliko količino snega, da bi se temu izognili, se veliko smučišč odloči za zemeljska dela. V poletnem času se teren pripravi in oblikuje, s čimer lahko skakalnico pripravimo za uporabo že pri zelo majhni količini snega.

Nekaj splošnih količin snega za postavitev skakalnice brez zemeljskih del na osnovi 20 cm zapadlega snega:

- 20m velika skakalnica = 3500 m3
- 15m velika skakalnica = 1800 m3
- 10m velika skakalnica = 1000 m3
- 5m velika skakalnica = 600 m3
- Roler (oblika skakalnice) z dvema objektoma = 400 m3

Preglednica 5: prostorske zahteve in pripis ocen za smuko prostega sloga

stopinje / smeri neba		NAKLON			
		00 - 14	14 - 16	16 - 20	> 20
OSONČENOST	SV	**3**	**1**	**1**	**5**
	S	**4**	**2**	**2**	**5**
	SZ	**3**	**1**	**1**	**5**
	Z	**3**	**1**	**1**	**5**
	JZ	**4**	**2**	**2**	**5**
	J	**4**	**3**	**3**	**5**
	JV	**4**	**2**	**3**	**5**
	V	**3**	**2**	**2**	**5**

LEGENDA
ocena 1 = najbolj primerno
ocena 5 = najmanj primerno

Poleg samih objektov v parku je pomembna tudi varnost. Poligon je potrebno ustrezno označiti in zagraditi, ostale obiskovalce smučišča pa opozoriti na nevarnost ob vstopu v park.

Zaradi zelo specifičnih zahtev glede naklona pobočja sem se pri preglednici 5 odločila za spremenjeno razporeditev razredov. Za postavitev poligona za prosti slog naklon, večji od 20 stopinj ni več ustrezen, saj je prestrm za izgradnjo skakalnic ali postavitev objektov. Tako je naklonu nad 20 stopinj vedno, ne glede na osončenost, dodeljena ocena 5. Tudi primerna osončenost terena se nekoliko razlikuje od ostalih športnih disciplin oziroma dejavnosti, saj popolnoma severna pobočja niso najbolj primerna, predvsem v zimskih mesecih, saj se sneg zaradi konstantnega teptenja preveč utrdi in posledično zmrzuje. najbolj primerna je severozahodna ali severovzhodna lega, prav tako so primerni tudi tereni, usmerjeni na zahod in vhod.

4.5 NORDIJSKO SMUČANJE IN POHODNIŠTVO

Med osnovne panoge nordijskega smučanja prištevamo smučarski tek, smučarske skoke, nordijsko kombinacijo ter pohodništvo na smučeh (Jošt in Pustovrh, 1995). Za kaninsko pogorje najbolj aktualni sta tek na smučeh ter pohodništvo.

Smučarski tek je panoga, ki se tako kot smuka prostega sloga najpogosteje odvija na posebnem poligonu. Obstajata dve osnovni tehniki, klasična ali drsalna tehnika. Za tek na smučeh je zaželjen mešan teren, tako ravni predeli kot tudi vzponi in spusti. Poligon bi seveda lahko umestili tudi v dolino, vendar je količina zapadlega snega premajhna, da bi zagotovili ustrezne pogoje. Prav zaradi tega bi poligon lahko umestili na samo smučišče. Tako bo vedno

zagotovljena zadostna količina snega, obiskovalcem pa ponudimo še eno dodatno dejavnost. Izgradnja poligona ni zahtevna, ponavadi je oblikovan v krožno pot z različnimi stopnjami zahtevnosti. Vzpostavljene so tudi bližnjice za krajšanje kroga. Kot primer dobre prakse lahko vzamemo tekaško progo na Rogli, ki je umeščena na vrhu smučišča in odlično dopolnjuje ponudbo športnega centra na Rogli.

Druga zanimiva disciplina, ki bi se seveda lahko odvijala na Kaninskem pogorju pa je pohodništvo na smučeh ali krpljah. ‘‘Gre za izrazito rekreativno disciplino, katere namen je na smučeh prehoditi krajše ali daljše razdalje v raznovrstnih snežnih in terenskih razmerah.’’ (Jošt in Pustovrh, 1995). Za omenjeno dejavnost nimamo nobenih prostorskih omejitev, saj je namen prav to, da se sprehajamo po nedotaknjeni zimski pokrajini in uživamo ob pogledu na naravo. Za izvajanje pohodništva v zimskem času bi lahko uporabili tudi obstoječe nezahtevne pohodniške poti, ki jih je potrebno ustrezno označitii, ali pa vodene ture pod strokovnim vodstom, saj so smerokazi planinskih poti pokriti s snegom.

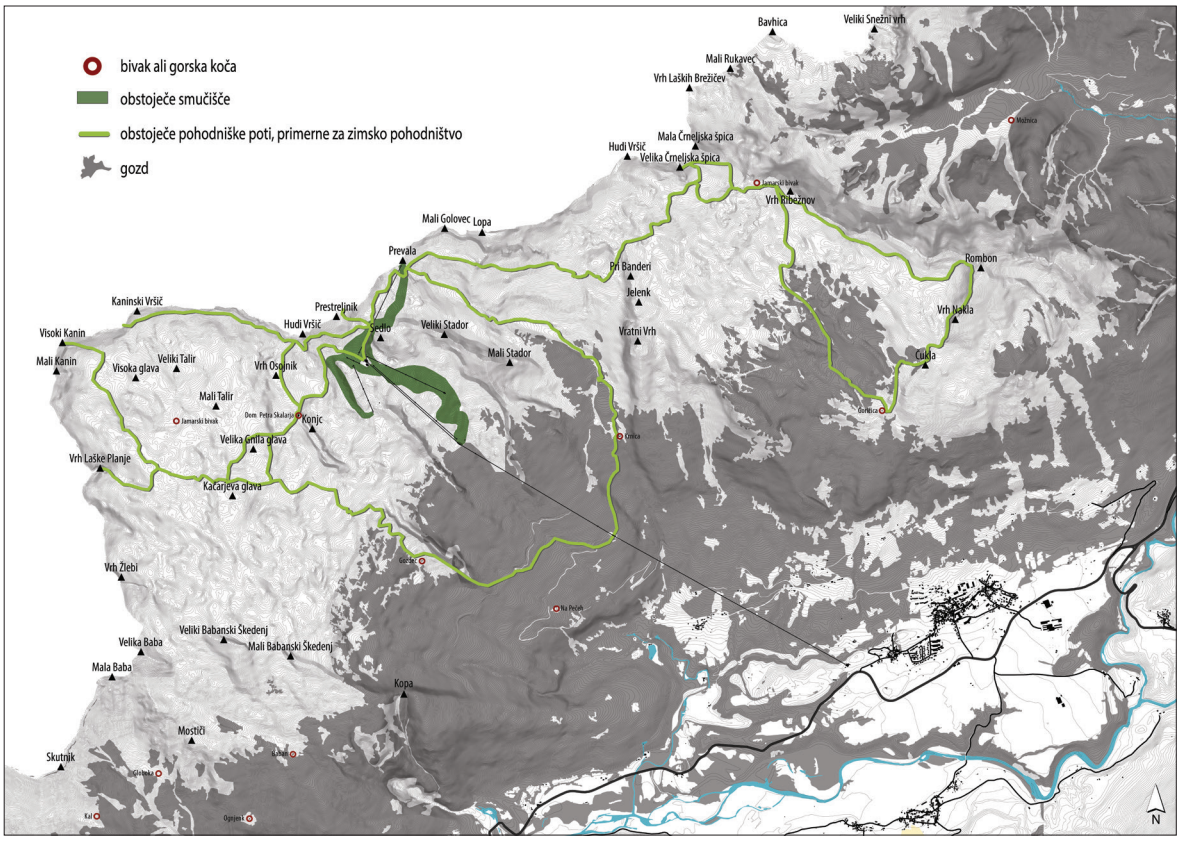

Slika 11: obstoječe pohodniške poti, primerne tudi za zimsko pohodništvo. Izpostavljene so predvsem tiste, ki so neposredno vezane tudi na smučišče, saj lahko del poti opravimo z gondolo (podloga: Arhiv ..., 2015)

Preglednica 6: prostorske zahteve ter pripis ocen za nordijsko smuko ter pohodništvo

stopinje / smeri neba		NAKLON						
		00 - 30	30 - 35	35 - 40	40 - 45	45 - 50	50 - 55	> 55
	SV	**2**	**1**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
	S	**2**	**1**	**1**	**2**	**3**	**5**	**5**
	SZ	**2**	**2**	**2**	**2**	**3**	**4**	**5**
	Z	**2**	**2**	**2**	**2**	**3**	**4**	**5**
	JZ	**2**	**2**	**2**	**2**	**3**	**4**	**5**
	J	**3**	**3**	**3**	**3**	**4**	**5**	**5**
	JV	**2**	**2**	**2**	**2**	**3**	**4**	**5**
	V	**2**	**1**	**1**	**2**	**2**	**4**	**5**

LEGENDA
ocena 1 = najbolj primerno
ocena 5 = najmanj primerno

5 PROSTORSKI POTENCIALI ZA RAZVOJ POLETNIH ŠPORTOV

V poletnem času nam mesto Bovec in dolina Soče ponuja velik spekter športnih dejavnosti. Dogajanje v dolini je v tem času zelo zasičeno in včasih kar pozabimo na čudovito visokogorje, ki obdaja dolino Soče. Tudi kaninsko smučišče z okolico ima velik potencial za razvoj poletnega turizma, od pohodništva, učnih poti, kolesarstva in jamarstva. Sicer je smučišče v poletnem času bolj sekundarnega pomena, vendar vseeno ponuja spet nove dejavnosti, ki v dolini niso možne. Z vzpostavitvijo poletne ponudbe na gori bi lahko poletno ponudbo razširili ne samo na dolino in reko Sočo, ampak obiskovalcu ponudili tudi širok spekter dogajanja v visokogorju. V nadaljevanju sledijo kratki opisi osnovnih športnih panog primernih za poletno sezono ter opisi njihovih prostorski zahtev in omejitev.

5.1 GORSKO KOLESARSTVO

Gorsko kolesarstvo je že sedaj zelo popularen poletni šport v Bovcu. V dolini in v spodnjem delu Kaninskega pogorja obstaja veliko že utečenih prog, ki so primerne tako za začetnike kot tudi za tiste bolj izkušene.

Smučišče Kanin oziroma krožno kabinska žičnica bi nam omogočila oblikovanje dodatne ponudbe. Gorsko kolesarstvo se tako kot smučanje ločuje na več panog. Najbolj pogosto se turisti odločajo za ‘‘cross-country’’ kolesarstvo, kjer se s kolesom peljemo po urejenih gozdnih poteh. Kolesarjenje na bovškem je zelo popularna poletna aktivnost, tako cestno kolesarstvo kot tudi gorsko. Na spodnji karti so prikazane obstoječe gorske kolesarske poti, katere bi lahko razširili in dopolnili z novimi povezavami. Kot dopolnilo k poletni ponudbi smučišča je tudi možnost oblikovanja proge za kolesarski spust oziroma ‘‘downhill’’. Z krožno kabinsko žičnico, ki pozimi služi smučarskim navdušencem, bi lahko v poletnem času kolesarjem omogočala lahek vzpon, zanimiv in razgiban teren pa nepozaben spust.

Pri oblikovanju ‘‘downhill’’ proge je pomembna predvsem varnost. Proga za kolesarski spust ima ponavadi tudi več odsekov, spust čez skalovje, elemente, sestavljene iz lesenih desk, skakalnice in ostre ovinke. Zaradi varnosti je potrebno varovanje bližnjih debel in postavitev ograj ob ostrih strmih ovinkihter zagotovitev preglednosti nad najbolj nevarnimi odseki.

Poleg ‘‘downhill’’ proge, je Kanin primeren za oblikovanje novih poti za gorsko kolesarstvo ter izboljšanje varnosti na že obstoječih. Poti, ki so namenjene kolesarjenju, je potrebno ustrezno označiti in pohodnike ter druge uporabnike in obiskovalce opozoriti na nevarnost kolesarjev.

Gorsko kolesarstvo je disciplina, ki se lahko odvija na zelo različnih terenih. Omejitve oziroma zahteve, ki so pri omenjenemu športu med pomembnejšimi, so naklon, lokacije zavarovanih območij, gozdnatost, sestava prsti ter matična podlaga terena.

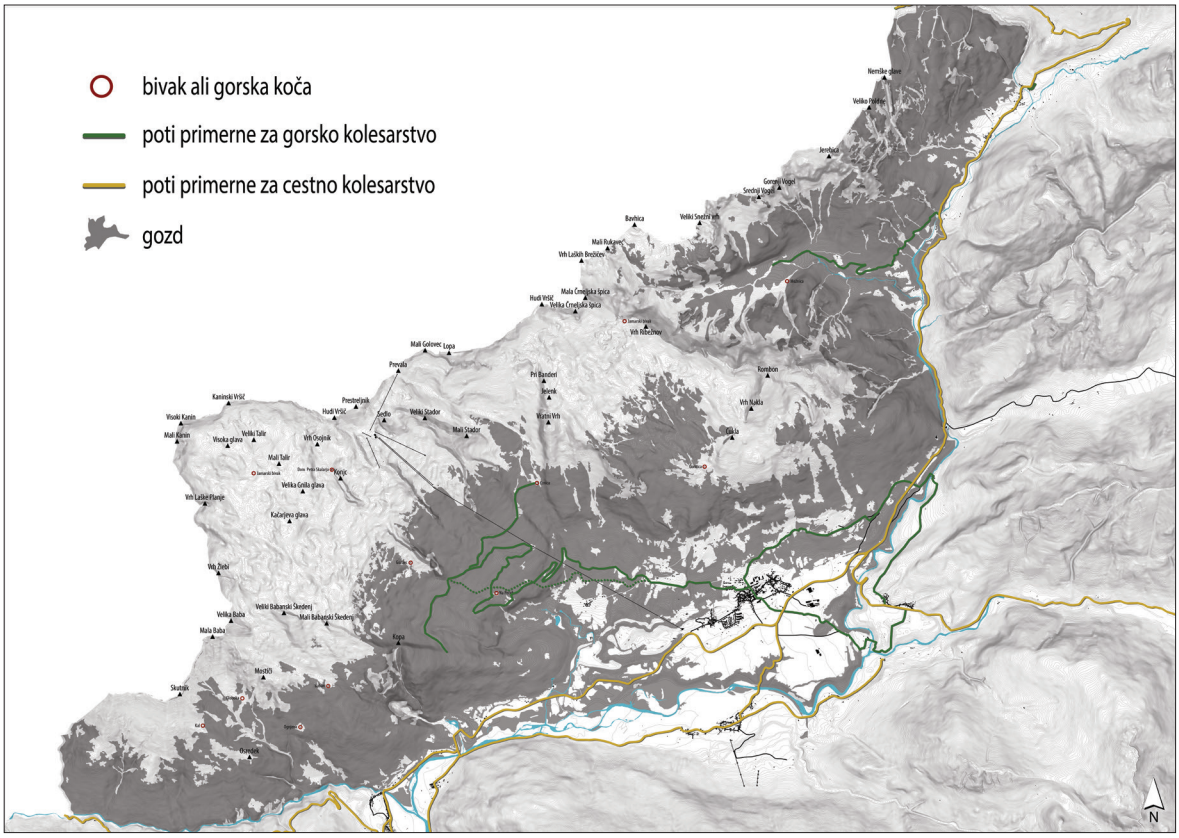

Slika 12: prikaz obstoječih kolesarskih poti (podloga: Arhiv ..., 2015)

5.2 POHODNIŠTVO IN NARAVNE ZNAMENITOSTI

Kaninsko pogorje ima že vzpostavljeno mrežo pohodniških poti. Zaenkrat so vzponi na visokogorske destinacije, kot so Prestreljenik, Prevala, Mali in Veliki Stador in veliki Kanin, zahtevne pohodniške ture, ki jih vsak ni zmožen prehoditi. Z aktivno krožno kabinske žičnice, ki bi delovala v poletnem času, bi obiskovalcem omogočali hiter dostop do višje izhodiščne točke. Njihovo pot bi skrajšali več kot za polovico in s tem ljudem z manj gibalnimi zmožnostmi omogočili ogled visokogorskih gora.

Kanin nam ponuja tudi odlično priložnost za nadgradnjo klasičnih pohodniških poti; vzpostavitev informativnih poti. Trenutno je na Kaninu vzpostavljena ena učna pot, ki poteka preko Kaninskih podov in obiskovalcu poda informacije o geološki sestavi Kaninskega pogorja. Potencial za razširitev tovrstne ponudbe je velik. Na Kaninu imamo ogromno edinstvenih pojavov, ki bi jih lahko medseboj povezali v poučno in informativno mrežo poti. Poleg naravnih danosti ima tudi zanimivo zgodovinsko ozadje, predvsem že prej omenjene ostanke po prvi svetovni vojni, ki bi jih lahko medsebojno povezali in ustvarili zanimivo turistično ponudbo.

Pri prostorskih omejitvah je pomembna predvsem zaščita in oznaka nevarnih kraških po-

javov, ki se na kaninskih podih pogosto pojavljajo. Na spodnji karti so označene obstoječe pohodniške poti ter zanimive naravne in kulturne znamenitosti.

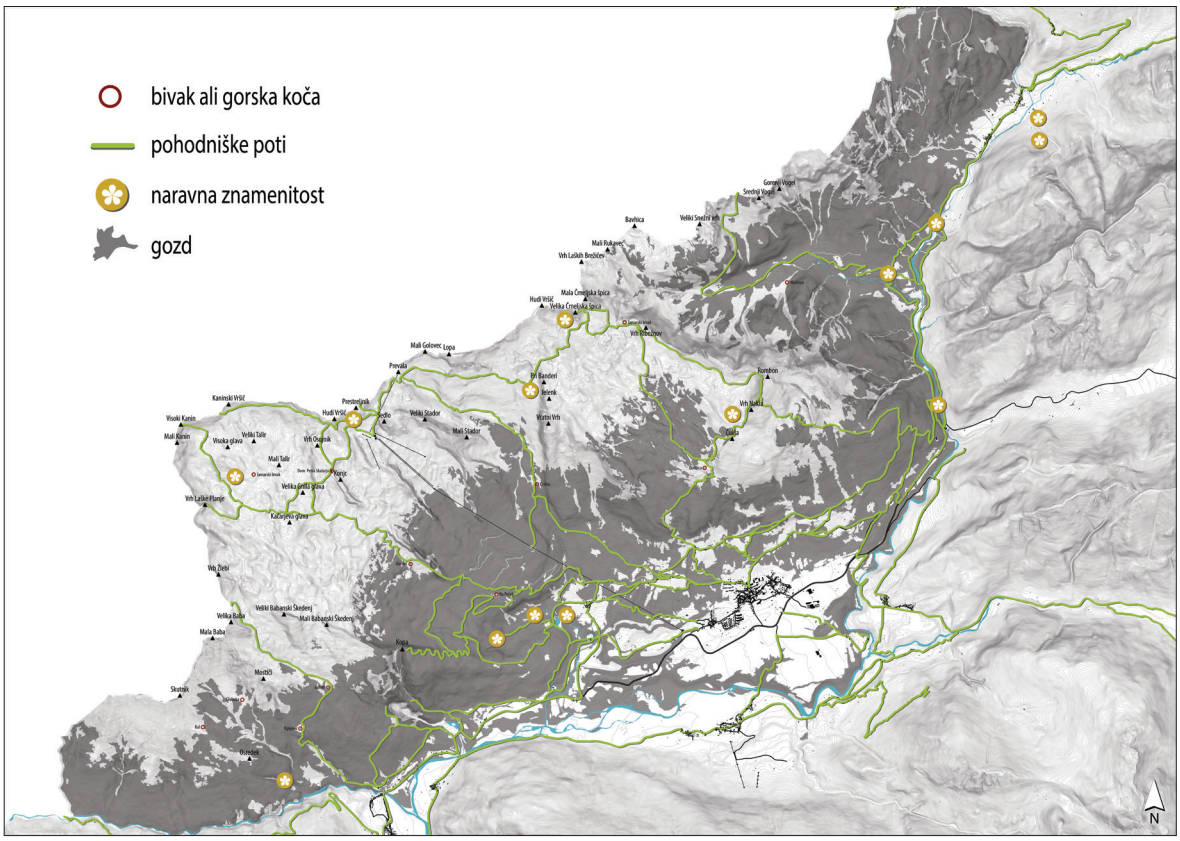

Slika 13: prikaz pohodniških poti v okolici smučišča na kaninskem pogorju ter oznaka lokacij naravnih znamenitosti (podloga: Arhiv ..., 2015)

5.2 JAMARSTVO

Iz opisa v poglavju o naravnih danostih Kaninskega pogorja in bovške kotline smo videli, da ima Kaninsko pogorje velik potencial za razvoj jamarstva. Trenutno jamarji aktivno obiskujejo določena brezna, kot so Čehi 2, Renejevo brezno, Mala Boka, Vandima in druga. Kanin je v zadnjih dvajsetih letih postal priljubljena točka za jamarske odprave in raziskovalne podvige. Odkritih je bilo že na stotine jam in brezen, vendar glede na mnenja strokovnjakov še zdaleč niso odkrili vseh. Večina odkritih jam sprada med zelo zahtevne in nevarne, saj so večinoma vertikale, z težavnim vstopom in ozkimi prehodi.

Prav zaradi oblik jam je raba v komercialne namene zelo vprašljiva. Za obisk jam na pogorju potrebujemo dobre izkušnje iz področja jamarstva, hkrati pa tudi strokovno podkovanega vodiča, ki vodi celoten potek odprave. Gre za ekstremno jamarstvo, primerno zgolj za izkušene uporabnike.

V vseh pogledih je Bovec z okolico znan po ekstremnih in adrenalinskih dejavnostih, zato taka ponudba daje Bovcu res edinstven nabor športnih aktivnosti in se dobro vključi v obstoječo ponudbo adrenalinskih aktivnosti.

Opredelitev prostorskih zahtev je tukaj brezpredmetna. Prvi in edini pogoj je, da imamo območje z visokogorsko kraškim površjem, v katerem se zaradi zakraselosti skriva nešteto brezen in jam. To Kanin absolutno ima. Pomembno je, da se vhode v jame primerno označi in zavaruje ter jamarske odprave opravi pod vodstvom inštruktorja. Seveda, vse jame niso primerne za obisk. Na spodnji karti je izpostavljenih nekaj tistih, ki so primerne za obisk in raziskovanje.

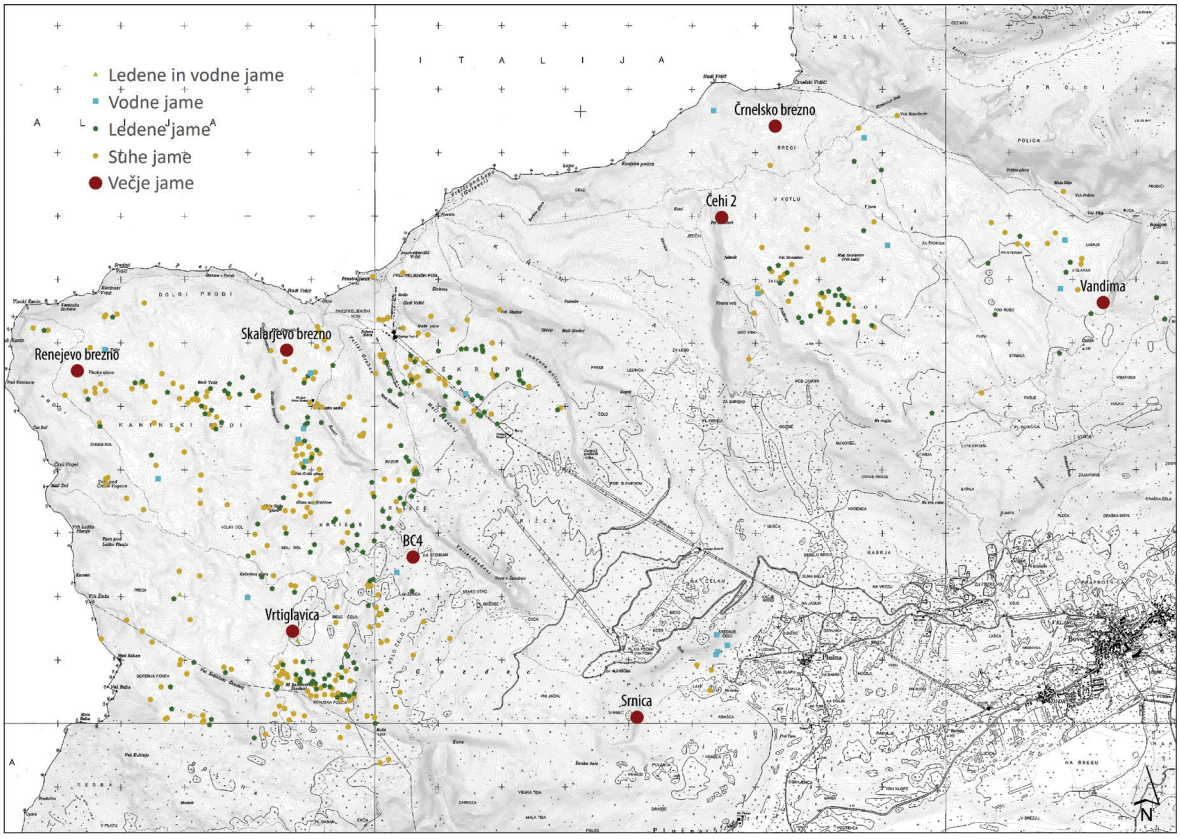

Slika 14: prikaz lokacij jam ter oznaka nekaterih večjih, bolj znanih brezen ali jam (podloga: Arhiv ..., 2015, vir podatkov; Jamarska karta kaninskega pogorja, 2011)

5.3 ALPINIZEM

Alpinizem je športna panoga, katero v grobem ločujemo na zimski alpinizem, pri katerih gre za plezanje snežno-lednih smeri, alpinistično smučanje in ledno plezanje, ter letni alpinizem, pri katerem gre za plezanje večraztežajnih smeri. Alpinizem je torej dejavnost, ki zajema plezanje, hojo ter smuko po neoznačenih in nezavarovanih poteh oziroma brezpotjih. Sicer bi podpoglavje o alpinizmu lahko vključili tudi pod poglavje prostorski potencial za razvoj zimskih športov, vendar nam pogorje ponuja več smeri, primernih za letni alpinizem. V nadaljevanju so na kratko opisani glavni sklopi smeri v bližini smučišča in tudi nekoliko oddaljeni okolici.

Najbljižji sklop smeri se nahaja skoraj na smučišču. Nekateri dostopi so iz slovenske smeri, nekateri pa tudi iz italijanske. Najbolj priljubljeni sklopi so:

- Prestreljnik, 2498 m: 4 stene, 10 smeri
- Hudi Vršič, 2478/2461 m: 3 stene
- Srednji Vršič, 2543 m: 2 steni
- Kaninski Vršič, 2514 m: 1 stena
- Visoki Kanin, 2587 m: 3 stene
- Mali Kanin, 2571 m: 2 stene
- Vrh Laške Planje, 2448 m: 2 steni
- Vrh Žlebi, 2335 m: 1 stena
- Velika Baba, 2160 m: 3 stene
- Mala Baba, 1977 m: 1 stena
- Skutnik, 1720 m: 2 stene
- Vrh Krnice, 2441 m: 3 stene

Zgoraj naštete smeri v stenah so primerne za obisk v poletnem času. Vseeno lahko nekatere plezamo tudi pozimi. V zimskem času lahko poleg plezalskih smeri v skali ali feratah plezamo tudi po zaledenelih slapovih ali snežno-lednih smereh. Tudi teh ne manjka na Kaninu.

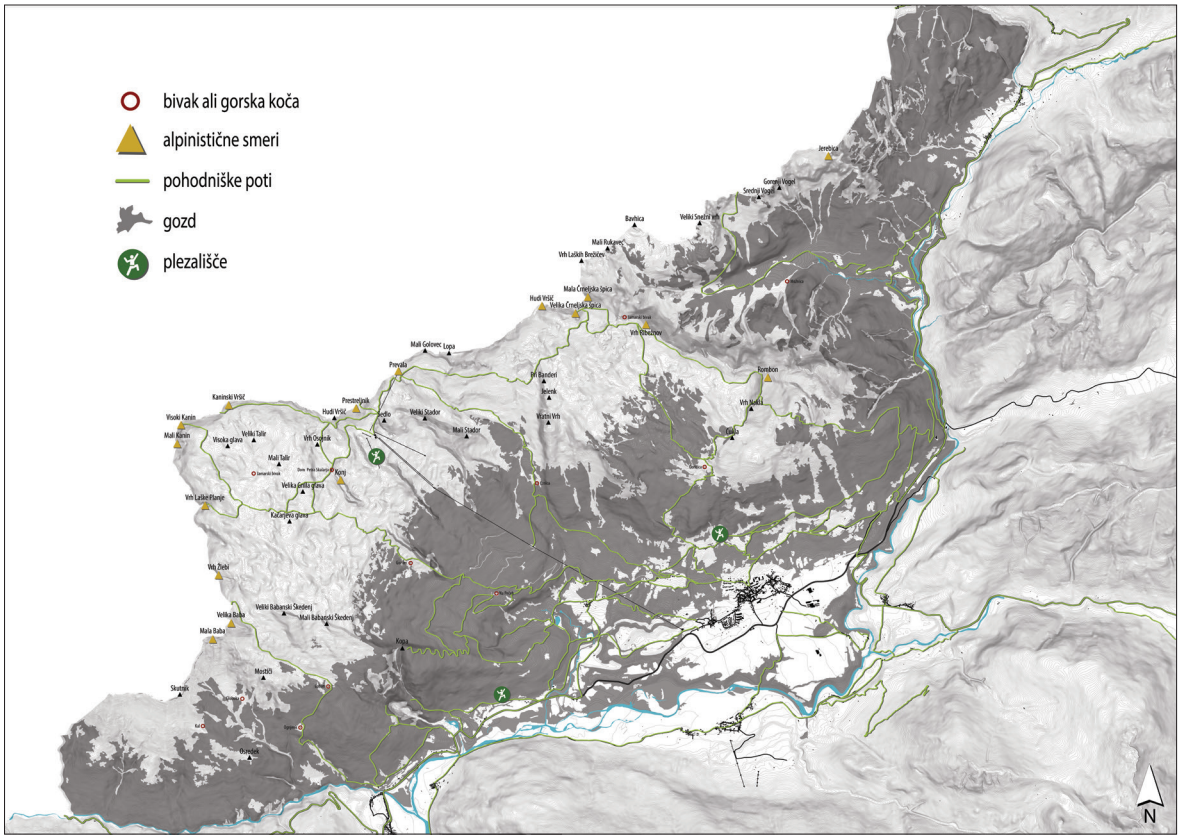

Slika 15: alpinistične smeri na kaninskem pogorju (podloga: Arhiv ..., 2015)

"Prav neverjetno je, da je kljub lahkemu in hitremu dostopu dolina Možnice ostala še vedno samotno, malo znano področje." (Kozorog in Škamperle, 1985). To so besede dveh plezalcev, ki sta l. 1985 izdala svoj plezalski vodnik. Takrat je bila dolina Možnice iz vidika alpinizma zelo neobiskana destinacija. Danes se na žalost to ni veliko spremenilo. Kljub temu poznamo nekaj smeri, primernih za alpinistične podvige, predvsem v zimskem času. Smučišču najbližje se nahajajo severno vzhodno od smučišča med Rombonom in prelazom Predel. V širši okolici imamo še področje Bavšice, Koritnice, Jalovca in Mangart. Vse skupaj uvrščamo v porečje Koritnice. Podrobnjene si lahko ogledamo smeri v Možnici ter pod Predelom, saj sta ti dve destinaciji za turistični razvoj Kaninskega pogorja, najbolj aktualni.

V dolini Možnice najdemo naslednje smeri in slapove:

- Konj, 1347 m: Mali Princ
- Rombon, 2208 m: Centralna Grapa v Rombonu, Mokre sanje - Omotca
- Vrh polic, 2105 m: Bele sanje
- Ribežni, 2024 m - Prišna glava, 1946 m: MMD, Dvojno Veronikino življenje, Gamsje steze

- Črneljski vršiči, 1977 m: Silvina smer
- Snežni vrhovi, 1985 m: Leva grapa, Leteče norčije, Sneženka
- Jerebica, 2125 m: Grapa črnega mrava, Centralna grapa v Jerebici, Idrska grapa, Beli žleb

Pri umeščanju alpinizma v prostor moramo zagotoviti kriterije, kot so vertikalne stene, primene za plezanje, ledene slapove ali strme snežno-ledne stene ter prostor, kjer ni markiranih poti. Kot turistična dejavnost je lahko zelo priljubljena, vendar je tukaj spet na prvem mestu varnost. Alpinizem ni šport, katerega se lahko lotimo brez predhodnega znanja in vodstva. kaninsko pogorje je primerno za nadaljnji razvoj alpinizma, zato bi lahko razmislili o vodenih izletih ter organiziranih izobraževanjih na prostem. Zanimanje za šport je v porastu, zato bi bila vključitev dejavnosti ključnega pomena za razvoj letne ponudbe tako na smučišču, kot tudi na celotnem pogorju.

6 SWOT ANALIZA

"Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (SWOT) (ang. Strenghts Weaknesses, Opportunities, Threats) je strukturirana metoda načrtovanja in vrednotenja prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti, ki nastopajo pri izvajanju projekta, poslovnega načrta, politike ali akcijskega načrta. Izvede se lahko za območje, mesto, osebo, izdelek itd. Analiza vključuje navedbo cilja politike, podjetja ali projekta ter prepoznavo notranjih in zunanjih dejavnikov, ki so ugodni ali neugodni za doseganje zastavljenega cilj." (Poročilo ..., 2015).

Preko SWOT analize lahko opredelimo, katere so priložnosti in problemi v okolju, v katerem načrtujemo novo dejavnost ali poseg. SWOT analiza nam pomaga lažje opredeliti pomembne probleme in izpostaviti tiste priložnosti, ki bi prostor v nekem daljšem obdobju obogatile oziroma doprinesle k prostorskem razvoju regije/območja.

V preglednici 7 so izpostavljeni ključni problemi in potenciali ne samo smučišča Kanin, ampak tudi celotnega kaninskega pogorja, ki so pomembni za nadaljnjo načrtovanje območja. Gre tako za prostorske, kot tudi za družbene parametre. Vse moramo upoštevati v nadaljnjem načrtovanju, ter oblikovati smisleno zasnovo oziroma predlog, ki bo priložnosti podkrepil z možnostjo realizacije, probleme pa reševal z izvedljivimi ukrepi in rešitvami.

Preglednica 7: SWOT analiza

PREDNOSTI	SLABOSTI
• Naravne danosti kaninskega pogorja: - Geološki in kraški pojavi - Južno pobočje in primerna osončenost - Malo vegetacije na območju smučišča - Velike količine zapadlega snega - Dolga zimska sezona • Edino visokogorsko smučišče v Sloveniji • Obstoječa infrastruktura smučišča Kanin; sedežnice, vlečnice, gondola, itd. • Odlični tereni za smuko izven urejenih prog, turmo smuko ter za smuko prostega sloga • Obstoječa poletna turistična ponudba usmerjena predvsem v adrenalinske športe • Povezava smučišča z italjanskim smučiščem Sella Nivea • Prepoznavnost Bovca v širšem okolju kot turistična destinacija s pestro ponudbo adrenalinskih športov	• Smučarske naprave in ostala infrastruktura v slabem stanju • Težek dostop do regije • Nevarnost plazov ob velikih količinah snega • Negativni sloves smučišča v medijih • Pomanjkanje finančnih sredstev • Slaba zimska turistična ponudba • Neobratovanje smučišča • Slaba zaščita nevarnih predelov na Kaninskem pogorju ter pomanjkanje oznakin smerokazev • Slab izkoristek prostorskih potencialov kaninskega visokogorja
PRILOŽNOSTI	**NEVARNOSTI**
• Vzpostavitev prvega centra adrenalinskih športov v Sloveniji, ki ponuja celoletni program aktivnosti • Razširitev turnih in zimskih pohodniških poti in povezava s širšo okolico • Organizacija tekem za smuko izven urejenih terenov in pridobiti na prepoznavnosti Kanina in Selle Niveje v svetu kot destinacija za smuko ‘’Freeride” in ‘’Heliskiing” • Kombincacija dogajanja v dolini z aktivnostmi na gori; oblikovanje turističnih paketov • Vodenje in organizacija tečajev za gorske reševalce, turne smučarje, učitelje alpskega, freestyle in freeride smučanja, vodnike freeride smuke, vodnike za jamarstvo... • Brezposelnost v regiji • Nova delovna mesta • Porast zanimanja za alternativne oblike smučarske in poletne ponudbe med uporabniki in turisti • Zanimanje lokalnih ponudnikov športnih aktivnosti za razširitev na Kaninsko smučišče z okolico	• Neenotne želje za nadaljni razvoj turizma v Bovcu • Nevključenost vseh akterjev v procesu načrtovanja in odločanja • Slaba podpora iz strani državnih organov • Nezmožnost popravila žičniških naprav in obnove infrastrukture zaradi pomanjkanja finančnih sredstev • Nepravilno zastavljen plan dela; napačen oziroma neprimeren vrstni red obnove in prenove smučišča • Nazanimanje tujih in domačih turistov za obisk Bovca v zimskem času (tudi zaradi oteženega dostopa) • Slab marketing • Podnebne spremembe (segrevanje ozračja)

7 PRIMERI DOBRE PRAKSE

7.1 MT. HOOD

Slika 16: lokacija gore Hood

Mt. Hood ali po slovensko gora Hood se nahaja v Združenih Državah Amerike znotraj zvezdne države Oregon. Spada med vulkansko verigo Cascade in je eden izmed potencialno aktivnih vulkanov. Zadnji izbruh se je pojavil l. 1866. Območje ima mediteransko podnebje. Nadmorska višina vulkana je 3426 m, njegov vrh pa je skozi celo leto prekrit s snežno odejo. Na gori se nahaja 5 manjših smučarskih središč. Najvišje ležeče smučišče sega do 2603 m nadmorske višine.

Vsako izmed smučišč nudi svojevrstno ponudbo kot na primer Skibowl, ki je znan predvsem po nočni smuki, Snow Bunny, ki ponuja izključno sankališča in poligone za otroke ali pa Timberline, znan predvsem po spomladanski in poletni smuki.

Kot primer dobre prakse si bomo podrobneje ogledali smučišče Timberline, saj upravitelji smučišča zelo premišljeno izkoriščajo naravne danosti okolja in s tem ponujajo program, zanimiv mnogim obiskovalcem. Smučišče se nahaja na nadmorski višini med 1400 nadmorske višine in 2603 nadmorske višine, pri čemer se območje manjša glede na letne čase. V zimskem času smučišče nudi 1103 m vertikalnega spusta, v spomladanskem času 762 m, poleti pa 466 m. V celem letu v povprečju pade okoli 14 m snega, akumuliranega pa 4,6 m. Snežna odeja, primerna za smuko, ostane vse do konca julija, v povprečju največ snega pade v februarju in marcu. V povprečju posamezni ciklon prinese cca. 40 cm zapadlega snega. Imajo 7 sedežnic, spomladi pa si pomagajo tudi z vlečilnimi vrvmi, ki so hitro prenosljive in se tako lahko prilagajajo tudi snežnim razmeram in zmanjšajo stroške obratovanja. Smuka sicer traja celo zimsko sezono, vendar so marketinško usmerjeni v promocijo spomladanske in poletne smuke. V zimski sezoni ponujajo smuko po urejenih progah oziroma alpsko smuko, smuko izven urejenih terenov oziroma ‘‘freeride’’ ter urejen manjši poligon za smučarje in deskarje prostega sloga ali ‘‘freestyle’’. V spomladanskih mesecih od aprila dalje se njihova ponudba usmeri predvsem v ureditev večih poligonov za prosti slog. V prvih spomladanskih mesecih, ko so snežne razmere boljše, poligone postavijo tudi v spodnjem delu smučišča. Glede na

višanje temperature v povezavi z aktualnimi snežnimi razmerami, prilagajajo lokacijo poligonov in se pomikajo v višje lege smučišča. Proti koncu zimske sezone s teptalnimi stroji akumulirajo sneg v senčne predele. S tem se snežna odeja obdrži dlje časa. Tako dosežejo optimalni izkoristek danih razmer, ki pa seveda niso vsako leto enake. S takimi prijemi lahko tržijo celoletno obratovanje smučišča. Kanin se lahko primerja s količino zapadlega snega, vendar pa mu manjka nekaj nadmorske višine, predvsem za vzpostavitev sezone, ki bi trajala skozi celotno leto. Vseeno pa lahko nekaj omenjenih prijemov prenesemo tudi na kaninsko smučišče. S pravilnim teptanjem in akumulacijo snega bi lahko sezono na Kaninu drastično podaljšali. Pozimi bi bilo smučišče namenjeno bolj alpski smuki ter smuki po izven urejenih terenih, spomladi in pozno spomladi pa predvsem prostemu slogu, turni smuki. Poligon bi obratoval skozi celotno sezono, v spomladanskem času, ko alpska smuka ni več tako aktualna, pa bi se poligon lahko razširil in postal privlačen tudi navdušencem prostega sloga iz sosednjih držav, saj bi lahko nudil velik spekter različnih ovir in skakalnic tudi po zaprtju večine poligonov pri nas in naših bližnjih sosedih.

Kanin in Mt. Hood združuje še ena podobnost in sicer relacija gore do najbližje reke. V primeru Kanina je to reka Soča, ki je v spomladanskih in poletnih mesecih zelo priljubljena destinacija, pri gori Hood pa je to reka Hood, ki prav tako nudi veliko možnosti za rečne športe. Njihova turistična ponudba tako temelji na povezovanju zimskih in poletno vodnih športov, kar daje gori Mt. Hood edinstveno turistično ponudbo znotraj ZDA. V Evropi težko najdemo podobne pogoje, ki so iz vidika turizma lahko zelo privlačni. Obe lokaciji imata v dolini mediteransko oziroma submediteransko podnebje, ki omogoča hiter začetek poletne sezone. Hkrati pa zaradi velike količine zapadlega snega ter nižjih temperatur na gori, s primernim upravljanjem nudita smuko vse do začetka poletja.

7.2 VERBIER

Slika 17: lokacija vasice Verbier

Verbier je manjša alpska vasica v Švici, ki je najbolj znana po dobrih pogojih za smuko izven urejenih terenov. Vasica leži na južno orientirani terasi na približno 1500 nadmorske višine. Smučišče v neposredni bližini pa sega od 1500 nadmorske višine do 3330 nadmorske višine. Velik del smučišča namenijo neurejenim oziroma "freeride" progam.

Na najvišjo točko se s posebno gondolo pripeljemo do območja, ki je namenjen izključno "freeride" navdušencem in nima nobenih teptalnih prog. Za varnost na smučišču poskrbijo s posebnimi zemljevidi, kjer so označeni tereni glede na zahtevnost (naklon). Na zemljevidu so označena tudi plazovita območja ter druge morebitne nevarnosti. Poleg tega so napisana tudi razna opozorila, napotki ter drugi nasveti za varno smuko izven urejenih terenov. Oblikovali so tudi mobilno aplikacijo, kjer so dostopne vse informacije ter karte v zvezi z "freeride" smuko.

Pri "freeride" smučanju in deskanju je najbolj pomembna varnost ter dobro poznavanje terenov, kjer se vozimo. Poleg tega moramo upoštevati še vremenske razmere in napoved. Predvsem pa moramo biti seznanjeni z lavinskimi razmerami. Raven znanja, ki je potrebna za varno in odgovorno smuko po neurejenih terenih, je pogosto prezahtevna za rekreativnega smučarja, ki bi ga tovrstna smuka zanimala. Do neke mere je možna označitev nevarnih območji na terenu z različnimi opozorilnimi znaki ali ograjami. Vendar pa oznake na terenu velikokrat niso dovolj za zagotovitev varnosti obiskovalcev. Smučišče Verbier, poleg "freeride" zemljevida in varovanji nevarnih območij varnost zagotavljaz vodenimi turami oziroma z organiziranimi izobraževanji na temo, kako se izogniti plazovom, zakaj se sprožijo, kako uporabljati predpisano varnostno opremo, kako prebrati teren ter kako vremenske razmere vplivajo na snežne razmere. Spodaj lahko vidimo primer karte smučišča, kjer so z barvami označene stopnje zahtevnosti terenov.

Slika 18: primer karte smučišča z oznako nevarnih območij (Freeride map ..., 2016)

Zaradi zahtevnega terena, s katerim se srečujemo na Kaninu, bi bila tovrstna karta zelo priročna. Tako kot Verbier, sta tudi Kanin in Sella Nevea, zelo privlačni destinaciji za smuko izven urejenega terena. S kartografskim prikazom nevarnosti na območju ter s primerno zaščito nevarnih terenov bi Kanin lahko postal odlična destinacija za tovrstno aktivnost. Prav tako se pojavi tudi nova oblika turistične ponubne: vodene ‘‘freeride’’ ture po kaninskem pogorju.

7.3 PRIMERJAVA IZBRANIH SMUČARSKIH SREDIŠČ S SMUČIŠČEM KANIN

Za boljšo primerjavo izbranih smučišč, sem oblikovala preglednico, na kateri so predstavljeni ključni podatki o smučiščih Kanin in Mt. Hood. Kaninsko smučišče ima zelo zanimivo lego, saj se nahaja relativno blizu morja in mediteranskega podnebja, hkrati pa dosega visoke nadmorske višine. Podobne pogoje ima tudi gora Hood, ki se tako kot Kaninsko pogorje nahaja zelo blizu morske obale. Smučišče na gori Hood nam je tako lahko vodilo za usmeritev v povezovanje dolinskih in gorskih športov ter usmeritev v spomladansko smuko zaradi relativno visoke nadmorske višine in velikih količin zapadlega snega, smučišče Verbier pa kot vodilo za vzpostavitev pravilnih varnostnih ukrepov pri smuki izven urejenega terena ter upravljanje z velikimi količinami snega. Predstavljena je tudi povprečna višina snežne odeje konec marca, saj le ta določa, kako dolgo se bo sneg obdržal v zgodnjih poletnih mesecih. Višja kot je snežna odeja, dlje časa bo sneg obstal. Seveda na to vpliva veliko faktorjev, med drugim tudi temperatura in razmerje med številom sončnih in deževnih dni.

Preglednica 8: primerjava smučušča Kanin s smučiščem Mt. Hood (ARSO 2015, Snow report ..., 2016)

	KANIN	MT. HOOD
Nadmorska višina	1649 n.m – 2292 n.m.	1400 n.m. – 2600 n.m.
Oddaljenost od morja	70 km od Jadranskega morja	180 km od Tihega oceana
Podnebje	Submediteransko Alpsko Zmerno celinsko	Mediteransko
Povprečna višina snežne odeje konec Marca	110 cm	150 cm
Povprečje snežnih padavin v enem letu	707 cm	2000 cm
Površine primerne za smuko (teptane proge)	0.7 km2	8.7 km2
Dolžina zimske sezone	December - Maj	September - Julij

8 PREDLOG REŠITVE

8.1 KONCEPT

Pri oblikovanju koncepta sem upoštevala veliko različnih segmentov, ki skupaj sestavljajo trenutno stanje na kaninskem pogorju. Upoštevala sem naravne danosti prostora, obstoječo turistično ponudbo, trenutni sloves mesta ter družbeno in finančno ozadje.

S svojim predlogom sem želela poiskati nove možnosti za razvoj kaninskega smučišča ter celotnega pogorja, pri čemer sem vključevala aktivnosti, ki tematsko dopolnjujejo že obstoječo športno adrenalinsko ponudbo v poletnih mesecih. Turistične agencije trenutno ponujajo širok spekter poletnih športnih aktivnosti, kot so kajak, rafting, hydrospeed, plezalstvo, jamarstvo, padalstvo, pohodništvo itd. Večino teh dejavnosti se odvija v dolini, na pogorje se poda le majnši del turistov.

Za lažje razumevanje oziroma pregled vseh aktivnosti v Bovcu sem izvedla tudi kratko anketo med turističnimi agencijami v mestu. Od 30 poslanih anket, sem dobila 7 popolno rešenih in nekaj delno rešenih. Iz njih sem lahko izluščila ključne podatke, med drugim, v katerem letnem času se določen šport odvija, kakšne so želje trenutnih uporabnikov in ponudnikov ter kje vidijo Bovec v prihodnosti. Zanimalo me je tudi, kakšne dejavnosti bi lahko njihova agencija ponudila v zimskem in poletnem času na Kaninskem pogorju. Anketo in njene rezultate si lahko podrobneje ogledate v prilogi A.

Kaninsko pogorje je zaradi vremenskih in podnebnih razmer najbolj primerno za razvoj spomladanske smuke. Prav zaradi teh pogojev je usmeritev v postavitev dobrih poligonov za prosti slog ter tek na smučeh lahko dobra tržna niša in dober izkoristek spomladanskih mesecev, ko sneg zaradi višjih temperatur za alpsko smuko ni več najbolj primeren. Primeren pa je za turno smuko, prosti slog, tek na smučeh ter postavitev vadbenih tras za vse, ki trenirajo alpsko smuko, pa se je glavna sezona na ostalih slovenskih smučiščih že zaključila.

Kaninsko smučišče ima edinstven pomen zaradi kombinacije poletnih športov v dolini in zimskih športov na pogorju. Zaradi zelo specifičnih vremenskih razmer nam omogoča izvajanje vodnih športov na Soči že v spomladanskem času, ko je dolina zaradi mediteranskega vpliva popolnoma brez snega z relativno visokimi temperaturami. Nekaj 100 m višje na pogorju pa najdemo še ogromne količine snega, ki nam omogočajo odlično spomladansko smuko. Za lažjo predstavo si lahko ogledamo diagram s prikazom časovne opredelitve obstoječih in potencialnih dejavnosti na pogorju in v dolini. Z rdečo črtkano črto je označeno obdobje pomladi, kjer pride do prekrivanja zimskih dejavnosti na gori ter poletnih aktivnosti v dolini.

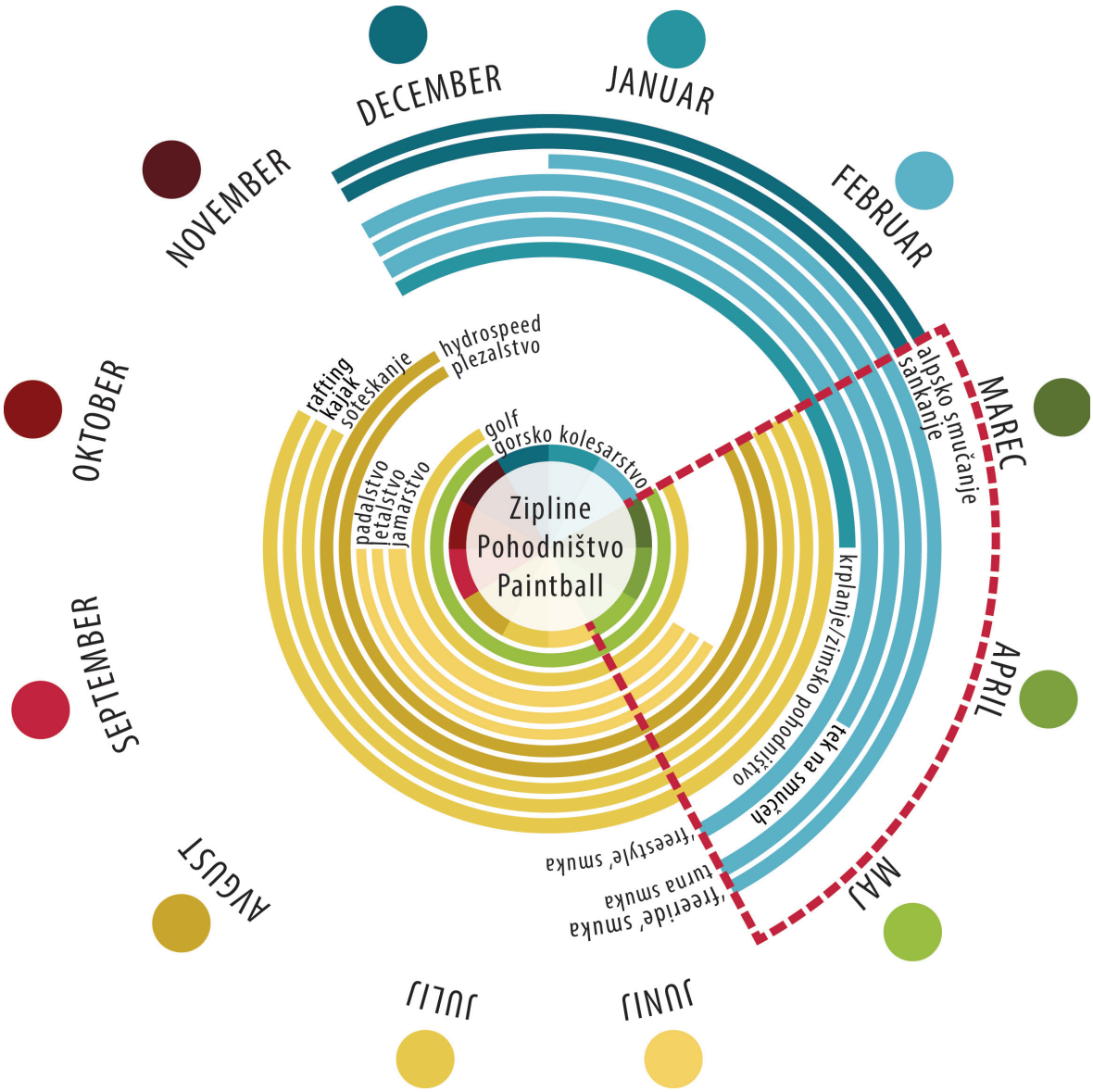

Slika 19: diagram časovne opredelitve dejavnosti skozi leto.

Glavni koncept predloga je torej celoletna ponudba dejavnosti, ki se v spomladanskem času, ko se zimska sezona zaključuje, poletna pa šele začenja, dopolnjuje in uporabniku ponudi edinstveno kombinacijo aktivnosti. Koncept podkrepi tudi dejstvo, da za tako usmeritev nadaljnjega razvoja v prvi fazi ne potrebujemo velikih finančnih vložkov. Gre za postopen razvoj, za katerega bi zadoščala temeljita prenova obstoječega smučišča ter vzpostavitev povezave z italijansko stranjo. S tem bi omogočili lahek dostop do visokogorja, kar bi doprineslo k izvajanju zimskih dejavnosti, dopolnitev že obstoječih poletnih dejavnosti v dolini ter oživitev celotnega kaninskega pogorja.

Z obnovo sedanjega smučišča bi obiskovalcem ponudili ogromen spekter zimskih in poletnih dejavnosti, za katere širitev smučišča vsaj v prvi fazi sploh ni potrebna. Gre za usmeritev v turno smuko in smuko izven urejenega terena, za katero bi bili, za zagotovitev varnosti,

potrebni le manjši posegi v prostor. V nalogi je predstavljen začetek oziroma zametek obnove Kaninskega pogorja, ki se sklada s trenutnim duhom regije. Ponudniku ponudi ogromno terenov za prosto smuko, svobodo gibanja v visokogorju ter možnost izbire, na kateri teren nas pot zanese.

Kot zadnje pa bi želela izpostaviti tudi upravljanje in vodenje samega smučišča. Poleg prostorske ureditve in oblikovanje celostne turistične podobe kraja je pomembena tudi ekipa ljudi, ki se ukvarja z vodenjem smučišča ter s koordinacijo dejavnosti tako na gori, kot tudi v dolini. Zato bi predlagala formacijo ekipe s primernim strokovnim znanjem, tako iz področja turizma, ekonomije, prostora ter športa, za koordinacijo in nadaljnji razvoj Kaninskega smučišča in celotnega pogorja. Ekipa bi skrbela za pravilno usmeritev razvoja in odločevalce usmerjala pri njihovih odločitvah.

8.2 ANALIZA TERENA TER UMESTITEV DEJAVNOSTI NA POGORJU

Pri analizi terena sem upoštevala različne zahteve posamezne aktivnosti oziroma športa. S pomočjo programa ArcGis sem izdelala problemske karte, na katerih so prikazana primerna, manj primerna ali neprimerna območja za določeno dejavnost.

8.2.1 Zimski športi

Za lažje razumevanje terena in kasneje umestitve dejavnosti sem izdelala analizo terena glede na zahteve alpske smuke, smuke izven urejenih terenov, smuke prostega sloga ter teka na smučeh in pohodništva. Preko njih sem na koncu izdelala problemsko karto, ki prikazuje probleme in potenciale obravnavanega območja glede na zahteve zimskih športov.

1. Analiza glede na zahteve alpskega smučanja

Analiza upošteva zahteve alpskega smučanja, ki so podrobneje opredeljeni v poglavju alpsko smučanje. Najsvetlejša območja predstavljajo najbolj primeren teren za postavitev smučarske proge. Iz analize lahko vidimo, da so obstoječe trase smučarskih prog na relativno primernem terenu, obstaja tudi nekaj neizkoriščenega terena, kamor bi lahko obstoječe proge razširili ali pa dopolnili z novimi. Seveda dopolnitev oziroma širitev smučišča ni pogojena samo z prostorskimi zahtevami. Če bi smučišče želeli dodatno razširiti, bi bila nujna tudi izgradnja novih sedežnič ali vlečnic. Kot najbolj primeren teren brezobstoječih prog se je izkazal zgornji del doline Krnica, kjer bi za izgradnjo nove proge potrebovali tudi novo napravo. Širitev samega smučišča bi bila možna tudi na Kaninske pode, vendar bi bila zopet potrebna izgradnja novih naprav, kar pa predstavlja velik strošek.

2. Analiza glede na zahteve smuke izven urejenih terenov

Obe analizi, prva, ki prikazuje širše območje in druga, ki prikazuje območje smučišča, upoštevata zahteve smuke izven urejenih terenov, ki so podrobneje opredeljeni v poglavju turne smuke ter smuke izven urejenih terenov. Tako kot pri prvi analizi je za smuko izven urejenega terena najbolj primerna dolina Krnice. Za razliko od alpske smuke, kjer potrebujemo utrjene in teptane proge ter novo napravo, smuka izven urejenih terenov in turna smuka tega ne potrebujeta. Tako bi bila dolina Krnice idealna za ureditev terena za smuko izven urejenih terenov. Potrebno bi bilo poskrbeti za varnost, saj je območje zelo plazovito. Zanimive terene najdemo tudi na Kaninskih podih, kjer so možni predvsem turni smuki. Največji prostorski problem nam predstavljajo številna brezna in jame, katere bi bilo potrebno ustrezno označiti in zavarovati.

3. Analiza glede na zahteve smuke prostega sloga

Analiza upošteva zahteve smuke prostega sloga, ki so podrobneje opredeljene v poglavju smuka prostega sloga. Tako kot alpsko smučanje in deskanje tudi poligon za prosti slog potrebuje dostop do vlečnice oziroma sedežnice, s katero se pripeljemo ponovno na začetek poligona. Glede na analizo ter postavitev obstoječih naprav je najbolj primen teren ob obstoječi progi, ki nas pripelje do Prevale. Območje med vhodom v dolino Krnice in obstoječo teptano progo se umesti poligon za smuko prostega sloga, ki bi v zimskem času, ko je smučarska sezona na višku, predstavljal spremljevalni program. V spomladanskem času bi se poligon razširil in ponudil dodatno ponudbo, s katero se zimska sezona podaljša v spomladanske mesece.

4. Analiza glede na zahteve zimskega pohodništva

Zadnja analiza, ki upošteva zahteve zimskega pohodništva ter teka na smučeh, nam prikazuje teren, primeren za omenjeni dejavnosti. Kot je lepo razvidno iz analize, je večinski del terena primeren za pohodništvo. Za umestitev poligona za tek na smučeh moramo poleg terena upoštevati tudi bližino obstoječih prog ter žičniške naprave. Poligon za izvajanje dejavnosti načeloma ne potrebuje žičniške naprave, saj je zasnovan v krožni obliki. Urediti bi bilo potrebno dostop do začetka trase, ter poligon umestiti v prostor, kjer ni obstoječe proge. Najbolj primerno območje se je izkazalo ob spodnji postaji trosedežnice.

5. Sintezna karta omejitev in priložnosti za zimske aktivnosti

Preko zgornjih analiz je nato nastala karta, ki predstavlja sintezo vseh parametrov, omejitev in priložnosti za zimski program na Kaninskem pogorju. Upoštevana je predvsem nevarnost zaradi plazov in brezenj ter primernost terena glede na naklon in osončenost.

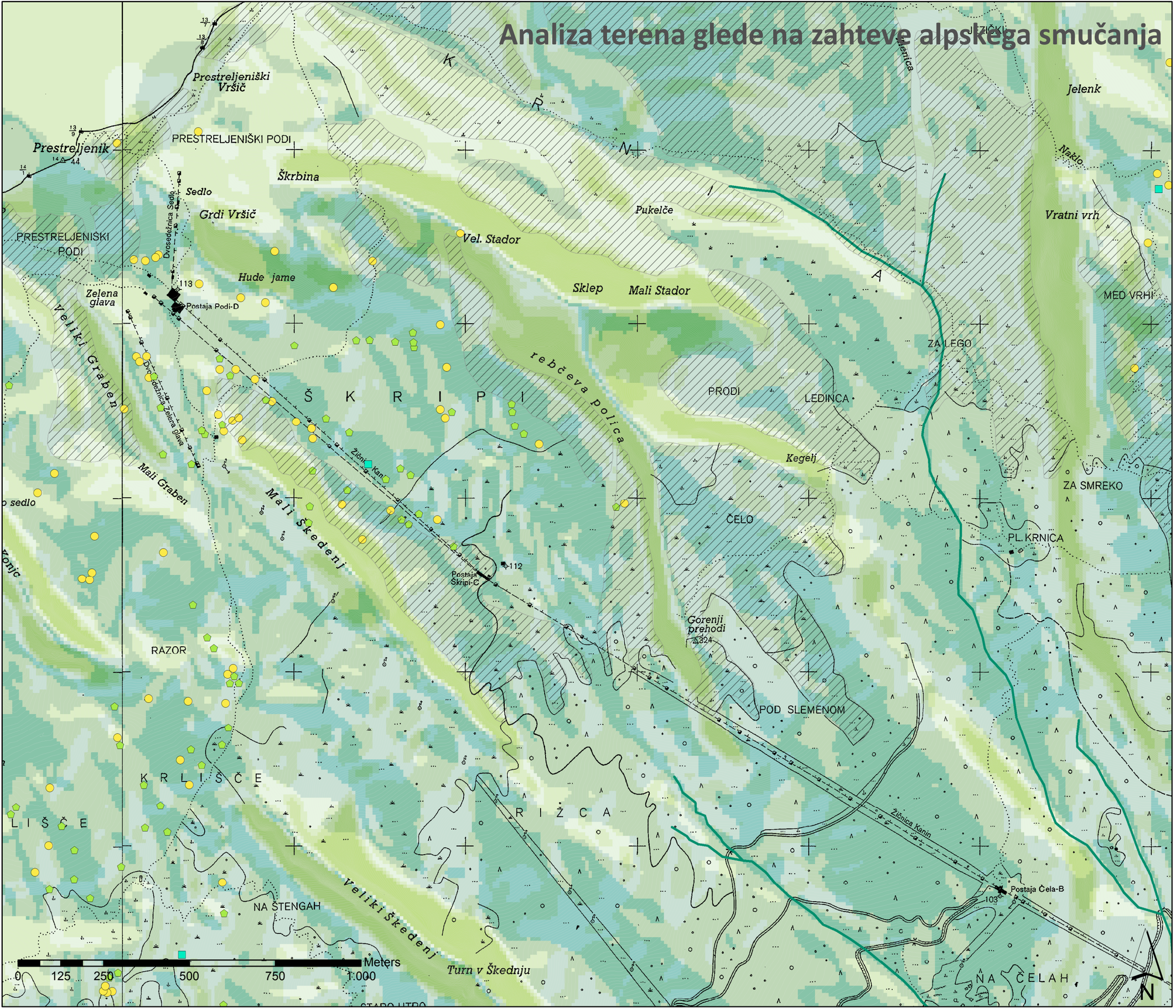

Legenda

Območja snežnih plazov

Osončenost

ocene

- SZ, S in SV: najbolj primerno
- Z, JZ, JV, V: primerno
- J: najmanj primerno

Naklon

ocene

- Najbolj primerno
- Primerno
- Manj primerno
- Ni primerno

- Ledene in vodne jame
- Vodne jame
- Ledene jame
- Suhe jame
- Rečna mreža
- Plastnice

Slika 20: analiza terena glede na zahteve alpskega smučanja

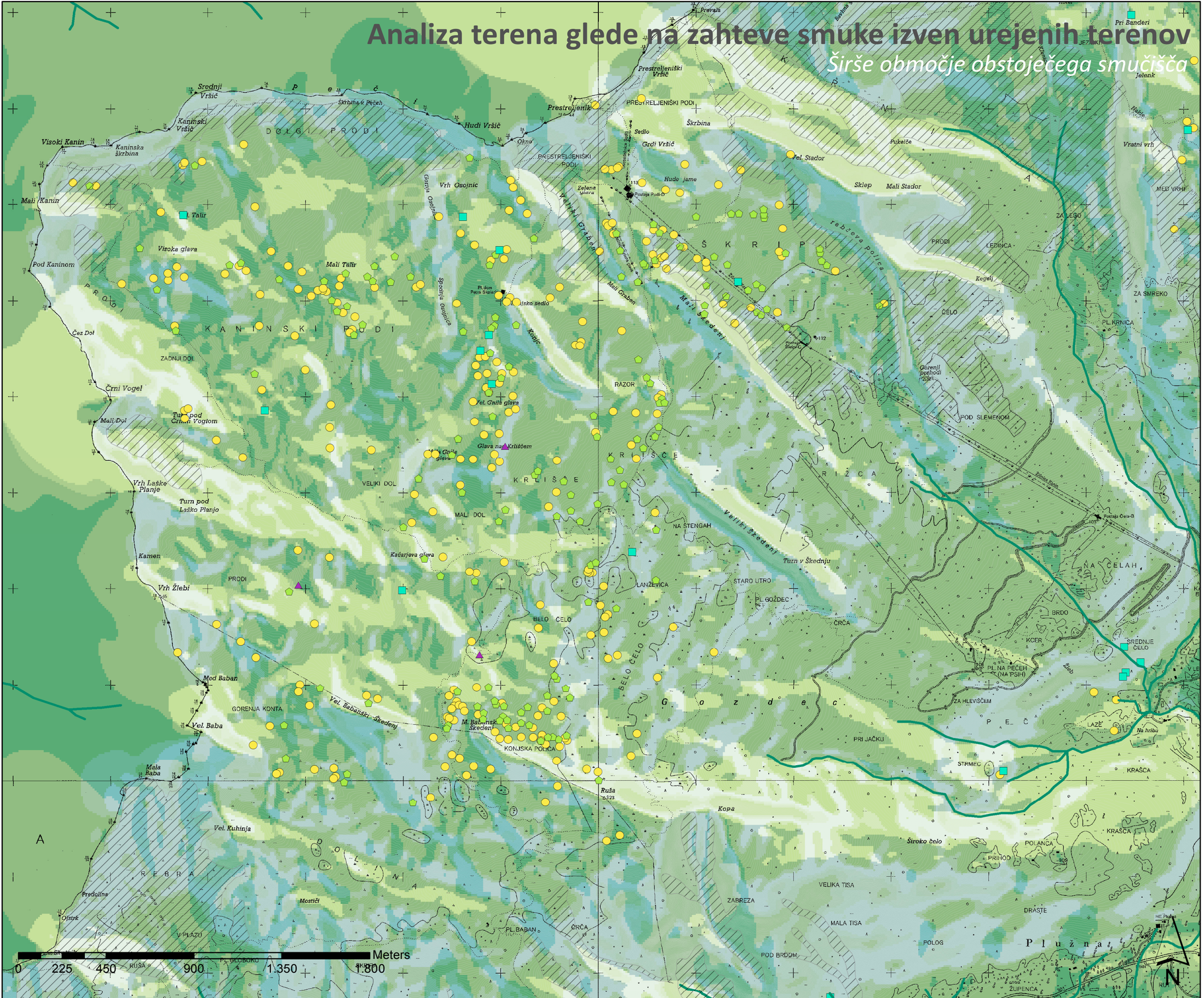

Legenda

- Območja snežnih plazov

Osončenost

- Najbolj primerno
- Najmanj primerno

Naklon

- Najbolj primerno
- Najmanj primerno
- Ledene in vodne jame
- Vodne jame
- Ledene jame
- Suhe jame
- Rečna mreža
- Plastnice

Slika 21: analiza terena glede na zahteve smuke izven urejenih terenov; širše območje obstoječega smučišča

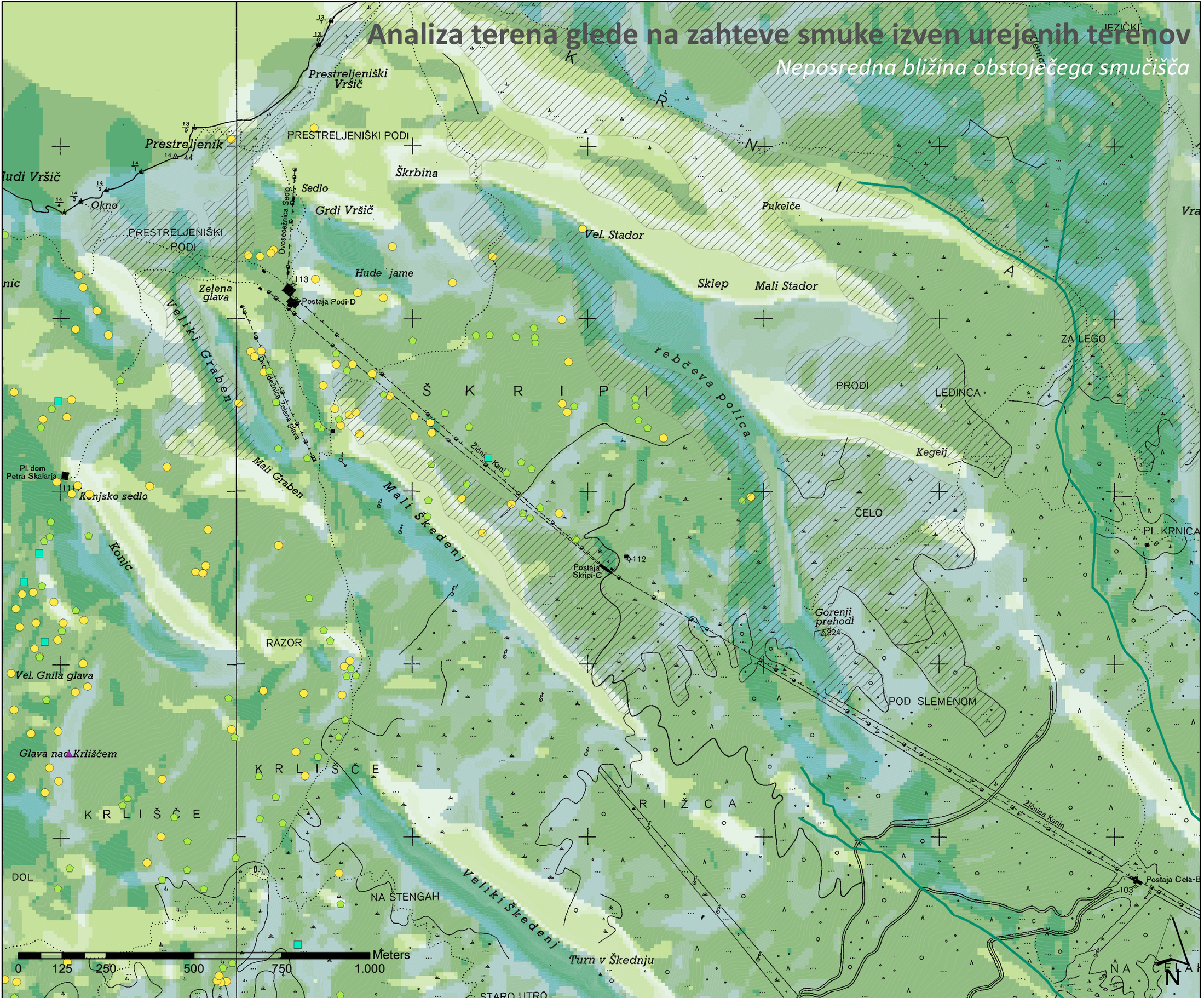

Legenda

- Območja snežnih plazov

Osončenost
- Najbolj primerno
- Najmanj primerno

Naklon
- Najbolj primerno
- Najmanj primerno
- Ledene in vodne jame
- Vodne jame
- Ledene jame
- Suhe jame
- Rečna mreža
- Plastnice

Slika 22: analiza terena glede na zahteve smuke izven urejenih terenov; neposredna bližina obstoječega smučišče

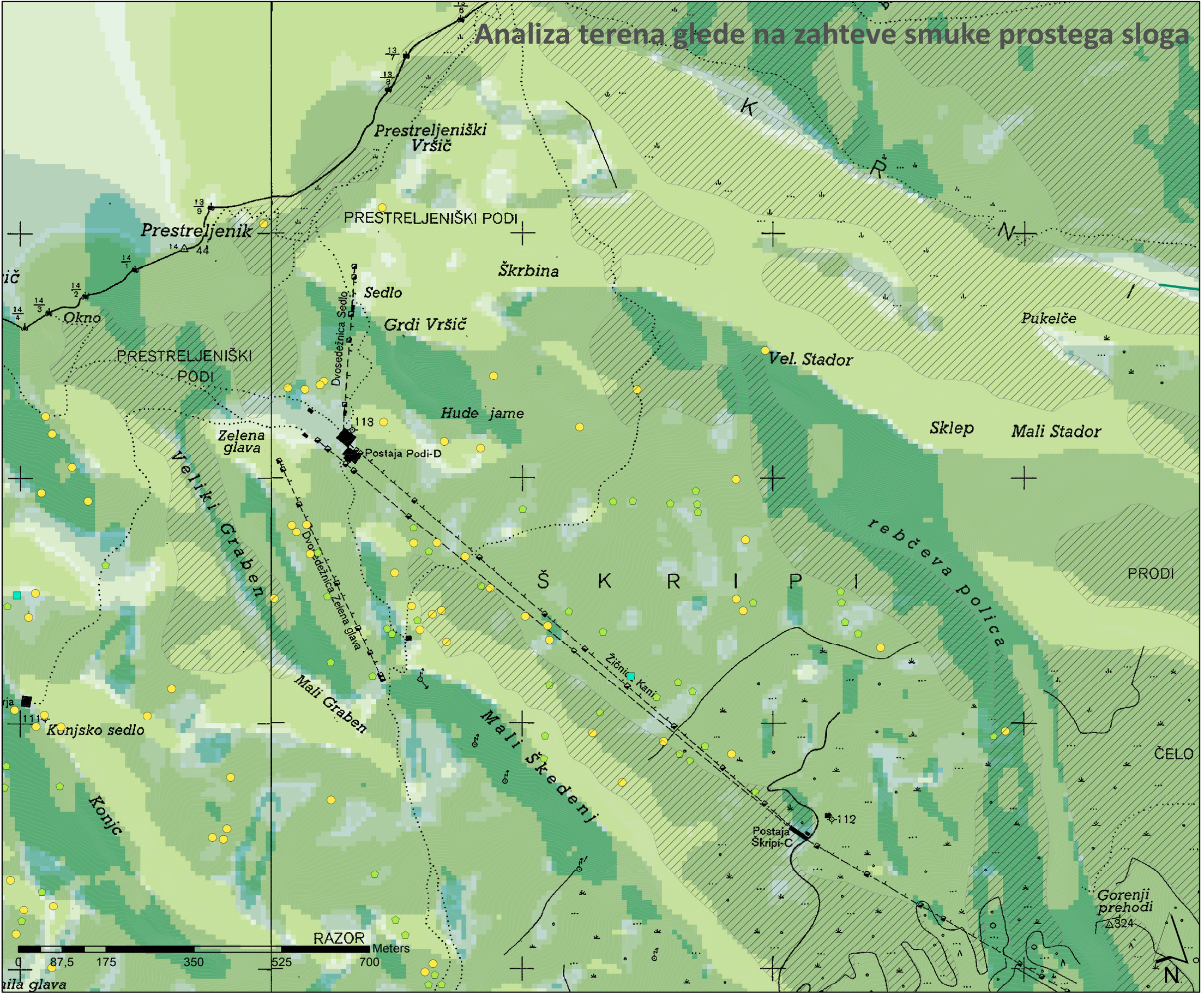

Legenda

- Območja snežnih plazov

Osončenost
- Najbolj primerno
- Primerno
- Manj primerno

Naklon
- Najbolj primerno
- Primerno
- Manj primerno
- Ni primerno
- Ledene in vodne jame
- Vodne jame
- Ledene jame
- Suhe jame
- Rečna mreža
- Plastnice

Slika 23: analiza terena glede na zahteve smuke prostega sloga

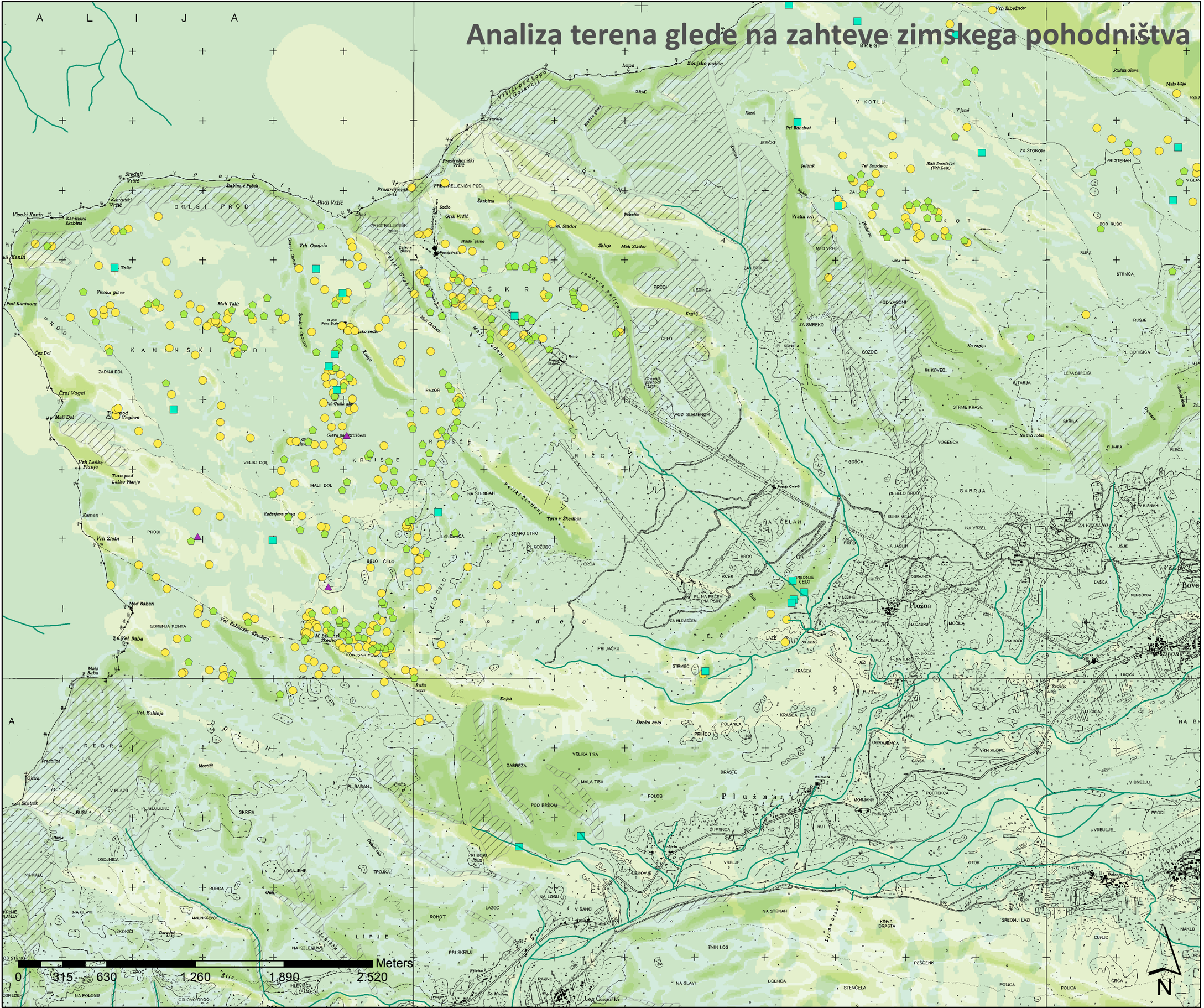

Legenda

- Območja snežnih plazov

Osončenost

- SV in S: najbolj primerno
- V, Z, VZ, J, VJ, JZ: primerno

Naklon

- Najbolj primerno
- Ni primerno
- Ledene in vodne jame
- Vodne jame
- Ledene jame
- Suhe jame
- Rečna mreža

Slika 24: analiza terena glede na zahteve zimskega pohodništva

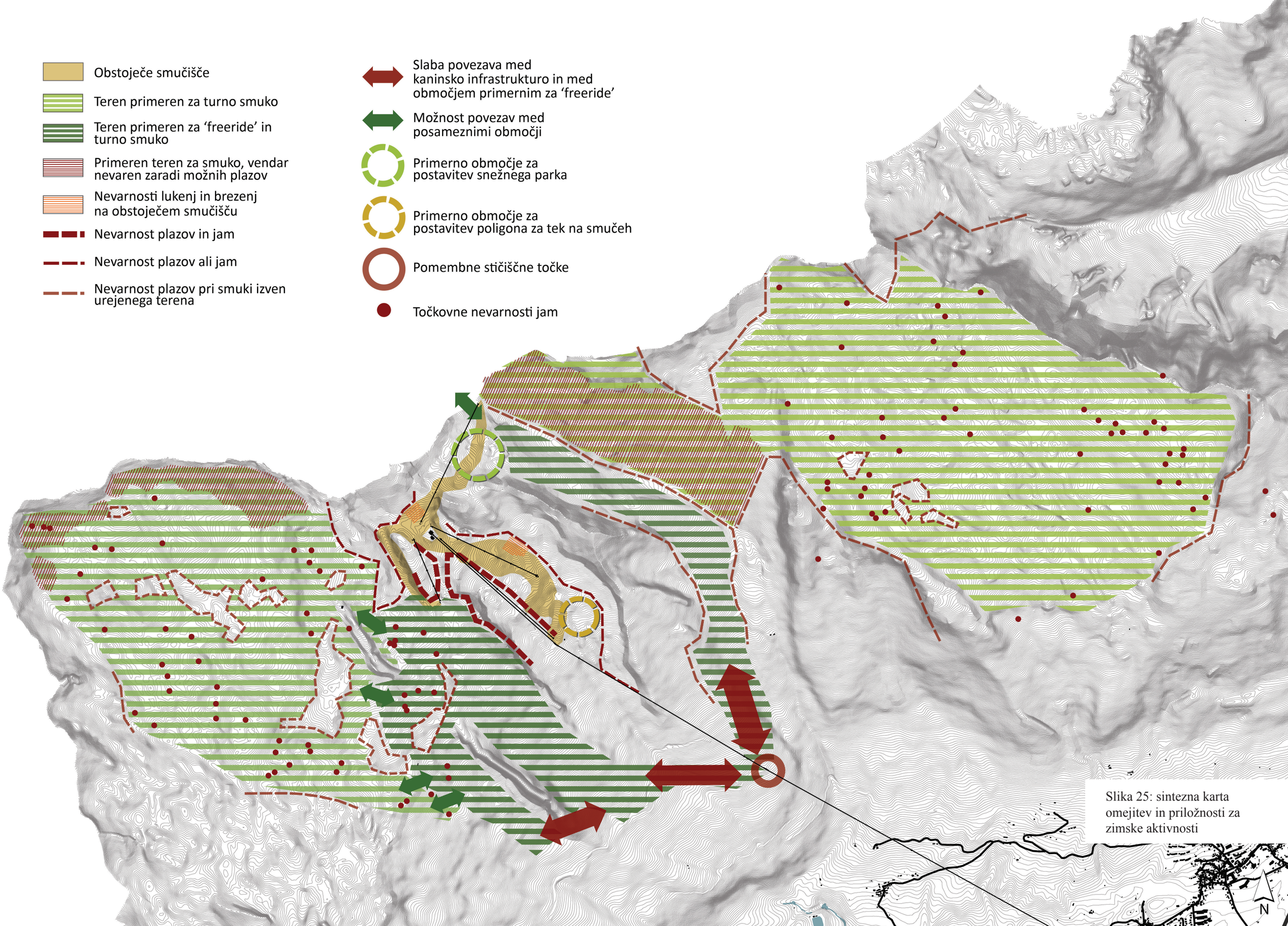

Slika 25: sintezna karta omejitev in priložnosti za zimske aktivnosti

8.2.2 Poletni športi

Dejavnosti, ki so v poletnem času možne na kaninskem pogorju, so pohodništvo, kolesarjenje, alpinizem, jamarstvo in padalstvo. poleg naštetih, še veliko drugih razlogov, zakaj je pogorje tudi v poletnem času privlačna turistična destinacija. Čudovita in edinstvena narava je lahko poučna, informativna, primerna za raziskovalce ali pa zgolj za oddih v gorah. Razlog za obisk so lahko tudi ostanki prve svetovne vojne, na osnovi katerih bi lahko načrtovali informativno pot, opremljeno s pomembnimi informacijami o dogajanju med vojno.

Velika ovira za vse te dejavnosti je dostop. Trenutno se z avtomobilom lahko pripeljemo do prve postaje krožno kabinske žičnice, od katere je do Prestreljnika na vrhu smučišča še okoli 4 ure hoje. Tak vzpon je za marsikoga lahko prenaporen, zato se za morebitni obisk visokogorja ne bo odločil zlahka. Z aktivno krožno kabinsko žičnico se lahko pripeljemo na visokih 2202 m nadmorske višine, in si s tem olajšamo kar precejšen del poti. Pogorje bi lahko obiskal vsakdo in svojo pohodniško ali alpinistično pot začel ob vznožju visokogorja. Imel bi možnost obiskati tudi oddaljene in visoke vrhove, ki obajajo Kaninske pode.

Pri analizi terena sem se osredotočila predvsem na že obstoječe pohodniške poti ter poiskala vsa območja, kjer so dobre alpinistične smeri, plezališča, območja za vzlet s padalom, naravne znamenitosti ter kolesarske poti. Dejavnosti so prikazane na posameznih kartah v poglavjih o prostorskih potencialih za poletne športe. Seveda pa se v poletnem času veliko aktivnosti dogaja tudi v dolini. Z dopolnitvijo dejavnosti na pogorju dobimo odlično kombinacijo vodnih športov na reki Soči ter športov v visokogorju.

8.4 PREDLOG USMERITVE SMUČIŠČA KANIN

Končen izdelek ureditve je skupek prostorskih analiz, narejenih v Arc Gis programu, literaturnega pregleda ter pogovorov tako s potencialnimi uporabniki, kot tudi s sedanjimi odločevalci v lokalni skupnosti.

Program je predstavljen na treh kartah, prva prikazuje zimsko sezono, druga karta poletno sezono, na tretji pa je predstavljena spomladanska sezona, kjer so izpostavljene dejavnosti na gori ter dejavnosti v dolini, ki se medseboj dopolnjujejo in tvorijo zanimivo turistično ponudbo. Preko zadnje karte želim poudariti pomembnost spomladanske sezone, saj bovški regiji omogoča edinstveno športno-turistično ponudbo, na kateri bi lahko gradili celotno marketinško kampanijo.

Prostora za nove ideje in usmeritve na bovškem je veliko. Moj predlog se obrača predvsem k že poznanem: obstoječo poletno ponudbo nadgraditi z zimskim programom na smučišču, ki z usmeritvijo v tako klasično obliko smuke, kot tudi v alternativno, celostno dopolnjuje dogajanje v dolini.

Z dobrim premislekom in pravilno usmeritvijo kapitala bi bovški regiji pomagali na novo postaviti temelje zimskega turizma in s tem pripomogli k izboljšanju brezposelnosti v regiji in boljši prepoznavnosti na trgu.

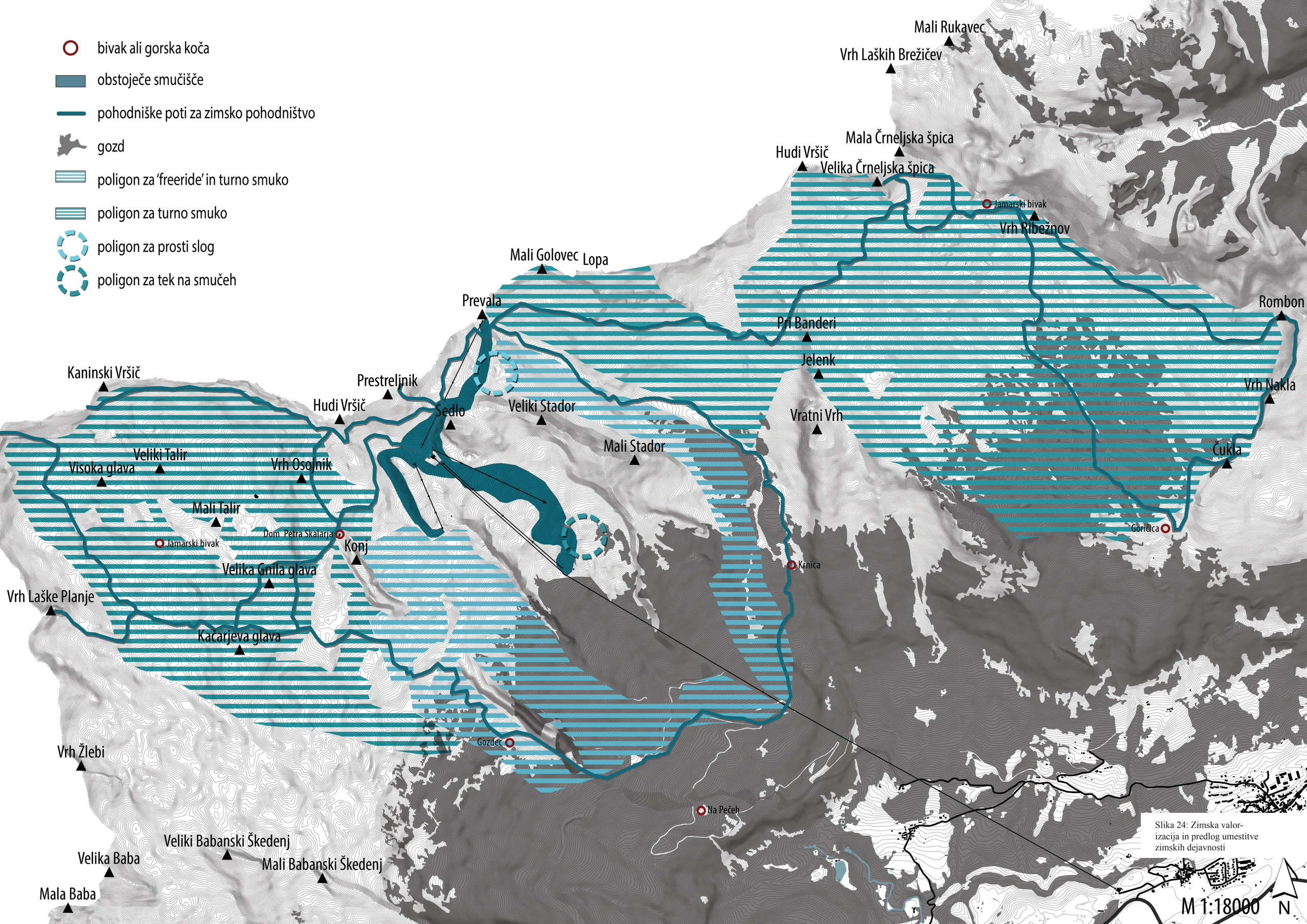

Slika 24: Zimska valorizacija in predlog umestitve zimskih dejavnosti

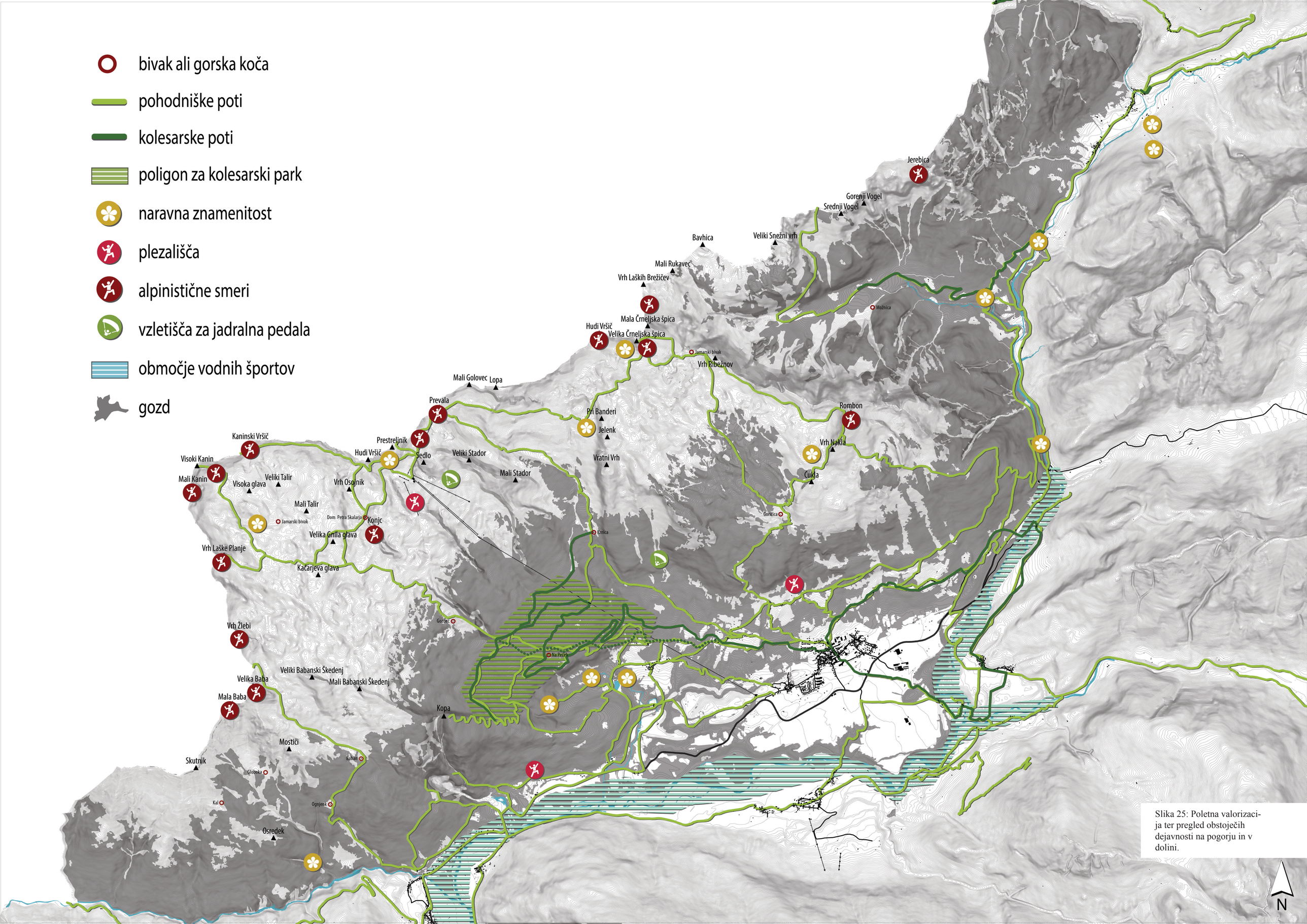

Slika 25: Poletna valorizacija ter pregled obstoječih dejavnosti na pogorju in v dolini.

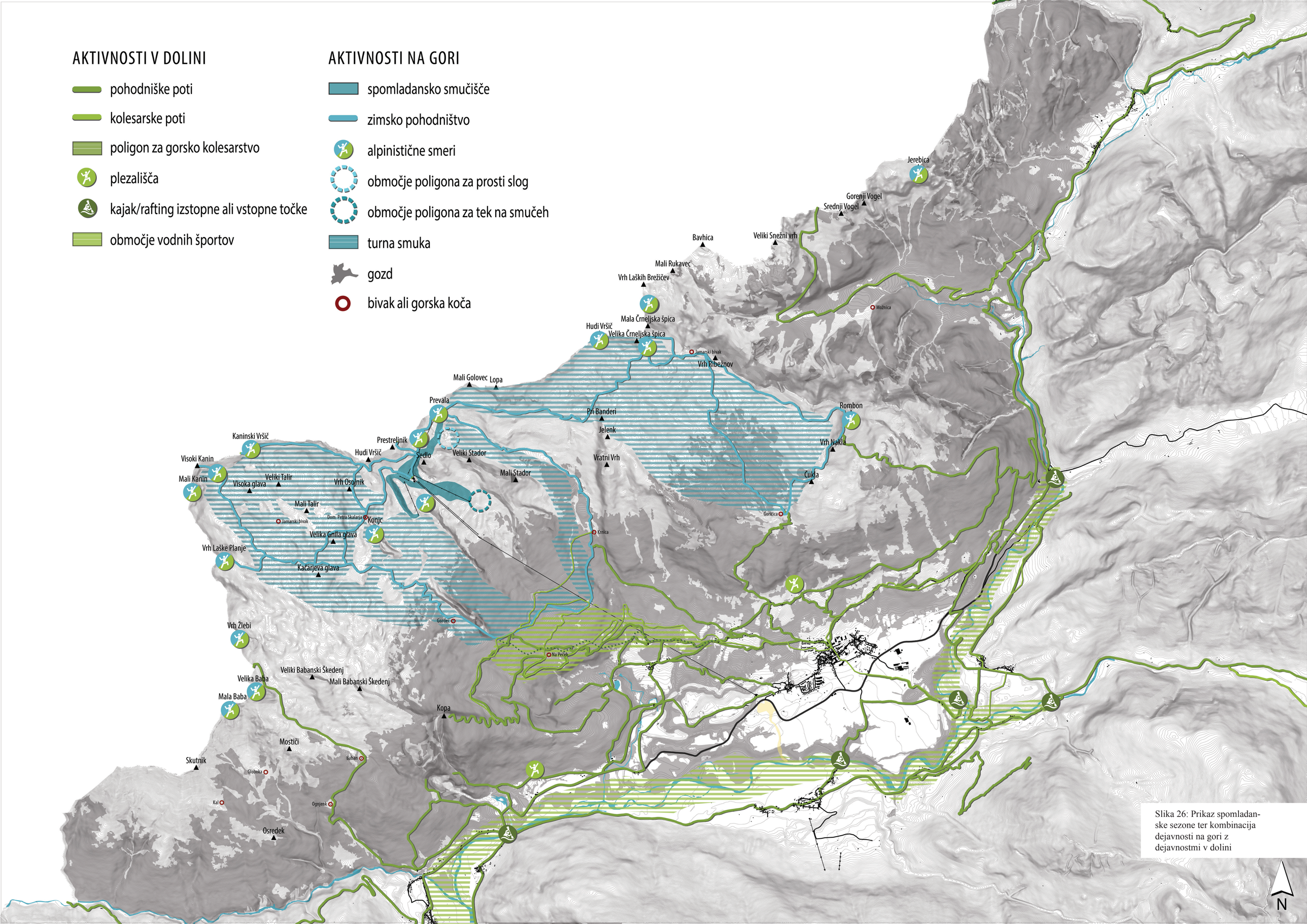

Slika 26: Prikaz spomladanske sezone ter kombinacija dejavnosti na gori z dejavnostmi v dolini

9 RAZPRAVA IN SKLEPNA MISEL

Kaninsko smučišče je danes tik pred novim zagonom smučarske sezone. Podaja se v novo poglavje obratovanja, zato je premislek o nadaljnji usmeritvi ključnega pomena. V preteklosti se je prepogosto zgodilo, da je bil načrtovan poseg v prostor sicer v teoriji dobro zasnovan, vendar napačno in nepremišljeno izpeljan. Posledično so nastale velike finančne in prostorske težave, ki so pripeljale do stanja v katerem smo danes. Prav zaradi trenutne situacije je po mojem mnenju odločilno, da novosti in spremembe počasi uvajamo v že obstoječ program. S tem bomo ponudbo počasi nadgrajevali in hkrati gradili nov koncept marketinga. Lokalno prebivalstvo ni najbolj naklonjeno posegom na kaninskem, saj so v preteklosti doživeli veliko praznih obljub. Zato tudi predlagam začetek obnove z minimalnimi posegi v prostor in z večjim poudarkom na izkoriščanju že obstoječega. S tem bi tudi lokalno prebivalstvo razumelo, da niso vedno potrebne ogromne investicije za izboljšanje turistične ponudbe. Tekom let, ko bi smučišče zopet ustvarjalo dobiček, pa bi lahko začeli razmišljati o novih investicijah ter z njimi podkrepili obstoječo ponudbo. Brezglava gradnja novih objektov samo zaradi zanimanja manjše peščice ljudi, je povsem brez pomena, če za projektom ne stojijo tehtni razlogi, dejanska potreba po novem objektu in jasen namen novih prostorov.

Na tem mestu pa želim izpostaviti tudi, formiranje ekipe strokovnjakov iz različnih strokovnih področij, ki bi neodvisno od odločevalcev s strokovnim znanjem pomagali pri snovanju programa. Program bi tako prostorsko, kot tudi finančno in gospodarsko, izpolnjeval vsa pričakovanja in potrebe ter deloval v dobro lokalnemu prebivalstvu, občini in vsem obiskovalcem, tujim in domačim. Pri tako obširnem projektu, kot je vodenje smučišča, je to ključnega pomena, saj bi na ta načino lahko dosegli visoko kvaliteto delovanja in posledično lažje konkurirali tujim smučarskih središčem.

Zastaviti jasen in dolgoročen cilj seveda ni enostavno, na poti si lahko pomagamo s primeri iz tujine, tako kot sem to tudi sama storila. Iz smučišč, ki bi jih vzeli pod drobnogled, lahko povlečemo le tiste segmente, ki bi bili v našem primeru koristni. Tako bi ustvarili dobre temelje za nadaljnji razvoj, poleg tega pa s pomočjo strokovnega vodstva oblikovali enotno podobo novega športnega središča. V našem prostoru se premalo zavedamo, kako pomembna je zunanja podoba podjetja, nenazadnje je tudi smučarsko središče podjetje, za katerega moramo izdelati nek imidž, tako grafično kot tudi vsebinsko. Za vzor je smučišče Timberline dober primer. Predstavlja se z celostno podobo, tako vsebinsko, kot tudi grafično. To trenutno Kaninskem smučišču primanjkuje.

Kot zadnje pa bi izpostavila še samo usmeritev turistične ponudbe, tako v dolini, kot tudi na smučišču. Trenutno ima Bovec široko znan sloves po adrenalinskih športih. Taka podoba privlači določen tip obiskovalca, ki ga luksuzni apartmaji in hoteli s petimi zvezdicami niti ne zanimajo. Tak obiskovalec si želi povezave z naravno, dobro ponudbo športnih

aktivnosti, veliko možnosti za različne izlete ter predvsem nek srednji cenovni razred. Bovec že ima tak sloves in naravne danosti, ki bi omogočile nadaljnjo nadgradnjo trenutno ponudbe adrenalinsko športnih aktivnosti, zato bi bilo priporočljivo prostor in infrastrukturo oblikovati v tem duhu. Ni potrebe po tem, da bi vlagali v luksuzne hotele, bolj je pomembno investirati v kvalitetno in zanimivo športno ponudbo.

V nalogi je večkrat omenjeno, da ima Kaninsko pogorje velik potencial za nadaljnji razvoj. Vendar je trenutno stanje zelo kompleksno, ne samo iz prostorskega vidika, ampak tudi iz družbenega. Vsak načrtovalec prostora mora na prvem mestu upoštevati obstoječe pomanjkljivosti in z njimi graditi na prenovi oziroma novemu predlogu posega v prostor. Ko sem se naloge lotila, so bile moje želje in ideje prenove zelo ambiciozne. Kasneje sem skozi nalogo spoznala, kaj vse že imam na voljo, koliko aktivnosti nam mesto Bovec in tamkajšnje turistične agencije ponujajo in kako malo bi bilo potrebno, da bi zaživela tudi zimska sezona, sem se odločila za zelo diskreten poseg z minimalnimi spremembami v prostoru. Predstavila sem začetek prenove smučišča, pri katerem se obnovi obstoječa infrastruktura do te mere, da je primerna za obratovanje. Postavi se nove poligone za tek na smučeh ter za smuko prostega sloga, za katere niso potrebne milijonske investiije, kot se to rado zgodipri gradnji novih objektov ali žičniških naprav. Uredi se obstoječe poti tako, da so tiste najvišje ležeče primerne tudi za uporabo v zimskem času in se kot zanimivosti na poti izkoristi naravne in kulturne znamenitosti. Največ truda in bi moralo lokalno prebivalstvo ter lokalna turistična organizacija, ki se ukvarja z izvajanjem dejavnosti in turistično ponudbo vlagati v pravilno promocijo dejavnosti. Iz obstoječih in kmalu aktivnih dejavnosti na Kaninskem pogorju, predstaviti nov koncept kombinacij poletnih in zimskih športov. Kot začetek prenove smučišča, bi bila lahko taka turistična ponudba odskočna deska za izboljšanje trenutnega stanja ter kasneje tudi možnost širitve smučarskega centra.

Nalogo zaključujem z okvirnimi smernicami, s katerimi želim trenutne upravljalce Kaninskega smučišča pozvati, naj ne razmišljajo o obširnih projektih, ampak se raje osredotočijo na:

- Upoštevanje naravnih danosti.
- Usmeritev v adrenalinsko športno ponudbo. To je bit mesta Bovec in naj pri tem tudi ostane. Komercialnih turističnih centrov imamo v Sloveniji že kar nekaj, zakaj nebi Bovec postal pionir ‘‘alternativne’’ oblike turizma v Sloveniji.
- Izkoristiti že obstoječo infrastrukturo, brez gradnje nove.
- Izkoristiti potenciale prostora z minimalnimi posegi v prostor.
- Izboljšati marketinško strategijo in graditi na prepoznavnosti v svetu.

- Priprava turističnih paketov, tečajev, taborov, izobraževanj, festivalov, ki povezu jejo zimske aktivnosti na gori s spomladanskimi aktivnostmi v dolini. Hkrati oblik ovati tudi tematske ture; vojni ostanki, kraški pojavi, razgledi, vegetacija, tura po bivakih in kočah itd.

- Varnostni ukrepi: zaščita brezenj in jam, oznaka večjih jam, primernih za obisk, opozorila za nevarnost snežnih plazov, ažurno proženje plazov, vidne oznake in smerokazi za turne in freeride smeri v zimskem času, v poletnem dopolnitev smerokazev tudi s pohodniškimi ter učnimi potmi. Vidna oznaka kolesarskih poti ter lokacijo kolesarskega parka.

- Obuditev smučarskih tekmovanj, ki so na kaninskem že potekali (Freeride battle, Ski Alpinistica, Emaus ...)

- Usmeritev v obliko turizma s poudarkom na pobudi lokalnega prebivalstva.

- Poudarek na promociji alternativnih oblik smuke kot so smuka prostega sloga, smu ka izven urejenih terenov, turna smuka, alpinizem v kombinaciji s smuko itd.

S takim pristopom bi ljudem in mladim v regiji predstavili nove možnosti delovanja, ki bi jih mogoče pritegnile in bi se jih več odločilo ostati in delovati v domačem okolju. Nov način vključujočega pristopa načrtovanja bi jim omogočil hitrejši razvoj lastnih idej in implementacijo le teh v razvoj regije.

10 POVZETEK

Bovška regija velja za eno najlepših in najbolj zanimivih delov Slovenije, predvsem v okviru alpskega sveta. Prostor je poln naravnih znamenitosti, zgodovinskih ostankov, kulturnih spomenikov ter drugih vsebin, ki skupaj tvorijo prostor vreden dobre oskrbe. Zaradi naravnih danosti se je tekom let oblikovala turistična ponudba, ki temelji predvsem na zunanjih adrenalinskih športih. Danes je Bovec znan po široki ponudbi poletnih aktivnosti na prostem, tako aktivnosti na reki Soči, kot tudi drugod v dolini na hribovjih. Zanimiva pa ni le Soška dolina, kjer se odvija večino poletne ponudbe, česar se tamkajšnji prebivalci dobro zavedajo. Kaninsko pogorje, kjer najdemo tudi smučišče Kanin, je bil ljudem privlačen tudi v preteklosti. Z izgradnjo smučišča je Bovec postal zelo znano zimsko letovišče celotne Jugoslavije. Po zaprtju je zimska ponudba popolnoma propadla, kar je prineslo ogromne izgube, hkrati pa je Slovenija izgubila tudi edino visokogorsko smučišče v državi. Finančni primankljaj je viden še danes, zato je obnova smučišča čakala dolga leta na popravilo in ponovni zagon. Vendar samo zagon žičnic še zdaleč ni dovolj. Pomembna je ponudba, promocija in dodatne aktivnosti, ki bodo obiskovalcu povečale možnosti izbire ter nudile podporno dejavnost. Treba je nekako začeti, tudi če ni veliko finančne podpore, zato naloga predlaga minimalne posege, ki ne zahtevajo velikih finančnih vloškov, hkrati pa koristijo naravne danosti okolja in sovpadajo v skladu z z današnjim utripom mesta.

Prvi del rešitve prikazuje možnost razširitve in ureditve terenov za turno smuko, smuko prostega sloga, alpsko smuko, smuko izven urejenih terenov ter zimsko pohodništvo in teka na smučeh. Ne gre toliko za nek fizičen poseg v prostor, kot bolj za samo vzpostavitev varenega poligona, opremljenega z oznakami nevarnosti na terenu, kar omogoča sproščeno izvajanje zgoraj naštetih dejavnosti. Kot zadnje pa predstavim spomladansko navezavo na aktivnosti v dolini. Ko izvajanje vseh zimskih disciplin ni več možno, lahko svoj obisk popestrimo s turistično ponudbo v dolini. S tem se v spomladanskem času celotna regija poveže v celoto in obiskovalcem ponudi nekaj čisto novega, v enem dnevu lahko smuča ali deska na snegu in se popoldan s kajakom spusti po reki Soči.

Oblikovanje turistične in športne ponudbe bi doprineslo k razvoju tako občine, kot tudi širšega območja. Z ureditvijo smučišča in dodatne ponudbe na pogorju bi že obstoječo ponudbo dopolnili z vsebino, ki bi zgradila celostno podobo območja. Ureditev, mogoče na prvi pogled skromne narave, bi omogočila, da se kljub pomanjkanju finančnih sredstev zimska ponudba aktivira in počasi gradi nove temelje za prihodnost.

11 VIRI

Advanture Outdoor Agency, izjava. 2015. Bovec, Advature Outdoor Agency (osebni vir, 22. .2 2015)

Arhiv občine Bovec. 2015. Bovec, občina Bovec (izpis iz baze podatkov, 20. 5. 2015)

ARSO. 2015. Meteo arhiv meritev. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za Okolje http://www.meteo.si/met/sl/archive/ (17. 4. 2015)

Avsenik C, izjava. 2015. Služba za gospodarstvo in gospodarske javne služne, občina Bovec, (osebni vir 20. 4. 2015)

Slovenia & Italy Bike Tour. 2016. Backroads. https://www.backroads.com/trips/BSVI/italy-slovenia-biking-tour (15. 2. 2016)

Belingar M. 2008. Širitev poletne ponudbe gorskega centra Kanin: diplomsko delo. Maribor, Univerza v Mariboru: 49 str.

Bergsteigerdörfer. 2015. http://www.bergsteigerdoerfer.at (14. 7. 2015)

Batagelj B. 2009. Izum smučarske tradicije: kulturna zgodovina smučanja na Slovenskem do leta 1941. Ljubljana, Zveza zgodovinskih društev Slovenije: 512 str.

Dawson. L. 2015. Backcountry Ski Touring News Roundup. https://www.wildsnow.com/17627/backcountry-ski-touring-news-roundup/ (31. 7. 2015)

Debelak M., Gerard W., Marasović M. 1972. ATC Bovec – detaljni načrt projekt Gornji Jadran. Ljubljana, Urbanistični inštitut SRS: 92 str.

Dorward S. 1990. Design for Mountain Communities. New York, ASLA: 399 str.

Freeride Battle Kanin 2010. 2016. Freeride World Tour. http://mediahouse.freerideworldtour.com/mediahouse#media:/video/845/fwq-2010-freeride-battle-slovenia-kanin-si (9. 2. 2016)

Freeride map Verbier. 2016. Freeride Map. http://www.freeride-map.com/die-karte/ (24. 7. 2016)

Garden Village Bled. 2016. http://www.gardenvillagebled.com (20. 7. 2016)

Germovšek S. 2013. O zapleteni zgodbi kaninskega smučišča. Sočasnik, 14, 5:13-14

Growth in backcountry skiing. 2016. Wildsnow. http://www.wildsnow.com/16038/backcountry-skiing-touring-growth-numbers/ (8.2.2016)

Hižar T. 2012. Turno smučanje – koristni in nasveti za vsakogar. Ljubljana, Planinska Zveza Slovenije. http://www.pzs.si/novice.php?pid=6728 (11. 2. 2016)

Jamarska karta kaninskega pogorja. 2011. Ljubljana, Jamarska zveza Slovenije: zvd.

Ječič I. 2013. Veliki turnosmučarski vodnik: od snežnika do Velikega Kleka. Ljubljana, Založba Janez Skok: 288 str.

Jošt B., Pustovrh J. 1995. Nordijsko smučanje. Ljubljana, Fakulteta za šport: 145 str.

Kajzelj M. 1999. Bovška hiša po velikonočnem potresu: nasveti glede obnove in prenove. Ljubljana, Debora: 111 str.

Kajzelj M. 2002. Bovška hiša nekoč in v prihodnosti. Soški protokol, 1, 84: 215-226

Kalčič B. 1980. Akrobatsko smučanje. Ljubljana, Tehniška založba Slovenije: 143 str.

Kešimir M., Kereteš A., Pintarič M. 2012. Bovec – Trenta, planinski zemljevid. 1. izd., Ljubljana, Sidarta: zvd.

Klemenčić M. 1993. Boundary issues following the breakdown of Yugoslavia. Ljubljana, IBRU: 8 str.

Klemenčič V. 1994. Učinki sprememb poteka državnih meja na regionalni razvoj Zgornjega Posočja. Bovec, Soški protokol: 215-226

Košmrl A. 2006. Razvoj turistične dejavnosti na bovškem: diplomsko delo. Ljubljana, Filozofska fakulteta: 89 str.

Kolesarske karte s turističnimi vodniki – severnozahodna. 2013. Ljubljana, Geodetska družba d.o.o.: zvd.

Kozorog E., Škamperle I. 1985. Možnica in koritnica: plezalni vodniček. Ljubljana, Planinska zveza Slovenije: 56 str.

Kranjc A. 2016. Kraško podzemlje Slovenskih Alp: ob organizirani 90-obletnici jamarstva v Sloveniji, 6: 679-684 http://www.katasterjam.si/index.php?c=dok.preview&id=5281 (7. 4. 2016)

Kresal G. 2007. Zimski vzponi - vodnik po zaledenelih slapovih, snežnih in kombiniranih smereh. Ljubljana, Sidarta: 462 str.

Kunaver J. 1982. Geomorfološki razvoj Kaninskega pogorja s posebnim ozirom na glaciokraške pojave. Geografski zbornik, 23, 163: 197-346

Kunaver J., Celarc B., Dakskobler I., Ivančič I., Klavora V., Mihelič M., Pirnat J., Trilar T., Belingar M. 2011. Kaninsko pogorje – naravoslovni, zgodovinski in turistični vodnik. Bovec, Turistično društvo: 167 str.

Lapanja N. 2009. Atributivna analiza povpraševanja: primer izbranih smučarskih centrov v Sloveniji: diplomsko delo. Ljubljana, Ekonomska fakulteta, Univerza v Ljubljani: 37 str.

Lovrenčak F. 1986. Zgornja gozdna meja v Julijskih Alpah in na visokih kraških planotah Slovenije. Geografski zbornik, 26, 59: 7-63

Lynch D. K., Livingston W. 1995. Color and light in nature. Cambridge, Cambridge University Press: 254 str.

Markič M. 2008. Geografski pogled na možne oblike zavarovanj prometnic in smučišč pred snežnimi plazovi na izbranih primerih v Sloveniji, Primer zavarovanja smučišča: Kanin: diplomsko delo. Ljubljana, Filozofska fakulteta: 131 str.

Mihalič T. 2006. Trajnostni turizem. Ljubljana, Ekonomska fakulteta: 65 str.

Močnik B. 2011. Najvišje ležeča restavracija v Sloveniji je... na Kaninu, Ljubljana, Delo, http://www.delo.si/druzba/panorama/najvise-lezeca-restavracija-v-sloveniji-je-na-kaninu.html (12. 1. 2016)

Murat M., Handan A. 2012. Strategies for Tourism Industry - Micro and Macro Perspectives. Rijeka, InTech: 402 str.

Občina Bovec. 2016. Prostorski informacijski sistem občin (PISO), http://www.geoprostor.net/piso/ewmap.asp?obcina=BOVEC (12. 1. 2016)

Od obnove smučišča na Kaninu si obetajo 70 novih delovnih mest. 2015. Primorske Novice, http://www.primorske.si/Novice/Goriska/Od-obnove-smucisca-na-Kaninu-si-obetajo-70-novih-d (8. 1. 2016)

Osnovne informacije o smučišču. 2016. Bovec Ski Rental, http://www.bovecskirental.com/Bovec-Kanin (16. 2. 2016)

Pavšek M. 2002. Snežni plazovi v Sloveniji. Ljubljana, SAZU: 218 str.

Poljanec A. 2003. Turni smuki, Ljubljana, Planinska zveza Slovenije: 253 str.

Pirnat N. 2016. Analiza razvoja turizma po konceptu koristi za lokalno skupnost: Primer občine Dobrepolje: diplomsko delo. Ljubljana, Ekonomska fakulteta: 72 str.

Piste difficulty. 2016. Wikipedija. http://wiki.openstreetmap.org/wiki/Key:piste:difficulty (16. 2. 2016)

Poročilo o drugem javnem posvetovanju v sklopu prenove Strategije prostorskega razvoja Slovenije. 2015. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor: 45 str, http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/prostorski_razvoj/3posvetovanje_porocilo.pdf (22. 3. 2015)

Preverili smo kaj ponujajo slovenske, avstrijske in italijanske gorske koče. 2016. 24 ur, http://www.24ur.com/novice/slovenija/preverili-smo-kaj-ponujajo-slovenske-avstrijske-in-italijanske-gorske-koce.html (11. 2. 2016)

Shisler T. 2011. What's The Best Face To Build A Ski Resort On And Why?, On The Snow, http://www.onthesnow.com/news/a/15152/ask-a-weatherman--what-s-the-best-face-to-build-a-ski-resort-on-and-why- (7. 4. 2016)

Snow report mt. Hood. 2016. On The Snow. http://www.onthesnow.com/oregon/timberline-lodge/historical-snowfall.html?&y=2016&q=base (13. 4. 2016)

Šegula. J. 1986. Sneg, led, plazovi: priročnik za planince, smučarje in druge. Ljubljana, Planinska zveza Slovenije: 301 str.

Študija zaščitnih ukrepov za celoletno prevoznost; Cesta R1-206 Kranjska gora – Vršič Trenta odseki št. 1027, 1028 in 1029. 2005. Ljubljana, dopolnitev april 2006, Ljubljanski Urbanistični Zavod, d.d.: 87 str.

Štupar B. 2010. Karta ogroženosti pred snežnimi plazovi, Ljubljana, Gore in Ljudje. http://www.gore-ljudje.net/objava/57844/ (14. 4. 2016)

Valentini R. 2006. Vplivi razpada Jugoslavije na turistične tokove na primeru Postonjske jame: diplomsko delo. Ljubljana, Filozofska fakulteta: 123 str.

UNWTO. 2015. Rural and Community-based tourism. World Tourism Organisation. http://sdt.unwto.org/en/content/rural-and-community-based-tourism (20. 3. 2015)

Žvan M. Agrež F., Berčič H., Dvoršak M., Maver D., Lešnik B., Petrovič R., Rajtmajer D., Šegula P, Sandi Murovec, Šturm R., Videmšek D., Vučetič L., Vučetič-Zavrnik L. 1996. Alpsko smučanje: študijsko gradivo. Ljubljana, Fakulteta za šport: 235 str.

Who Had The Most Snow. 2015. Whitelines. http://www.whitelines.com (4. 5. 2015)

ZAHVALA

Želela bi se zahvaliti svoji mentorici za vso strokovno podporo in vodstvo, svoji recenzentki za hiter odziv in oddajo popravkov, občini Bovec za literaturo in prijaznost, Janku Humarju za vse nasvete in pomoč tekom pisanja naloge, predvsem pa bi se želela zahvaliti svoji družini, prijateljem in sodelavcem za vse vzpodbudne besede, pomoč in nenazadnje tudi potrpežljivost. Hvala.

PRILOGA A

ANALIZA ANKETE NAMENJENE TURISTIČNIM AGENCIJAM V BOVCU

Zbiranje podatkov je potekalo od 5.2.16, 14:56 do 29.2.16, 11:47

1. Katere dejavnosti ponuja vaša agencija in v katerem letnem času jih lahko izvajate? Če ena dejavnost poteka v dveh ali treh letnih časih, lahko označite več letnih časov. Če pa lahko poteka skozi celo leto, pa označite stolpec 'celo leto'.

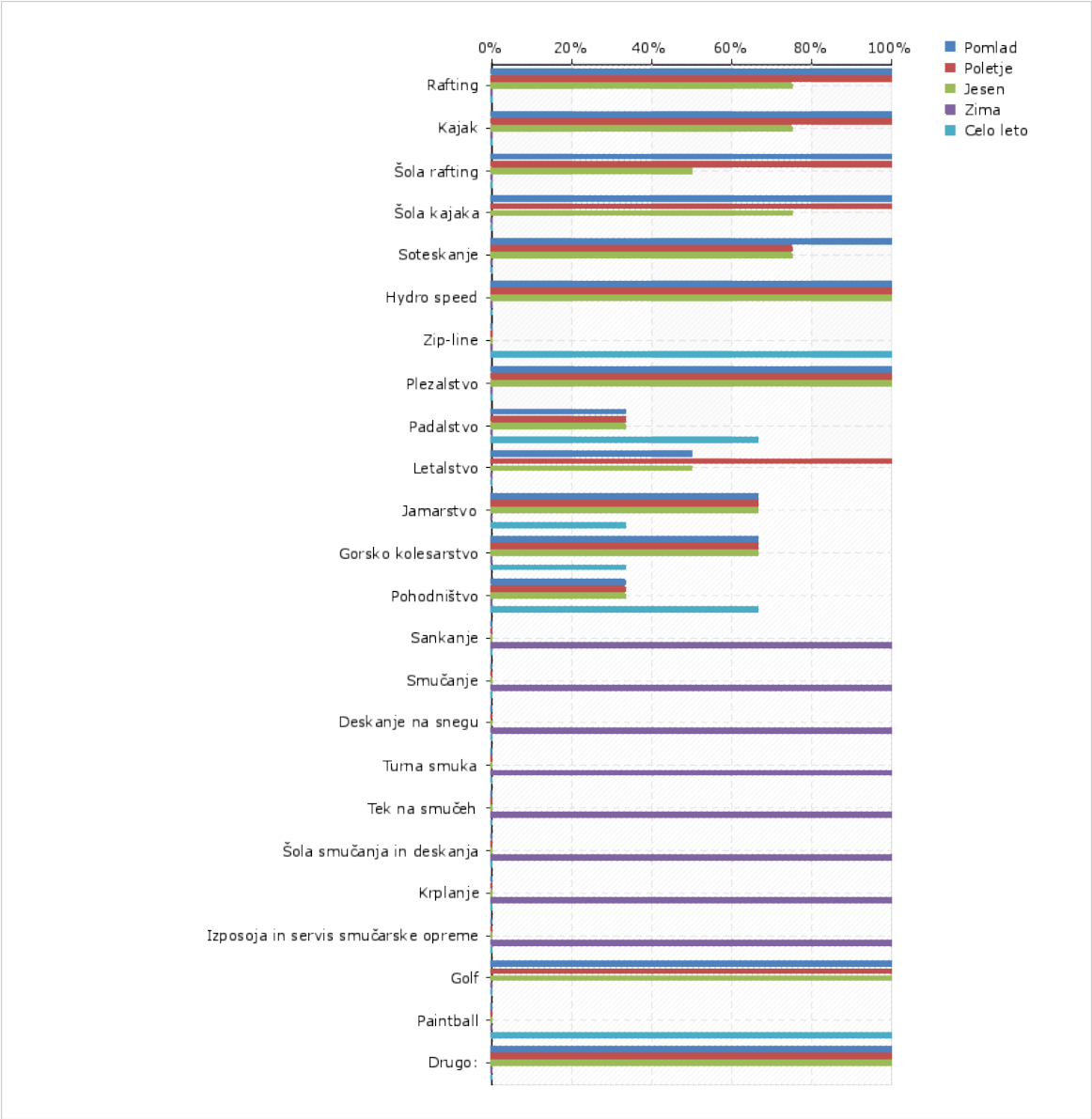

2. Ali se vam ponovni zagon smučišča zdi pomemben doprinos k turistični ponudbi Goriške regije?

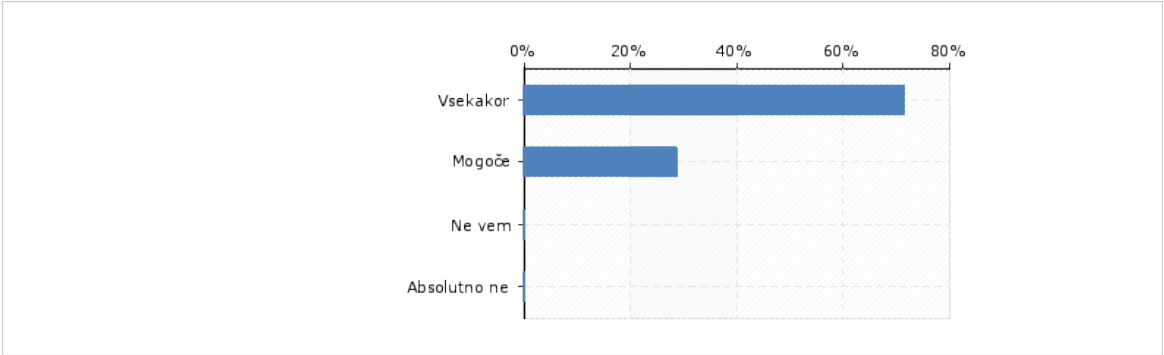

3. Ali vam je v interesu razširiti svojo zimsko ponudbo v povezavi s smučiščem Kanin?

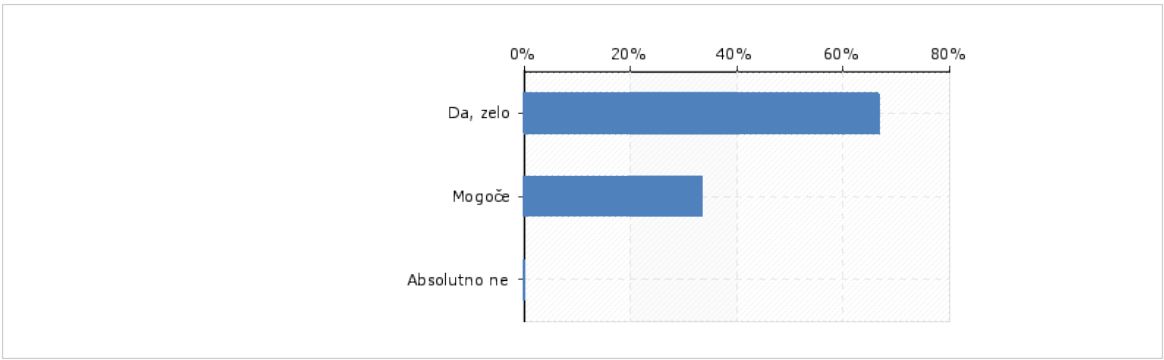

4. Ali ste mnenja, da bi z obuditvijo smučišča Kanin lahko razširili svojo poletno ponudbo tudi na Kaninskem pogorju?

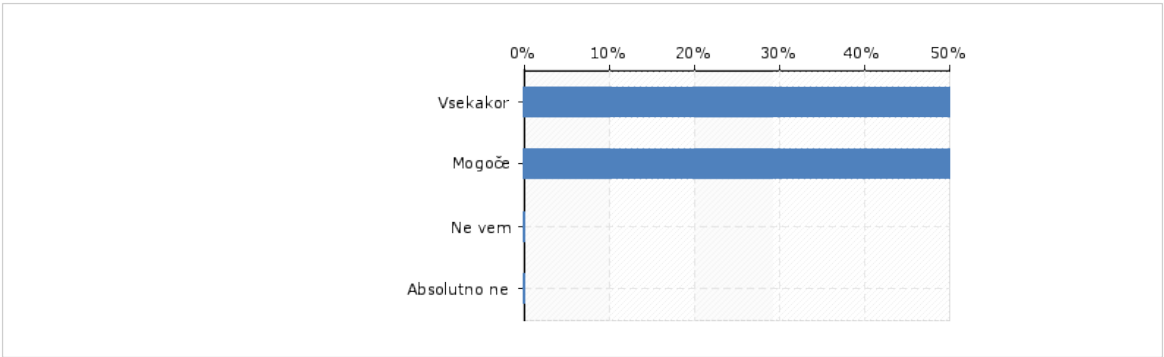

5. Na kakšen način oziroma s katerimi dejavnostmi?

- Ponudba paketa ladijskim gostom iz kopra in benetk (kitajski turisti...) da iz jadranskega morja v kratkem času obiščejo dva tisočaka v snegu, skočijo s padalom iz 4000 metrov, okusijo spust po reki soči in morda zaključijo dan v podzemlju postojnske jame.

- Spusti z monster rollerji, ferate itd.

- Kanin ima trenutno več priložnosti poleti kot pozimi - pohodništko, obuditev koče petra skalarja, kolesarjenje, učne poti, jamarstvo, razgledna točka tudi za negornike.

6. Bovec je že danes znan po široki ponudbi adrenalinskih športov in drugih alternativnih oblik turizma. Ali ste mnenja, da bi bilo dobro smučarsko ponudbo usmeriti v tudi alternativne oblike, kot so freestyle/freeride, turna smuka itd. in s tem celostno zaokrožiti turistično ponudbo regije?

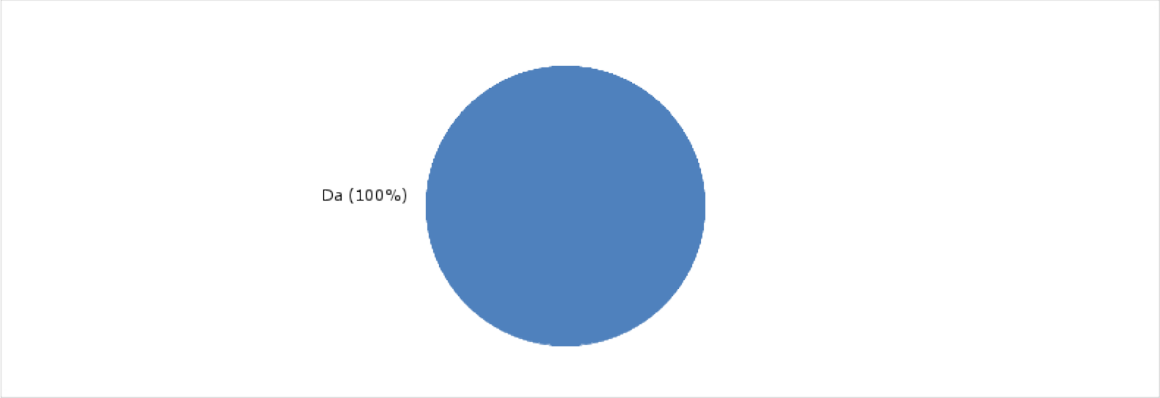

7. V katerih zimskih aktivnostih, poleg alpskega smučanja in deskanja, vidite največjo priložnost za širitev vaše ponudbe na smučišču Kanin?

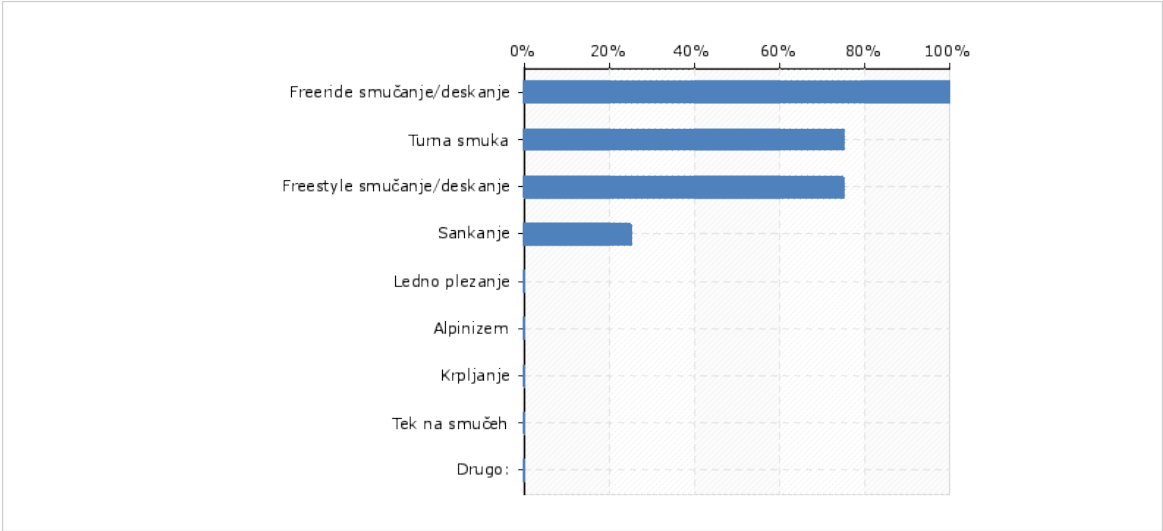

8. Kako vidite Bovec in vašo turistično ponudbo čez 20 let?

- Kot že pred 20 leti.

- Razvito.

- Težko vprašanje ki zavisi predvsem od lokalne in državne politike a vsekakor ne veliko drugačno kot zadnjih 50 let - stik z naravo, pristnost območja, pokrajine in ljudi, ter kot zadnjih 25 let - aktivni športi v naravi. želja je vzpostaviti območje/dejavnost, ki bi pomagala pri dnevih ko je outdoor nemogoče izvajati.

- Letališka ponudba bi lahko predstavljala prepoznaven kamenček v mozaiku celotne turistične ponudbe doline soče, kot možnost hitrega dostopa, ponudbe in razvoja letalskega turizma, ki se v zahodni evropi hitro razvija.